

Κανονιστικές πράξεις της διοίκησης

Διαφορά ανάμεσα στο Σ 43,44

Ομοιότητα: Βρισκόμαστε στις ίδιες συνταγματικοπολιτικές καταστάσεις (ομαλές).

Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου ανήκουν στην έκτακτη εξουσιοδότηση (Σ 44). Πότε παύει η ισχύς τους αν δεν υποβληθούν προς κύρωση ή αν δεν εγκριθούν;

Το Σ λέει «στο εξής»: δηλ. Απο εδώ και περα. Η πρώτη πράξη νομοθετικού περιεχομένου που δεν κυρώθηκε αφορούσε την πράξη για την απόσυρση αυτοκινήτων (όταν η κυβέρνηση Καραμανλή αποσυρθηκε γρηγορα και αλλαξε η κοινοβουλευτική πλειοψηφία με αποτέλεσμα να μην κυρωθει η πράξη νομοθετικού περιεχομένου).

Η πράξη νομοθετικού περιεχομένου για την ΕΡΤ δεν τέθηκε τελικά προς κύρωση στη Βουλή (η πρακτική αυτή εμπεριέχει ένα περιεχόμενο απαξίωσης προς το κοινοβούλιο). Το Σ περιλαμβάνει και την περίπτωση που δεν τίθεται προς κύρωση στη βουλή για να καλύπτει όλες τις περιπτώσεις, ωστόσο αυτό δεν πρέπει να γίνεται. Δεν μπορεί η εκτελεστική εξουσία να χρησιμοποιεί νομοθετική εξουσία χωρίς την πλήρωση του όρου που είναι η κύρωση της νομοθετικής εξουσίας. Αυτή είναι λογική συνέπεια του ότι οι Κυβερνήσεις δεν νομοθετούν.

1. Συνταγμα

2. Νόμος

3. **Πράξη νομοθετικού περιεχομένου**= Κανονιστικές πράξεις μέχρι την κύρωσή τους, οι οποίες μετά από αυτήν αποκτούν τυπική δύναμη νόμου. Για αυτό μπορούν και να καταργούν νόμους, να τροποποιούν διατάξεις νόμων, γιατί υπάρχει ο όρος ότι θα κυρωθούν από την Βουλή.

Τι γίνεται με τις πράξεις που δεν κυρώνονται από την Βουλή;

π.χ. έχουμε μέχρι στιγμής μια κανονιστική πράξη η οποία ρητά συναντά την αρνηση του Κοινοβουλίου, και η πράξη αυτή εν τω μεταξύ έχει καταργήσει νόμους. Τι γίνεται όταν δεν κυρώνεται; Θα πρέπει να δεχτούμε ότι η πράξη παραμένει κανονιστική. Κανονιστική πράξη καταργεί νόμο; ΟΧΙ βέβαια. Συνεπώς ποτέ δεν καταργείται νόμος με πράξη νομοθετικού περιεχομένου η οποία δεν κυρώθηκε. Μια τέτοια πράξη παύει να ισχύει στο εξής ως προς το **ΝΕΟ** περιεχόμενό της, ενώ ως προς το **καταργητικό/τροποποιητικό** περιεχόμενό της, η πράξη ουδέποτε ίσχυσε. Όταν λέει «στο εξής» ο Συντακτικός νομοθετής αναφέρεται στην πρωτογενή ρύθμιση (η οποία είναι ανεξάρτητη από προηγούμενο νόμο) και όχι στην δευτερογενή.

Η εξουσιοδότηση αυτή είναι έκτακτη, δηλ. Πρέπει να δίνεται σε περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης.

Δεν θεραπεύονται με την κύρωσή τους από την Βουλή πράξεις οι οποίες εκδόθηκαν χωρίς νομοθετική εξουσιοδότηση (απόφαση σταθμός ΣτΕ).

Άρθρο 48 (να γνωρίζω απλά το περιεχόμενο του άρθρου)

Στην αναθεώρηση του 2001 έφυγε η διάκριση των κινδύνων σε εσωτερικούς και εξωτερικούς. Εισήχθησαν πλέον και οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου στην διαδικασία αυτή, όπως και στο Σ 44. Η όλη διαδικασία έχει 2 στιγμές:

- 1) όταν κυρήσσεται η χώρα σε κατάσταση πολιορκίας
- 2) όταν ρυθμίζονται θέματα κατά την διάρκεια της κατάστασης αυτής.

Το Σ επιτρέπει αποκλίσεις από την τακτική λειτουργία του πολιτεύματος ΜΟΝΟ στην περίπτωση του άρθρου 48. Τέτοια απόκλιση δεν επιτρέπεται στις περιπτώσεις οικονομικών δυσχερειών! Δεν δικαιολογείται παραγκωνισμός των συνταγματικών λειτουργιών λόγω οικονομικών δυσχερειών. Η δημοκρατία δεν υπάρχει μόνο για τα πλούσια κράτη. Τέτοιος συσχετισμός είναι ανεπίτρεπτος.

Μορφή πολιτεύματος

Δημοκρατία. Από που θα αντλήσω το περιεχόμενό της; Από την χώρα στην οποία ιδρύθηκε. Στην κυριολεξία του όρου η δημοκρατία είναι ΜΟΝΟ άμεση.

Δύο είναι τα είδη πολιτευμάτων: η Δημοκρατία (**μονιστική** αρχή της ταυτότητας κυβερνώντων και κυβερνωμένων) και το Αντιπροσωπευτικό σύστημα (δυσιαστική αρχή της αντιπροσώπευσης).

Να γνωρίζω τι είναι η αντιπροσώπευση και ποια η διαφορά από την εκπροσώπευση.

Αντιπροσώπευση = το να καθίσταται παρόν κάτι το οποίο δεν είναι παρόν, μέσω κάποιου που είναι παρόν. (=λαός)

Βασίστηκε στην ελεύθερη εντολή.

51παρ.2. «Οι βουλευτές αντιπροσωπεύουν το Έθνος»

Όλα τα συντάγματα μιλούν για έθνος γιατί η έννοια αυτή είναι κάτι το αοριστο, από το οποίο δεν μπορούν να προκύψουν δεσμευσεις. Χρησιμοποιήθηκε γιατί έτσι προστατεύεται η ελευθερία του βουλευτή να μην δεσμεύεται από την βούληση του εκλογικού σώματος.

Η ελληνική λέξη αντιπροσώπευση (αντί του προσώπου) (διαφέρει από την αγγλική που σημαίνει επανεμφάνιση, επαναπαρουσίαση κάποιου που είναι απών). Ο αντιπρόσωπος αντικαθιστά την θέληση του αντιπροσωπευομένου με την δική του θέληση. Αντιπροσώπευση έχουμε όταν την δύναμη έχει ο αντιπροσωπος.

Εκπροσώπηση είναι όταν ο εκπρόσωπος μεταφέρει την δική μου θέληση, την θέληση του εκπροσωπευόμενου.

Τι μορφή έχει η σύγχρονη δημοκρατία; Είναι άμεση ή έμμεση/ αντιπροσωπευτική; (Κατά κυριολεξία δεν υπάρχει, διότι από την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας (=η εξουσία πηγάζει από τον λαό και ασκείται από τον λαό) χρησιμοποιήθηκε μόνο το ένα σκέλος, η πηγή της εξουσίας. Η άσκηση δεν γίνεται από τον λαό. Το αντιπροσωπευτικό σύστημα αναθέτει την άσκηση της εξουσίας στους αντιπροσώπους και όχι στον λαό, οι οποίοι έχουν τις γνώσεις αλλά και τον χρόνο που δεν έχει ο λαός για να ασχολείται με τα κοινά. Αυτή η απαξίωση του λαού από το αντιπροσωπευτικό σύστημα έχει γίνει αντικείμενο κριτικής.

Η σημερινή «**μικτή**» δημοκρατία είναι το αντιπροσωπευτικό σύστημα με θεσμούς άμεσης δημοκρατίας. Εφόσον το Σ περιλαμβάνει τον θεσμό του δημοψηφίσματος, έχουμε ΜΙΚΤΗ δημοκρατία.

Σε κάθε μορφή πολιτεύματος υπάρχουν διαφορα όργανα, υπάρχει όμως παντοτε ένα όργανο που είναι χαρακτηριστικό και «χρωματίζει» το πολίτευμα, το οποίο δεν μπορεί να υπάρχει χωρίς το συγκεκριμένο όργανο π.χ. δεν μπορείς να έχεις αρχαιοελληνική άμεση δημοκρατία αν αφαιρέσεις την εκκλησία του δήμου. Αν πάμε στην κοινοβουλευτική δημοκρατία, την θέση αυτή έχει το Κοινοβούλιο. Αυτό έχει σημασία για τον ρόλο των κομμάτων. Η δημοκρατία κινείται βασιζόμενη στα πολιτικά κόμματα, τα οποία αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση της λειτουργίας της. Αυτή η επίδραση που ασκήσαν τα κόμματα οδήγησε στην χρήση του όρου «**κομματική δημοκρατία**», την μορφή δημοκρατίας που βασίζεται στα πολιτικά κόμματα. Το κόμμα δηλ. μπορεί να περιορίσει την ελευθερία του βουλευτή, ο οποίος οφείλει την εκλογή του σ' αυτό. Αν όμως εξαφανίσεις την ελεύθερη εντολή, εξαφανίζεις το αντιπροσωπευτικό σύστημα. Έτσι υποστηρίχτηκε ότι η σύγχρονη δημοκρατία έχει αμεσοδημοκρατικό χαρακτήρα γιατί οι βουλευτές οφείλουν να υποστηρίζουν την γραμμή του κόμματος μέσα στην βούληση, καθώς το κόμμα εμφανίζει ένα πρόγραμμα στις εκλογές από το οποίο δεσμεύονται μετά την εκλογή τους. Πράγματι μέσα από αυτή την διαδικασία οι εκλογές απέκτησαν δημοψηφισματικό χαρακτήρα (**Σ. Άρθρο 41 παρ.2**)

ΣΟΣ τι σημαίνει **δημοψηφισματικός χαρακτήρας** των εκλογών;

Καλούνται οι ψηφοφόροι σήμερα όχι απλά να εκλέξουν πρόσωπα αλλά να επιλέξουν και το πολιτικό πρόγραμμα υπερ του οποίου τάσσονται.

Εκλέγω=διαλέγω ένα πρόσωπο. Άλλο εκλέγω και άλλο ψηφίζω. Ψηφίζω=λέω τη γνώμη μου για ένα συγκεκριμένο θέμα. Η πολιτική εξέλιξη προχώρησε στο ότι οι εκλογές απέκτησαν δημοψηφισματικό χαρακτήρα, καθώς το πολιτικό επίπεδο ανεβαίνει. Ενώ συνεπώς οι εκλογές είναι μια τυπική διαδικασία, σ αυτήν ενσωματώνεται το ουσιαστικό στοιχείο της διατύπωσης της γνώμης του λαού για συγκεκριμένα θέματα.

«Η σημερινή δημοκρατία είναι ένα υποκατάστατο της παλαιάς αμεσης δημοκρατίας»: Θεωρητικά θα μπορούσε να υποστηριχθεί, ωστόσο πρέπει να απαντήσουμε με βάση την πραγματικότητα. Η θεωρία αυτή εξιδανικεύει την πραγματικότητα. Από την άλλη πλευρά έχει διατυπωθεί η άποψη ότι μέσα στα πολιτικά κομμάτια δημιουργούνται ολιγαρχικές τάσεις και τελικά η συμμετοχή του λαού δεν είναι ουσιαστική κλπ. Εάν εξετάσουμε και τις δυο θεωρίες θα μπορούσαμε να πούμε ότι η σύγχρονη δημοκρατία είναι πράγματι στο τέλος μια μικτή δημοκρατία, υπο την έννοια ότι λειτουργεί και με την αντιπροσωπευτική αρχή αλλά και με βάση την αρχή της ταυτότητας, όπου ο λαός έρχεται να θέσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν τα όργανα. Δεν μπορεί να αρνηθεί κανείς ότι έχει δημιουργηθεί μια τεταρτη ρυθμιστική εξουσία η οποία δεν έρχεται αν πάρει αποφάσεις αλλά να θέσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν τα όργανα. Η ρυθμιστική αυτή εξουσία θέτει τα όρια μέσα στα οποία κινούνται τα άλλα όργανα. Μπορεί σε πολλές περιπτώσεις να μην έχουμε δημοψηφίσματα, έχουμε όμως μέτρηση της «κοινής γνώμης», χωρίς την συναίνεση (consensus) της οποίας δεν μπορεί να λειτουργήσει το πολίτευμα. Σήμερα όταν μιλάμε για εκλογικό σώμα μιλάμε για κάτι πολύ διαφορετικό, για ανθρώπους που έχουν πρόσβαση στην πληροφόρηση.

Συνεπώς έχουμε:

- ΑΜΕΣΗ δημοκρατία
- ΕΜΜΕΣΗ δημοκρατία/ Αντιπροσωπευτικό σύστημα
- ΜΙΚΤΗ δημοκρατία (συνύπαρξη των δυο άλλων)

Η αντιπροσωπευτική αρχή δεν μπορεί να συμβαδίζει με την αρχή της ταυτότητας, ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορούν να συνυπάρξουν σήμερα κατ'επιταγή του συντακτικού νομοθέτη. Στο μέλλον μια από τις δυο θα επικρατήσει.

Τι συμβαίνει συνεπώς με την ελεύθερη εντολή; Αν υπάρχει ελεύθερη εντολή είναι παρανομή η διαγραφή μελών του κομματος, όταν δεν ακολουθεί την κομματική γραμμή. Πρέπει να δώσουμε μια θεωρητική εξήγηση σε μια πραγματική κατάσταση. Προφανώς δεν παρανομούν όλοι οι αρχηγοί των κομμάτων:

-Η ελεύθερη εντολή δεν κατοχυρώνεται ρητά στο Σύνταγμα.

-Στην ουσία πρόκειται για το πλαίσιο το οποίο παρέχει ένα κόμμα, μέσα στο οποίο συμπράττουν αντιπρόσωποι και αντιπροσωπευόμενοι. Μιλάμε για ένα άλλου είδους εντολή (**δεσμευτική**): η δεσμευση του βουλευτή υπάρχει εφόσον λειτουργεί η εσωκομματική δημοκρατία του άρθρου 29. Συνεπώς αν δεν έχει τεθεί το θέμα εντός του κόμματος, ο βουλευτής δεν δεσμεύεται. Τα επεξεργασμένα θέματα οφείλει να τα υποστηρίξει.

Δικαίωμα διαφωνίας (Σ.60παρ.1)

Υπάρχει και κατοχυρώνεται υπερ του βουλευτή σε κάθε περίπτωση. Ακόμη κι αν παραβεί την δεσμευτική εντολή η οποία κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα μας, δεν προβλεπονται κυρώσεις. Κατοχυρώνεται δηλ σε τελική ανάλυση δικαίωμα διαφωνίας υπερ του βουλευτή. Αυτό συναγεται από την **καθιέρωση της δεσμευτικής εντολής ως lex imperfecta**. Με την ελεύθερη εντολή δεν εξηγείται η σημερινή πραγματικότητα.

Θεσμοί Άμεσης Δημοκρατίας

-Δημοψήφισμα

Η διαφορά μεταξύ δημοκρατίας και δημοψηφίσματος είναι μόνο **ποσοτική** (η Δημοκρατία είναι περισσότερα δημοψηφίσματα)

-Λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία

-Ανάκληση

Πολίτευμα είναι ο συγκεκριμένος τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας της πολιτικής εξουσίας, όπως προβλέπεται από το δίκαιο. Διαφορετικά είναι **πολιτικό σύστημα**.

Κυβερνητικά συστήματα= η σχέση που συνδέει αρχηγό του Κράτους, Κυβέρνηση και Κοινοβούλιο. Υπάρχουν δύο κυβερνητικά συστήματα. Κριτήριο-λέξι κλειδί για την διάκριση είναι η **ΕΞΑΡΤΗΣΗ**. Η κυβέρνηση είναι στην μέση, και από την μια την τραβά ο αρχηγός του κράτους και από την άλλη το κοινοβούλιο. Η εξάρτηση της Κυβέρνησης έχει τρεις διαστάσεις: ανάδειξη, διατήρηση και έλεγχος.

-Προεδρικό

-Κοινοβουλευτικό: προέκυψε από την συνεχή διαμάχη του μονάρχη με το Κοινοβούλιο. Ο **έλεγχος** προέκυψε πρώτος ιστορικά, προχωρήσαμε στην διατήρηση και καταληξάμε στην εξουσία ανάδειξης. Στην Ελλάδα ο έλεγχος δημιουργήθηκε με το Σύνταγμα του 1844 (υποτυπώδες κοινοβουλευτικό σύστημα). Από το 1864 έχουμε (πρώιμο) κοινοβουλευτικό σύστημα υπό την νομική και ιστορική έννοια του όρου.

Διατήρηση

Στην δεκαετία του 1970 απολυτοποιείται η αρχή της διατήρησης: η κυβέρνηση θα πρέπει να έχει την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας της βουλής, ανεξαρτήτως αν η βουλή βρίσκεται σε συνόδο. Σήμερα, η Κυβέρνηση αν χάσει μια ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο δεν πέφτει. Πρέπει να χάσει συγκεκριμένη ψηφοφορία για να χάσει την πλειοψηφία.

Ανάδειξη:

Κοινοβουλευτικό σύστημα και αρχή της δεδηλωμένης δεν συμπίπτουν. Η αρχή της δεδηλωμένης είναι μια συγκεκριμένη αρχή μέσα στην ανάδειξη. Να γνωρίζω **τα ιστορικά γεγονότα** –στηλιτικά: η Νομική σχολή εξέδωσε ψήφισμα και καταδίκασε την πράξη του Βούλγαρη που δεν είχε την πλειοψηφία. Έτσι προέκυψε η αρχή της δεδηλωμένης, η οποία εξεφράσθη δια στόματος του Χαριλάου Τρικούπη και αποτελεί την αιχμή του δόρατος του Ελληνικού Κοινοβουλευτισμού.

Οργανωτικό μέρος (ειδικά θέματα)

4 βασικές ενότητες

3+1: οι 3 βασικές εξουσίες και μία ακόμη= ο λαός, το εκλογικό σώμα

1^η ενότητα: Εκλογικό σώμα

Πρόκειται για την «4^η» εξουσία, η οποία αξιολογικά και ουσιαστικά ωστόσο είναι 1^η. Αυτή θέτει το πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν οι άλλες εξουσίες. Πρόκειται για ρυθμιστική εξουσία που απορρέει από την παρουσία του εκλογικού σώματος στην σημερινή εποχή.

Προέκυψε με μεταβολή του νοήματος: μεταβολή του περιεχομένου της δημοκρατίας και των ειδικότερων διατάξεων.

Το άρθρο 1 του Συντάγματος καθιερώνει την **μεικτή** δημοκρατία: Δεν πρόκειται για αμιγές αντιπροσωπευτικό σύστημα γιατί προβλέπονται και θεσμοί άμεσης δημοκρατίας. Αυτό έχει μεγάλη σημασία για την ερμηνεία του Συντάγματος, αποτελεί ερμηνευτική αρχή.

Οργανωτικό μέρος (Σ 26 επ.)

Σ 26: Διάκριση Λειτουργιών: διάτρητη αρχή

Σ.30: Ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας

Η **συνταγματική θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας** (ΣΟΣ) είναι αυτή του **ρυθμιστή του πολιτεύματος**, η οποία σημαίνει ότι «ο Πρόεδρος προεδρεύει και δεν κυβερνά». Το αντίθετο συμβαίνει στο Προεδρικό σύστημα, στο οποίο ο Πρόεδρος προεδρεύει και κυβερνά. Η θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας (στο εξής ΠτΔ) στο κοινοβουλευτικό σύστημα είναι συμβολική. Οποιαδήποτε αρμοδιότητά του δεν πρέπει να υπερβαίνει τον ρυθμιστικό του ρόλο.

Ο ΠτΔ είναι φύλακας του Συντάγματος (όπως φυσικά και όλοι μας). Στον ρόλο του αυτό έχει μια ιδιότυπη θέση: δεν ελέγχει την συνταγματικότητα των νόμων όπως τα δικαστήρια, αλλά φυλάττει την τυπική νομιμότητα (δικαίωμα, όχι υποχρέωση).

Ζήτημα ασυμβιβάστου

Ο ΠτΔ έχει ασυμβίβαστο ως προς οποιαδήποτε άλλη θέση, αξίωμα ή έργο

-Ψηφίζει ο Πρόεδρος της Βουλής όταν αναπληρώνει τον ΠτΔ ή το ασυμβίβαστο το απαγορεύει; Ο Πρόεδρος της Βουλής ex officio αναπληρώνει τον ΠτΔ, άρα εδώ δεν πρόκειται περι ασυμβιβάστου.

Ζητήματα εκλογής του ΠτΔ

Γίνεται σε 2 φάσεις + 6 ψηφοφορίες (3+3): 200 βουλευτές στην 1^η, 200 στην 2^η και 180 στην 3^η. Αν δεν συγκεντρωθεί η πλειοψηφία, διαλύεται η Βουλή και πάμε σε βουλευτικές εκλογές.

Πονηρή σκέψη Σ νομοθέτη: «εκβιάζει» τους βουλευτές να συμφωνήσουν για την εκλογή Προέδρου, διαφορετικά θα γίνουν πάλι εκλογές και μπορεί να χάσουν την βουλευτική τους έδρα. Βέβαια η σκέψη αυτή λειτούργησε και αντίθετα: κόμμα που ήθελε να οδηγήσει την χώρα σε εκλογές δεν ψήφισε τον ΠτΔ, με στόχο να πετύχει την διάλυση της Βουλής.

Ο τρόπος εκλογής του ΠτΔ ΔΕΝ έχει σχέση με τον κοινοβουλευτικό/προεδρικό χαρακτήρα του πολιτεύματος (προσδίδει κύρος, όχι αρμοδιότητες).

Αναπλήρωση του Προέδρου (Σ 34)

Θεσμός εκ της φύσεως προσωρινός

Μας ενδιαφέρει αν γίνεται για ορισμένο διάστημα που ο ΠτΔ παρουσιάζει αδυναμία να ασκήσει τα καθήκοντά του, οπότε πρόκειται για **επικουρική**, ή εάν προβλέπεται ως ενδιάμεσο στάδιο για την ανάδειξη νέου Προέδρου, σε περίπτωση που αυτός εκλείψει ή παραιτηθεί, οπότε πρόκειται για **κύρια**.

Προσυπογραφή των πράξεων (Σ 35)

Πράξεις με τις οποίες ασκείται κυβερνητική εξουσία.

Πρόκειται για ειδική εφαρμογή του αξιώματος «ο Πρόεδρος προεδρεύει και δεν κυβερνά», το οποίο προέρχεται από το «Ο βασιλεύς βασιλεύει και δεν κυβερνά».

Την ευθύνη την έχει η Κυβέρνηση, όχι ο ΠτΔ.

§2: Αυτόνομες αρμοδιότητες του ΠτΔ, *numerus clausus*

Διορισμός (Ανάδειξη) της Κυβέρνησης (Σ 37)

Το άρθρο αυτό θα έπρεπε να βρίσκεται «γεωγραφικά» στο κεφάλαιο Κυβέρνηση. Ορθότερος είναι ο όρος ανάδειξη και όχι διορισμός. Παλαιότερα ήταν αρμοδιότητα του αρχηγού του Κράτους να διορίζει την Κυβέρνηση, για αυτό και το άρθρο έχει μείνει στο κεφάλαιο αυτό. Σήμερα προβλέπεται η αυτονομία της Κυβέρνησης.

Η ανάδειξη είναι η συνταγματική διαδικασία στην οποία ανήκει και ο διορισμός, ο οποίος είναι μια εξαιρετικά **τυπική** πράξη.

Το κοινοβουλευτικό σύστημα είναι το σύστημα κατά το οποίο η Κυβέρνηση εξαρτάται από το Κοινοβούλιο. Η εξάρτηση είναι λέξη κλειδί και αναφέρεται σε τρεις διαστάσεις: την ανάδειξη (Σ 37), την διατήρηση (Σ 84) και τον έλεγχο της Κυβέρνησης.

Το άρθρο 37 είναι πολύ σημαντικό διότι πρόκειται για ένα άρθρο «ελληνικό», το οποίο συνταγματοποιεί ελληνική πολιτική εμπειρία. Η Κυβέρνηση αναδεικνύεται σε δύο στάδια: ι) διορισμός Πρωθυπουργού (!), ιι) Υπουργοί που διορίζονται από αυτόν.

Η αρχή της δεδηλωμένης πρέπει να διακρίνεται από την δεδηλωμένη.

Όταν λέμε **δεδηλωμένη** εννοούμε την λέξη πλειοψηφία= φανερή. Υπάρχει και κρυφή; Παλαιότερα ναι. Δεδηλωμένη είναι η πλειοψηφία που είναι γνωστή ήδη **ΠΡΙΝ** από την ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο. Για εμάς η δεδηλωμένη είναι η αιχμή του δόρατος του Ελληνικού Κοινοβουλευτισμού.

Η **αρχή της δεδηλωμένης** σχετίζεται με την ανάδειξη της Κυβέρνησης. Προηγήθηκε η ατελής μορφή και ακολούθησε η τέλεια μορφή της. Εάν υπάρχει πλειοψηφία, διορίζεται ο αρχηγός της. Αυτό το σκέλος είναι όμοιο και στις 2 μορφές. Αν δεν υπάρχει πλειοψηφία:

- η ατελής αρχή μας λείπει ότι επαναβιώνει ο παλαιότερος άρχοντας (θεωρία του Κηπουρού). Αυτή εφαρμόζεται από το 1875 με μεταβολή του νοήματος. Πέρασαν 100 χρόνια για να τεθεί *expressis verbis* στο Σύνταγμα του 1975.

- η τέλεια αρχή της δεδηλωμένης μας λείπει, οπότε ακολουθεί η διερευνητική διαδικασία, με την οποία διερευνάται αν υπάρχει δεδηλωμένη:
 - 1^ο στάδιο: διερευνητικών εντολών (3+1)-το στάδιο αυτό παραλείπεται στην οιονεί δεδηλωμένη. Συνταγματοποίηση πολιτικού κανόνα: Όταν δεν υπάρχει πλειοψηφία δεν θα διορίσεις τον κηπουρό σου, αλλά τον «ψηλότερο» (κοινοβουλευτικά) αρχηγό
 - 2^ο στάδιο: σύγκλησης αρχηγών. Ο ΠτΔ συγκαλεί τους αρχηγούς, έναν έναν, μισούς μισούς, ή όλους μαζί, όπως θέλει. Από την σύγκληση μπορεί να προκύψει:
 - **Οικουμενική Κυβέρνηση**
 - **Υπηρεσιακή Κυβέρνηση** που διαλύει την Βουλή. Αυτή είναι δικαστική υπηρεσιακή Κυβέρνηση, αρχηγός της είναι δικαστικός λειτουργός (Πρόεδρος Ανωτάτου Δικαστηρίου). Και πάλι ο ΠτΔ δεν είναι ελεύθερος να επιλέξει τον αρχηγό της.

Ο σπουδαιότερος λόγος διάλυσης της Βουλής (για αδυναμία σχηματισμού Κυβέρνησης) δεν βρίσκεται στο 41 αλλά στο 37 !!!

Σ 38

Έχει καινοτομία, έχει καταργήσει την παύση (βασικό συνταγματικό όπλο του μονάρχη). Αντί για την παύση σήμερα έχουμε την απαλλαγή από τα καθήκοντα. Δεν πρόκειται για ταυτόσημες έννοιες.

Παύση= ανευ αιτίας

Απαλλαγή από τα καθήκοντα: τερματισμός του βίου της Κυβέρνησης για προβλεπόμενο από το Σύνταγμα λόγο, αν παραιτηθεί η Κυβέρνηση ή χάσει την εμπιστοσύνη της Βουλής. Στην πράξη, η Κυβέρνηση υποβάλλει την παραίτησή της πριν απαλλαγεί, για λόγους κοινοβουλευτικής ευπρέπειας.

Σ 38 §1γ: Οιονεί Δεδηλωμένη.

Η δεδηλωμένη έχει corpus (πλειοψηφία) και animus (βούληση σχηματισμού Κυβέρνησης). Όταν υπάρχει μόνο το corpus, έχω οιονεί δεδηλωμένη. Στην περίπτωση αυτή, πάμε στο 37 αλλά παραλείπουμε το στάδιο των διερευνητικών εντολών και πάμε κατευθείαν στην σύγκληση των αρχηγών.

Αναπλήρωση Πρωθυπουργού (Σ 38 §2)

Με βάση το κριτήριο αν υπάρχει Πρωθυπουργός, αυτή διακρίνεται σε κύρια και επικουρική.

Κύρια= όταν ΔΕΝ υπάρχει Πρωθυπουργός. Τι σημαίνει δεν υπάρχει; Είτε εκλείπει, δηλ. είναι νομικά απών, δεν μπορεί να ασκήσει τα καθήκοντά του (πχ σοβαρή ασθένεια, η κοινοβουλευτική ομάδα θα κρίνει αν ο αρχηγός της μπορεί να ασκήσει τα καθήκοντά του) είτε έχει παραιτηθεί.

Επικουρική= όταν υπάρχει Πρωθυπουργός (Σ 81 §5). Αυτή είναι δυνητική, γιατί μπορεί ο Πρωθυπουργός να μην θέλει να διορίσει αναπληρωτή, δεδομένου ότι όταν το κάνει, είναι σαν να τον χρήζει διάδοχο.

Ο αναπληρωτής υπάρχει μέχρις ότου αναδειχθεί νέος.

Διάλυση της Βουλής (Σ 41)

Δεν έχει καμία σχέση με την παλιά διάλυση της Βουλής. Είναι συμπληρωματικός θεσμός του κοινοβουλευτικού συστήματος, έρχεται να βοηθήσει στις δύσκολες στιγμές του:

- 1) Αδυναμία σχηματισμού Κυβέρνησης
- 2) Κυβερνητική αστάθεια

Βασικότερο κριτήριο για να ονομάσω κάτι είναι η αιτία. Με βάση αυτό διακρίνω:

α) **Κοινοβουλευτική διάλυση**: ένεκα και χάριν του Κοινοβουλευτισμού. Δημιουργήθηκε από την συνταγματική πραγματικότητα για να αντιμετωπίσει περιπτώσεις αδυναμίας σχηματισμού Κυβέρνησης υπό την τέλεια αρχή της δεδηλωμένης (κατά την οποία απαγορεύεται ο διορισμός Κυβέρνησης μειοψηφίας) και περιπτώσεις κυβερνητικής αστάθειας.

Συνδέω καλά την αδυναμία σχηματισμού Κυβέρνησης με την τέλεια αρχή της δεδηλωμένης.

Ο λόγος της κυβερνητικής αστάθειας αναγκαστικά έπεται και είναι επικουρικός έναντι του 1^{ου} λόγου. Την κυβερνητική αστάθεια ο νομοθέτης εκλαμβάνει μόνο με την τυπική έννοια: να αλλάζουν δυο τουλάχιστον Κυβερνήσεις.

Αυτό παρουσιάζει πλήθος ερμηνευτικών δυσχερειών: Ποιες Κυβερνήσεις προσμετρώνται; πχ διορίζεται υπηρεσιακή κυβέρνηση και γίνονται εκλογές την Κυριακή. Την Δευτέρα το πρωί καλείται να παραιτηθεί αυτή, συνεπώς είναι μέσα στην βουλευτική περίοδο. Προσμετράται; Οι 16 ανασχηματισμοί είναι 16 Κυβερνήσεις;

Για να απαντήσουμε ποιες κυβερνήσεις προσμετρώνται πρέπει να αναδείξουμε την **αιτία** της εναλλαγής= μόνο η αλλαγή κυβερνήσεων που είναι . Όταν η πλειοψηφία δεν αλλάζει, δεν προσμετρώνται οι Κυβερνήσεις.

Συνεπώς δεν προσμετράται η Υπηρεσιακή κυβέρνηση, ούτε οι ανασχηματισμοί, αλλά μόνο οι κυβερνήσεις η αλλαγή των οποίων οφείλεται σε μεταβολή της πλειοψηφίας.

β) Δημοψηφισματική Διάλυση : για να αποφασίσει ο λαός.

Σ 41 §2: Ερμηνεύουμε ότι η Κυβέρνηση έχει λάβει **και διατηρεί** ψήφο εμπιστοσύνης την στιγμή που ζητά την διάλυση, διαφορετικά (αν έχει χάσει την πλειοψηφία) η Κυβέρνηση πρέπει να παραιτηθεί, όχι να ζητήσει τη διάλυση της Βουλής.

«για ανανέωση της λαϊκής εντολής...»: εδώ κατοχυρώνεται κατεξοχήν ο δημοψηφισματικός χαρακτήρας των εκλογών.

Δυστυχώς στην πράξη η Κυβέρνηση караδοκά και ζητά την διάλυση της Βουλής προκειμένου να αιφνιδιάσει την Αντιπολίτευση και να διεξάγει η ίδια τις εκλογές. Το νόημα της Σ διάταξης όμως δεν είναι αυτό. Για να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα, θα έπρεπε όλες τις εκλογές να τις διενεργεί υπηρεσιακή κυβέρνηση, ακόμα και όταν ζητά την διάλυση η Κυβέρνηση, ώστε να εξασφαλίζεται η ισότητα των όπλων.

γ) Προεδρική Διάλυση

[ΣΟΣ η διάλυση, επίσης να ξέρω καλά Σ 42, και συστημα εξουσιοδότησης (Σ 43,44,48)

Συστήμα εξουσιοδότησης (Σ 43,44,48)

Τα τρία άρθρα αυτά συνιστούν μία ενότητα: Κανονιστική εξουσιοδότηση:

1. Είναι μεν κανόνας δικαίου αλλά είναι κατώτερος του νόμου
2. Ορθότερο να αποκαλείται κανονιστική, διότι νομοθετική είναι αυτή που προέρχεται από τον νόμο.

Ανάλογα με τις συνταγματικοπολιτικές συνθήκες, διακρίνεται σε:

Ομαλές συνθήκες/τακτική → Σ 43 **τακτική**

Ομαλές συνθήκες/έκτακτες περιπτώσεις → Σ 44 **έκτακτη**

Μη ομαλές συνθήκες → Σ 48 **εξαιρετική**

Η **τακτική** εξουσιοδότηση εφαρμόζεται μόνο σε ομαλές συνταγματικοπολιτικές συνθήκες. Η **κύρια διαφορά** της τακτικής με την έκτακτη συνίσταται κυρίως στο ότι στην τακτική προηγείται η σύμπραξη της νομοθετικής εξουσίας, ενώ στην έκτακτη έπεται η σύμπραξη του νομοθέτη. (ΣΟΣ)

Όταν η εξουσιοδότηση παρέχεται από τον Συντακτικό νομοθέτη, μιλάμε για **άμεση** εξουσιοδότηση, ενώ όταν παρέχεται από τον κοινό νομοθέτη μιλάμε για **έμμεση/νομοθετική**. Για το λόγο αυτό δεν είναι ορθό να χρησιμοποιείται ο όρος «νομοθετική» εξουσιοδότηση, αλλά ο όρος «κανονιστική», ως ευρύτερος.

Η **έκτακτη** πρέπει να χρησιμοποιείται **ΜΟΝΟ ως έκτακτο μέτρο**. Ζήτημα τίθεται σχετικά με το τι συνιστά απρόβλεπτη ανάγκη. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν πάντως οι ανάγκες που δημιουργούνται μετά από θεομηνίες.

Η διοίκηση δρα με δυο τρόπους:

Εκδίδει πράξεις: -Κανονιστικές (θεσπίζει κανόνες δικαίου)

-Ατομικές (εφαρμόζει κανόνες δικαίου)

Προβαίνει σε υλικές ενέργειες

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας λειτουργεί με το Σ 43 §2 α. Απαιτείται προσυπογραφή του αρμόδιου Υπουργού.

Όλη η υπόλοιπη Διοίκηση λειτουργεί με Σ 43 §2 β.

Κανονιστικά Διατάγματα: θέτουν πρωτεύοντες κανόνες δικαίου

Εκτελεστικά Διατάγματα: περιέχουν δευτερεύουσα ρύθμιση, εφαρμόζουν τους πρωτεύοντες κανόνες δικαίου.

Οι ΟΤΑ δεν έχουν σε εμας αυτόνομη κανονιστική αρμοδιότητα (άμεση) αλλά μόνον ο νόμος μπορεί να τους εξουσιοδοτήσει. Αυτό είναι ιδιαίτερα προβληματικό υπό το πρίσμα της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η αυτοδιοίκηση διακρίνεται είτε σε τοπική αυτοδιοίκηση (με χωρικά κριτήρια), είτε σε ουσιαστική/καθ'ύλην (με κριτήριο την αυτοδιοικητική ύλη).

2^ο σημείο (ΣΟΣ)

Εκδόθηκε πράξη νομοθετικού περιεχομένου η οποία δεν κατατέθηκε προς κύρωση στη Βουλή.

Ασφαλώς υπάρχει συνταγματική υποχρέωση να κατατίθενται.

Πριν από την κύρωσή της= κανονιστική πράξη

Μετά την κύρωσή της = νόμος.

Άπαξ και κυρωθεί αποκτά την ισχύ τυπικού νόμου, και οποιαδήποτε ελαττώματα υπήρχαν αποπλέννυνται.

Αν ΔΕΝ κυρωθεί, ίσχυσε ως προς το μέρος που θέσπισε νέα ρύθμιση

ενώ ΔΕΝ ίσχυσε ως προς το μέρος που τροποποιεί διατάξεις νόμων.

Αν δεν υποβληθεί καν προς κύρωση, συμβαίνει το ίδιο: Θεωρούμε ότι ίσχυσε ως προς τις νέες ρυθμίσεις, όχι όμως ως προς το τροποποιητικό της περιεχόμενο.

Σ 61: Ανεύθυνο γνώμης/ψήφου και Σ 62: Ακαταδίωκτο.

Το ανεύθυνο αφορά αποκλειστικά αυτές τις δύο λειτουργίες!

Εξετάζοντας την ευθύνη όλων των οργάνων, πρέπει να την τριχοτομούμε σε:

- Ευθύνη κατά την άσκηση των καθηκόντων
- Ευθύνη επ' ευκαιρία της άσκησης των καθηκόντων
- Ευθύνη εκτός της άσκησης των καθηκόντων.

Τι σημαίνει κατά την άσκηση των καθηκόντων;

1. Πρέπει να ασκείς και το αξίωμα, δηλ. πχ να είσαι βουλευτής, ΠτΔ κλπ. (χρονικό κριτήριο)
2. Πρέπει να υπάρχει και αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της πράξης και του σκοπού τον οποίο υπηρετεί το αξίωμα που ασκείς.

Αντίθετα, επ' ευκαιρία της άσκησης:

1. Υπάρχει το χρονικό κριτήριο
2. Ωστόσο δεν ασκείται το αξίωμα για το γενικότερο συμφέρον, αλλά για την εξυπηρέτηση ιδιοτελούς σκοπού.

Το ανεύθυνο καλύπτει πράξεις που έγιναν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και είναι πλήρες, δηλαδή τόσο αστικά, όσο και ποινικά και πειθαρχικά, ΟΧΙ όμως πολιτικά! (βλ. διαγραφή βουλευτή). Το ανεύθυνο αφορά το περιεχόμενο της γνώμης/ψήφου, είναι το πνευματικώς ανεύθυνο, το **animus**.

Δηλ. ως βουλευτής πάνω στο βήμα μπορώ να πω ό,τι θέλω (*με εξαίρεση συκοφαντική δυσφήμιση). Φυσικά οι όροι της ευπρέπειας είναι αυτονόητοι.

Αντίθετα το **ακαταδίωκτο** αφορά την υλική υπόσταση των βουλευτών (**corpus**). Είναι ορθότερο αυτό να περιορίζεται στις πράξεις κατά την άσκηση των καθηκόντων (πολύ σημαντικό θέμα αναθεώρησης).

Σ 77: Αυθεντική Ερμηνεία

Αυθεντική είναι η ερμηνεία που δεν επιδέχεται αμφισβήτηση (αναφέρεται στον φορέα που κάνει την ερμηνεία και όχι στο περιεχόμενο).

Για το Σύνταγμα ← ο συντακτικός νομοθέτης

Για τους νόμους ← ο κοινός νομοθέτης

Αναδρομικότητα

Είναι η αναδρομή του περιεχομένου του νόμου σε χρόνο προγενέστερο της έκδοσης/έναρξης ισχύος του. Μπορούμε να συνάγουμε έναν κανόνα από τα άρθρα 7,77 και 78: **Επιτρέπεται η ευμενής και απαγορεύεται η δυσμενής αναδρομικότητα.**

*Ψευδοερμηνευτικοί νόμοι

Προϋπολογισμός (Σ 79)

Ο προϋπολογισμός είναι το νομοθέτημα που προβλέπει όλα τα έξοδα του κράτους. Είναι απαραίτητο να προβλέπεται η ισοσκελίση του προϋπολογισμού. De constitutiona ferenda, ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος.

Κυβέρνηση

Ανάδειξη

Η Κυβέρνηση αναδεικνύεται σε 2 στάδια: Πρώτα αναδεικνύεται (και όχι απλώς διορίζεται) ο Πρωθυπουργός και στη συνέχεια αυτός επιλέγει τους Υπουργούς του.¹ Ο διορισμός αναφέρεται σήμερα μόνο στο τελευταίο και τυπικό στάδιο της διαδικασίας ανάδειξης. Διορισμός και ανάδειξη ΔΕΝ συμπίπτουν.

Ανάδειξη: 1. Πρόταση, 2. Επιλογή, 3. Διορισμός

Ο σχηματισμός της Κυβέρνησης συντελείται με την υπογραφή δύο προεδρικών διαταγμάτων. Με το πρώτο διορίζεται Πρωθυπουργός αυτός που προτείνεται από τα κόμματα (ο ΠτΔ είναι υποχρεωμένος να τον διορίσει) και με το δεύτερο διορίζονται οι Υπουργοί μετά από πρόταση του Πρωθυπουργού.

Είναι καιρός να οριστούν στο Σύνταγμα και τα Υπουργεία (ονόματα και αρμοδιότητες) καθώς και τα Κυβερνητικά Συλλογικά όργανα.

Αρμοδιότητες Κυβέρνησης και Πρωθυπουργού

Σ 82 §1: σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους.

Εδώ ανακύπτει το ζήτημα της δεσμευτικότητας της λαϊκής εντολής που προκύπτει από τον δημοψηφισματικό χαρακτήρα των εκλογών.

Σ 82 §2: **Πρωθυπουργοκεντρικό Σύστημα** (είδος εκλεγμένου μονάρχη!)

Ανάγκη περιορισμού των εξουσιών/του ρόλου του Πρωθυπουργού, με την πρόβλεψη εσωκομματικής δημοκρατίας, τον περιορισμό της θητείας του κλπ.

Ο περιορισμός της θητείας θα έπρεπε να προβλέπεται και για τους Υπουργούς, συνδικαλιστές κλπ, ώστε να περιορίζεται η οικογενειοκρατία.

Διατήρηση

Σ 84 (ανήκει στην τριάδα 37-84-διατάξεις ελέγχου)

Αναφέρεται στην διάσταση της διατήρησης με την πρόταση εμπιστοσύνης/δυπιστίας

Ο Πρωθυπουργός διορίζεται ΠΡΙΝ πάρει ψήφο εμπιστοσύνης (→ αρχή της δεδηλωμένης) # Γερμανία.

Ποια πλειοψηφία απαιτείται για την διατήρηση της Κυβέρνησης;

Απαιτείται η πλειοψηφία των παρόντων βουλευτών (τουλάχιστον 120) και όχι του συνόλου.

Σ 37 §2, 84 §6

Εαν πχ ένα κόμμα πάρει 140, ένα πάρει 135 και ένα τρίτο πάρει 15 βουλευτές, και το τρίτο δηλώνει ότι δεν θα συμμετέχει στην διαδικασία πρότασης εμπιστοσύνης, τι γίνεται στην περίπτωση αυτή (αποχής ανοχής);

Ό,τι απαιτούμε για την ανάδειξη της Κυβέρνησης κατά το 37 §2 θα απαιτήσουμε και για το 84 §6: Όσοι βουλευτές αρκούν για να στηρίξουν την Κυβέρνηση, αρκούν και για να την προτείνουν (ταυτότητα λόγου).

Σ 85

Η Κυβέρνηση έχει πολιτική ευθύνη: ανάγεται στο ίδιο το αξίωμα, και μόνη κύρωση είναι η παραίτηση από αυτό. Δεν γίνεται να αναλαμβάνεις την πολιτική ευθύνη χωρίς να παραιτείσαι ταυτόχρονα.

Συλλογική ευθύνη της Κυβέρνησης + ατομική ευθύνη του Υπουργού για κάθε συγκεκριμένο ζήτημα.

Όταν παρ'όλα αυτά κατηγορείται ένας Υπουργός και έρχεται η Κυβέρνηση και τον καλύπτει, η ευθύνη από ατομική ευθύνη του Υπουργού ανάγεται σε συλλογική ευθύνη της Κυβέρνησης.

Σ 86

Ποινική μεταχείριση → Δίωξη ασκεί η Βουλή

→ Ειδικές Δικονομικές διατάξεις με κύρια την ευνοικότερη αποσβεστική προθεσμία του αρ. 86 §3

εδ β.

Ποια αδικήματα γίνονται κατά την άσκηση των καθηκόντων; πχ Υπουργός Παιδείας για να επιταχύνει την ίδρυση σχολείου υπογράφει παρά την εν γνώσει του έλλειψη εγγράφου την άδεια. Αυτό είναι αδίκημα κατά την άσκηση των καθηκόντων.

Αντίθετα θα επρόκειτο για αδίκημα επ' ευκαιρία ασκήσεως των καθηκόντων του εαν υπέγραφε πχ για να αποκομίσει ο ίδιος όφελος 100,000 Ε. Οι περιπτώσεις αυτές δεν καλύπονται από το 86 Σ.

Ατομικά Δικαιώματα

Περιεχόμενο:

-Αμυντικό

-Προστατευτικό

-Εξασφαλιστικό

Αντικειμενικοποίηση των ατομικών δικαιωμάτων: Ανεξαρτήτα από το αν η διαταγή διατυπώνεται υποκειμενικά (πχ ολοι οι Έλληνες...), το Σ καθιερώνει αντικειμενικά την αρχή της ισότητας.

Επομένως τα δικαιώματα δεν αποτελούν πλέον νομικά συνόρα κράτους και κοινωνίας, όπως ρητά μας λέει το Σ 25 παρ. 1γ. Πλέον και οι σχέσεις μεταξύ ιδιωτών διέπονται από το Σ.

2 επίπεδα εφαρμογής των συνταγματικών δικαιωμάτων

Γενική κυριαρχική σχέση: Όλοι οι κοινωνικοί του δικαίου συνδεόμαστε με το κράτος αλλά και μεταξύ μας. Περιορισμοί δεν είναι δυνατόι, μόνο οριοθέτηση των ελευθεριών.

Ειδικές κυριαρχικές σχέσεις: Σχέσεις στις οποίες η εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου εμφανίζεται προβληματική. Παλιά η θεωρία υποστήριζε ότι η εφαρμογή των δικαιωμάτων στις σχέσεις αυτές δεν ήταν δυνατή. (πχ δικαιώματα φυλακισμένων, στρατιωτών, μελών σωμάτων, εκκλησιών κλπ). Για να απαντήσουμε στα ζητήματα αυτά θα σταθmisουμε το δικαίωμα και τον θεσμό, όχι δικαιώματα μεταξύ τους.

→ Το πρόβλημα της θεσμικής εφαρμογής των ατομικών δικαιωμάτων (της εφαρμογής μέσα σε ένα θεσμό) εκδηλώνεται στον τομέα του δημοσίου δικαίου με τις ειδικές κυριαρχικές σχέσεις, στον δε τομέα του ιδιωτικού δικαίου με το ζήτημα της τριτενέργειας.

Το θέμα της τριτενέργειας βγήκε στην επιφάνεια στην Γερμανία, όπου υπήρξε πολύ αυστηρή η διάκριση του δικαίου σε δημοσιο και ιδιωτικό και η προστασία του αδυνάτου στον τομέα του ιδιωτικού δικαίου ήταν ιδιαίτερα δύσκολη. Υπήρχε ευρύ προστατευτικό κενό το οποίο δεν μπορούσε να καλυφθεί με νόμο. Το μόνο που μπορούσε να καλύψει το κενό αυτό ήταν το Σύνταγμα, κι έτσι ήρθε να πει ο Γερμανός επιστήμονας ότι υπάρχουν Σ δικαιώματα που δρουν και μεταξύ ιδιωτών (=>τριτενέργεια: ο τίτλος αυτός είναι αποπροσανατολιστικός). Ο Δημητρόπουλος προτιμά τον όρο **διαπροσωπική ενέργεια**, που σημαίνει ενεργεία μεταξύ των προσώπων. Για τριτενέργεια μιλάμε μόνο όσον αφορά το αμυντικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων.

3 στάδια επίλυσης πρακτικών

1. Ερώτημα: Απλή επίδραση ή περιορισμός;

2. Ερώτημα: Γενική ή ειδική σχέση;

3. Ερώτημα της αιτιώδους συνάφειας

Περιορισμός δικαιώματος: Κάθε δικαίωμα έχει ένα μαχ περιεχόμενο (πχ φουσκώνω το μπαλόνι μέχρι να σκάσει). Περιορισμό έχω όταν υποχωρήσω από την γραμμή του δικαιώματος, όταν έχω συρρικνωση του περιεχομένου του. Αυτό το μπαλόνι χωράει ανετα μέσα στην γενική σχέση, αν όμως προσπαθήσω να το βάλω σε κάποια ειδική σχέση, μπορεί να μην χωράει ολοκληρω και να πρέπει να το περιορίσω (θεσμική προσαρμογή του δικαιώματος).

Για αυτό πρέπει να ξεκινάμε πάντα την δουλειά μας από την **αρχή της βασικής ισχύος των συνταγματικών δικαιωμάτων**: Σημαίνει ότι όλα τα δικαιώματα εφαρμόζονται σε όλες τις εννομες σχέσεις και θεσμούς και καταρχήν ως προς ολό το περιεχόμενό τους.

Πχ εφαρμόζεται η ελευθερία κίνησης στον φυλακισμένο; Ναι. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι μπορεί να φύγει από την φυλακή, διότι το δικαίωμα της ελευθερίας κινήσεως ασκείται θεσμικά προσδιορισμένο.

Κατά την παραδοσιακή θεωρία υπάρχει μια εννοιολογική ταύτιση ανάμεσα στην οριοθέτηση και τον περιορισμό, ενώ προκειται για δύο εντελώς διαφορετικά ζητήματα.

Πχ. Είμαστε σε έναν καμπίο και έχω στην μέση ένα οικοπεδο. Φωνάζω κάποιον να το οριοθετήσει και έρχεται και βάζει το συρματοπλέγμα. Έχω περιορισμό; Όχι. Περιορισμό θα έχω όταν έρθει κάποιος και βγάλει το συρματοπλέγμα και το μετακινήσει λίγο πιο μέσα.

Το δικαίωμα οριοθετείται. Αλλά η οριοθέτηση δεν είναι περιορισμός. Η απαγορευση να κλεψω δεν είναι περιορισμός της ελευθερίας μου. Ποτέ δεν είχα την εξουσία να κλεβω, ώστε να θεωρηθεί περιορισμός η στέρησή της.

Περιορισμός= Όταν δεν μπορώ να προβώ σε πράξη

Απλές επιδράσεις= Η άσκηση του δικαιώματος είναι σαν μια εξατμισμό αυτοκινητού η οποία αφήνει πίσω καπνό. Ασφαλώς επιδρά η άσκηση του δικαιώματος του μπροστινού στον από πίσω. Κάθε δικαίωμα θα πρέπει να ασκείται κατά τρόπο ώστε να μην περιορίζονται τα δικαιώματα των άλλων (πχ μπορείς να κάνεις πορεία αλλά κι εγώ πρέπει να μπορώ να περάσω με το αυτοκίνητο). Αυτές οι επιδράσεις, παρότι μπορεί να είναι ισχυρές, δεν συρρικνώνουν το νομικό περιεχόμενο του δικαιώματος.

Κάποτε μια ομάδα νέων ανθρώπων είχε προβεί σε τέλεση δολοφονιών σε συνάρτηση με λατρεία της μαγείας. Με αφορμή αυτή, προτείνεται σε νέο νομοσχέδιο να περιληφθεί πρόταση απαγορεύσης της λατρείας της μαγείας. Ο Πρόεδρος του Σωματίου της Μαγείας, Μ, λέει ότι δεν μπορείτε να το κάνετε αυτό γιατί το άρθρο 13 προβλέπει την ελευθερία της λατρείας.

1^ο στάδιο: Πρόκειται για απλή επίδραση ή περιορισμό;

Ελάσσον πρόταση= τα πραγματικά περιστατικά= η δράση
ê

Μείζον πρόταση= ο κανόνας δικαίου

Κάποιος πάει να μιλήσει και άλλος του παίρνει το μικρόφωνο. Θα εξετάσω αν η δράση αυτή εμπίπτει στο περιεχόμενο κάποιου δικαιώματος (στην λειτουργική έννοια του δικαιώματος)

Έχω ένα κουτί με μπαλακία, και κάθε μπαλακία είναι ανθρώπινη συμπεριφορά. Εγώ εξετάζω αν η συμπεριφορά αυτή ανήκει στο περιεχόμενο του δικαιώματος

Πχ παίζω πιάνο. Υπάγεται η δράση αυτή σε κάποιο δικαίωμα; Ανήκει στην ελευθερία της τέχνης.

Όταν αθλούμαι => ελευθερία αθλήσεως που ανήκει κ αυτή στην ελευθερία της προσωπικότητας.

Έρχομαι λοιπόν να πάρω την δράση που με ενδιαφέρει (αυτή που ισχυρίζομαι ότι παραβιάζεται) και να δω αν υπάγεται στο περιεχόμενο δικαιώματος. Αυτή είναι η λειτουργική έννοια δικαιώματος.

Υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί να μην έχω δράση.

Κάθε δικαίωμα έχει ένα αντικείμενο, το οποίο έχει μεγάλη σημασία γιατί αποτελεί το **ΦΙΛΤΡΟ** που θα τοποθετηθεί μέσα στο «κουτί» τις ανθρωπινες συμπεριφορές. Ενώ το αντικείμενο «γεμίζει το κουτί», η άσκηση του δικαιώματος έρχεται να αδειάσει συμπεριφορές μέσα από αυτό, διότι αφαιρεί τις συμπεριφορές που παροτι αντικειμενικά μπορούν να υπαχθούν στο περιεχόμενο του δικαιώματος, δεν ασκούνται στην συγκεκριμένη περίπτωση παραδεκτα κατά τόπο, χρόνο και πράξη.

+Αντικείμενο – Άσκηση

Επιστρέφω λοιπόν στο παραδειγμα της λατρείας της μαγείας. Προστατευόμενο αγαθό είναι η θρησκεία

Πρώτα θα εξετάσω αν η μαγεία είναι θρησκεία. Θα πρέπει να προσδιορίσουμε το τί είναι η θρησκεία; Πώς θα προσδιορίσουμε την έννοια της θρησκείας; Θα αναζητήσω το *corpus* και το *animus*

Το *corpus* είναι η **λατρεία**

Το *animus* είναι το **δόγμα**

Θρησκεία είναι η πίστη και η λατρεία της καλής ανώτερης δύναμης. Άρα εδώ είναι προφανές ότι έχω πίστη και λατρεία σε κακή ανώτερη δύναμη, συνεπώς δεν είναι θρησκεία. Άρα δεν προστατεύεται από το 13, και δεν ισχύει ο ισχυρισμός του Μ ότι θίγεται η ελευθερία της λατρείας.

Συμπέρασμα: η απαγόρευση της λατρείας της μαγείας δεν συνιστά περιορισμό, αλλά απλή επίδραση στην δράση του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας.

17/03/2014

Μια κοπέλα εργαζεται σε φουρνο ως ταμείας, η οποία βάζει λεφτά στο πορτοφολι της από το ταμείο. Ο ιδιοκτήτης την απολυει και εκείνη ισχυριζεται ότι κακώς απολυεται και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό μέσο η βιντεοκασετα που καταγραφει την πράξη αφαίρεσης γιατί αυτό συνιστά παραβίαση της ιδιωτικής της ζωής.

-όταν εργαζεσαι (μέσα στο δωρο της εργασίας) δεν είσαι στην ιδιωτική σου ζωή. Οι ενεργειες τις οποίες κάποιος κάνει χαριν της εργασίας του δεν ανηκουν στην ιδιωτική ζωή.

Στάδια

I. Υπάρχουν οι ενέργειές μου στο περιεχόμενο του δικαιώματος;

- Υπάρχει στο **Αντικείμενο** του δικαιώματος; Αν όχι, δεν τίθεται καν θέμα άσκησης (προσθετική λειτουργία)
- Ναι μεν ανήκει στο αντικείμενο, πλην όμως τελικά αποβάλλεται από το περιεχόμενο του δικαιώματος γιατί πάσχει η **άσκησή** του. (αφαιρετική λειτουργία)

πρακτικό: Τελευταίος πειρασμός

Θρησκευτικό σωματείο κάνει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων με την οποία ζητεί να σταματήσει η προβολή της ταινίας που εμφανίζει τον Χριστό με ανθρωπινες αδυναμίες αυτής διότι προσβάλλει την προσωπικότητά τους. Τότε δεν υπήρχε δυνατότητα να προσφύγει κανείς στο δικαστήριο για τέτοια ζητήματα, παρά μόνο με το ΑΚ 57. Σήμερα θα επικαλούνταν κανείς και το άρθρο 5 ή το 13.

Εάν πάμε στην προσωπικότητα, το ζήτημα είναι να καθορίσουμε τί είναι προσωπικότητα, και κυρίως αν μέσα στην προστατευόμενη έννοια της προσωπικότητας ανήκουν και οι πεποιθήσεις. Όταν μιλάμε για προσωπικότητα, εννοούμε το κορπούς και το ανιμους, δεν εννοούμε όμως τις πεποιθήσεις του ανθρώπου. Εάν ας πούμε κάποιος εξυβρίσει έναν πολιτικό αρχηγό, δεν μπορεί να του κάνει οπαδός του κομματος αγωγή για αποζημίωση. Αν δεν έχουμε συγκεκριμένη αντίληψη για την έννοια της προσωπικότητας καταλήγουμε σε άτοπα. Στην προσωπικότητα ανήκει το

σωμα και η διάνοια του ανθρώπου, ΟΧΙ όμως και προϊόντα της διανοίας του ανθρώπου (πχ τα συναισθήματα, δημιουργήματα του ανθρώπου, υλικά και πνευματικά), εκτός εάν το συνταγμα έρχεται να προστατέψει κάτι συγκεκριμένο (πχ Σύνταγμα στο άρθρο 13 προστατεύει κάθε γνωστή θρησκεία). Το ερώτημα είναι 1) αν κατοχυρώνεται συνταγματικά το συγκεκριμένο αντικείμενο και 2) αν οι ενεργίες συνιστούν πραγματι προσβολή της θρησκείας (οι εικόνες δηλ προσβάλλουν τον Χριστιανισμό).

→ πεποιθήσεις αυτές καθεαυτές δεν προστατεύονται μέσα στην προσωπικότητα. Ενδεχομένως να συνδεονται με κάποιο άλλο αντικείμενο, το οποίο θα πρέπει να προστατεύεται μέσα από το Σύνταγμα.

Ενδιαφέρον είναι ότι η απόφαση χρησιμοποιεί την στάθμιση δικαιωμάτων.

Δικαίωμα της ένδυσης

Η ένδυση είναι μια από τις σοβαρότερες εκφάνσεις της προσωπικότητας.

Νόμος στην Γαλλία απαγόρευσε στις μουσουλμάνες μαθητρίες να φοράνε μαντήλα στο σχολείο. Θα παρούμε τα δικαιώματα χωριστά:

1) Το να φοράει μαντήλα ή όχι είναι ενέργεια αναγόμενη στην θρησκευτική της ελευθερία;

Τι υπάγεται στην έννοια της θρησκείας; Το *corpus* και το *animus*: δηλ. η λατρεία και το δόγμα. Οτιδήποτε άλλο ΔΕΝ προστατεύεται από την ελευθερία της θρησκείας, υπό την ΝΟΜΙΚΗ έννοια του όρου. Συνεπώς όταν ισχυρίζεται η μουσουλμάνη ότι παραβιάζεται η θρησκευτική της ελευθερία, εμείς θα πούμε όχι, δεν παραβιάζεται το 13, διότι η ένδυση δεν αναγεται στην θρησκευτική ελευθερία. Η ελευθερία της ένδυσης ανήκει στην προσωπικότητα: Συνεπώς, ο νόμος είναι αντισυνταγματικός αλλά διότι παραβιάζεται το άρθρο 5. Μπορεί δηλ. να μην υπάγεται στο δικαίωμα που επικαλούμαι αλλά να είναι αντισυνταγματικό διότι παραβιάζεται ΑΛΛΟ δικαίωμα.

Ζήτημα πολιτικού αρθρογράφου σε αντικυβερνητική εφημερίδα, η οποία αλλάζει πλευση και τάσσεται υπέρ της κυβέρνησης. Αυτός αρνείται να γράψει υπέρ της κυβέρνησης και απειλείται ότι αν δεν το κάνει θα απολυθεί. Λέει αυτός: Δεν μπορώ να απολυθώ γιατί προστατεύομαι από την ελευθερία των πολιτικών μου πεποιθήσεων. Πραγματι δεν προστατεύεται η ελευθερία πολιτικών πεποιθήσεων γιατί το δικαίωμα του περιορίζεται από την ελευθερία της εφημερίδας, η οποία δικαιούται να έχει πολιτική κατεύθυνση (άρθρο 14).

Θέμα της άσκησης

Όταν λέμε άσκηση, εννοούμε την **κατά τόπο, τρόπο και χρόνο ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ του δικαιώματος**. =Υλοποίηση του γενικού περιεχομένου σε συγκεκριμένη περίπτωση (εξειδίκευση). Για να ανήκει η πράξη μου στο περιεχόμενο του δικαιώματος θα πρέπει να μην είναι προβληματική καμία από τις 3 διαστάσεις.

1) Τόπος: Συνήθως συνδέονται δικαιώματα με τόπους στους οποίους ασκούνται (πχ ελευθερία θρησκείας και Εκκλησία, παιδείας και πανεπιστήμιο). Πρώτα εξετάζουμε τον τόπο.

Θέμα από την Γερμανική Νομολογία

Κάποιος πήγαινε με το άλογο βόλτα στους δρόμους, ώσπου η διοίκηση αποφάσισε να ορίσει δρόμους για την ιπποδρομία. Αυτός ενοχλήθηκε και προσέφυγε στο δικαστήριο επικαλούμενος παραβίαση του δικαιώματος ελευθερίας κινήσεώς του.

Κίνηση= μεταβαίνω από έναν τοπο Α σε έναν τοπο Β τον οποίο εγώ επιλέγω, με το μέσο που εγώ επιλέγω και σε χρόνο που εγώ επιλέγω. Άρα εδώ παρεμποδιζόμενη δράση είναι η ιππασία εκτός καθορισμένων διαδρόμων

Παρεμποδιζόμενο δικαίωμα= ελευθερία της κίνησης

Προστατευόμενο αγαθό= ελεύθερη κίνηση

Η παρεμποδιζόμενη δράση ανήκει στο προστατευόμενο αγαθό, διότι πραγματικά η Διοίκηση με εμποδίζει να μεταβιναίω με το αλγό μου όπου θέλω.

Το Σ 5 §1 (νοηματική ενότητα με το Σ 25): τρεις ρήτρες

- Ρητρα συνταγματικής νομιμότητας (Σ και συμφωνο με αυτό νόμοι)
- Κοινωνικότητας
- Χρηστότητας

Όταν ζω μέσα σε μια κοινωνία ασκώ τα δικαιώματά μου αλλά στο πλαίσιο μιας κοινωνίας, γιατί τα δικαιώματα μόνο σε κοινωνικό περιβάλλον αποτελούν σημασία.

→ Η ιππασία εκτός καθορισμένων διαδρόμων προσκρούει στο περιεχόμενο των γενικών ρητρών, κυρίως γιατί θέτει σε κίνδυνο τα δικαιώματα των άλλων.

Η ιδιαιτερότητα του θέματος βρίσκεται στο ότι έχω μια παρεμπόδιση που βρίσκεται μέσα στο αντικείμενο του δικαιώματος, η οποία όμως αποβάλλεται λόγω της μη προσήκουσας ασκήσεώς του.

πχ. συνάθροιση στον διάδρομο προσγείωσης: ο τόπος που επιλέγω να κάνω την συνάθροιση έχει μεγάλη σημασία.

Ένωση υποβάλλει αίτηση για σωματείο και αφού γίνονται σωματείο που λατρεύουν την αρχαία Ελληνική θρησκεία ζητούν την παραχωρήση του Παρθενώνα

Πρόκειται για απλή επίδραση ή περιορισμό;

παρεμποδιζόμενη δράση: η τέλεση λατρείας της αρχαίας θρησκείας στον Παρθενώνα

παρεμποδιζόμενο δικαίωμα: η θρησκευτική ελευθερία

προστατευόμενο αγαθό: η αρχαία ελληνική θρησκεία είναι θρησκεία σύμφωνα με το Σ.

Επομένως η παρεμποδιζόμενη δράση ανήκει στο περιεχόμενο του προστατευόμενου αγαθού.

Τώρα θα εξετάσω την άσκηση.

Κατάλληλος είναι για την λατρεία του Δωδεκαθέου. Εδώ προκειται για ελάττωμα στην κατά τόπο άσκηση του δικαιώματος. Η άσκηση δεν μπορεί να γίνεται σε χώρο που ανήκει σε άλλους χωρίς την άδειά τους. Το ότι σου λέει ο ιδιοκτήτης όχι, σημαίνει ότι σου παραβιάζει το δικαίωμα;

→ Ασφαλώς δεν προσβάλλεται η θρησκευτική του ελευθερία διότι η τέλεση του δικαιώματος επιχειρείται σε τόπο που ανήκει στην ιδιοκτησία άλλου (εδώ είναι δημόσιος-όχι κοινόχρηστος) επομένως ανήκει στην ευχέρεια του ιδιοκτήτη (Δημοσίου) να μου παραχωρήσει ή όχι την άδειά να το χρησιμοποιήσω.

Εδώ είναι προφανές ότι ενώ η πράξη ανήκει στο Α του δικαιώματος, αποβάλλεται πάλι το περιεχόμενο λόγω της κατά τόπον άσκησης.

Πρακτικό: Φανατικός οπαδός κομματος αποφασίζει να τοποθετήσει μεγαφωνα στο αυτοκίνητό του και μετά τα μεσάνυχτα κυκλοφορεί ώστε να ακούνε όλοι τα πολιτικά συνθήματα υπέρ του κομματος του. Συλλαμβάνεται από την αστυνομία για διαταραχή της κοινής ησυχίας και εκείνος αντιτείνει την ελευθερία πολιτικής δράσης

Παρεμποδιζόμενη δράση είναι η εκδήλωση των πολιτικών πεποιθήσεων

Παρεμποδιζόμενο δικαίωμα: η ελευθερία εκδήλωσης των πολιτικών πεποιθήσεων

Προστατευόμενο αγαθό: η ελευθερία έκφρασης των πολιτικών πεποιθήσεων

Η ενέργεια αυτή εμπίπτει στο προστατευόμενο αγαθό.

- Ωστόσο υπάρχει πρόβλημα με τον χρόνο άσκησής του → βρίσκεται εκτός περιεχομένου του δικαιώματος. Άρα η απαγόρευση αυτή συνιστά απλή επίδραση και όχι περιορισμό του δικαιώματος.

Πρακτικό: Μουσικός σε πολυκατοικία παίζει μουσική δυνατά στις 12 το βραδυ, ισχυριζόμενος οτι εκείνη την ώρα έχει έμπνευση. Αυτος επικαλείται την ελευθερία της τέχνης (η οποια συμφωνα με πολλούς είναι ανεπιφύλακτο δικαίωμα)

- Παρεμποδιζόμενη δραση υπάγεται μεν στο Α του δικαιώματος, αποβάλλεται δε απο το περιεχόμενο λόγο του χρόνου (βραδυ), του τρόπου (δυνατά) και του τόπου (πολυκατοικία) άσκησής του.

Η άσκηση είναι σύμφωνη με το περιεχόμενο του δικαιώματος όταν δεν παραβιάζει τις τρεις ρήτρες που προαναφέραμε.

Πρακτικό: Σκιτσογράφος δημοσιεύει γελοιογραφίες του Μωάμεθ, η μουσουλμανικη κοινότητα αντιδρα και ο σκιτσογραφος επικαλείται ελευθερία της τέχνης.

Ερωτάται: αποτελεί απλη επίδραση ή περιορισμό της καλλιτεχνικης ελευθερίας;

Αυτο καθεαυτο το σκίτσο ιδρυτη θρησκείας δεν απαγορευεται απο το Σ αν ομως η γελοιογραφία γελοιοποιεί θρησκευτική φιγουρα, τοτε ο τροπος ασκησης δεν είναι σύμφωνος με το περιεχόμενο του δικαιώματος.

Η σάτιρα είναι απο τις πιο οριακές-δυσκολες περιπτωσεις ελευθερίας της τέχνης. Σίγουρα η σάτιρα δεν μπορεί να εμπεριεχει μια απαξια και μειωση για τον αλλον ως τελικό συμπέρασμα. Απλα μερικες φορες χρησιμοποεί η σάτιρα ελαττώματα άλλων ώστε να προκαλέσει γέλιο. Είναι άλλο πράγμα να χρησιμοποεί το ίδιο ελάττωμα για να καταλήξει σε ενα μειωτικό χαρακτηρισμό/δυσφημιση για το πρόσωπο.

Δευτέρα 5 Μαΐου 2014

Γενικές οριοθετικές ρήτρες

Εφαρμοζόμενες διαγράφουν τον εξωτερικό κύκλο του δικαιώματος.

Ως προς αυτές υπάρχει διχογνωμία:

- Η πρώτη μη κρατούσα άποψη υποστηρίζει ότι εφαρμόζονται μόνο στο Σ 5
- Η δεύτερη (ορθή) άποψη υποστηρίζει ότι εφαρμόζονται σε όλα τα δικαιώματα. Υπερ της άποψης αυτής έχουν διατυπωθεί τα επιχειρήματα
 - ο –Είναι αδύνατο να αναγράφεται ο περιορισμός σε ΚΑΘΕ δικαίωμα
 - ο –Καταργείται η έννοια του γενικού (η οποία ανάγεται στον Πλάτωνα και κυρίως στον Σωκράτη, του οποίου η συμβολή στην δημιουργία ορισμών αναγνωρίζεται και από τον Αριστοτέλη # ο Επικουρος υποστήριξε ότι δεν χρειάζεται να δώσουμε πρώτα ορισμό για να συννενοηθούμε στην κοινή ζωή. Πράγματι. Παρ' όλα αυτά, η μεθοδολογία του ορισμού των εννοιών είναι σημαντική στις επιμέρους επιστήμες, ιδίως στην Νομική.

Παρατηρήσεις

1. Οι έννοιες έχουν πραγματικό περιεχόμενο, είναι κομμάτι της πραγματικότητας. Για παράδειγμα το δικαίωμα είναι σύνολο μερικότερων ενεργειών οι οποίες νομιμοποιούνται επειδή ο ενεργών είναι φορέας δικαιώματος.
2. Όσοι υποστηρίζουν και τις δύο απόψεις δεν κάνουν την πολύ σημαντική διαφοροποίηση οριοθέτησης και περιορισμού. Ο περιορισμός προϋποθέτει την οριοθέτηση. Μιλάμε για οριοθετική ρήτρα. Εκ της φύσης του το δικαίωμα δεν γίνεται να μην έχει τέλος!

Σειρά Εφαρμογής

1. Ρήτρα Συνταγματικής νομιμότητας
2. Ρήτρα κοινωνικότητας
3. Ρήτρα χρηστότητας

Οι γενικές οριοθετήσεις είναι γενικού περιεχομένου, εφαρμόζονται στην γενική σχέση και ισχύουν σε κάθε δικαίωμα. Αντίθετα ο περιορισμός έχει ειδικό περιεχόμενο και δεν είναι μόνιμη, αλλά προσωρινή/εφήμερη κατάσταση. Αν επρόκειτο για μόνιμη κατάσταση, θα μετέβαινε στην έννοια της οριοθέτησης.

-Απλές επιδράσεις: Επιβαρύνσεις που δέχομαι ως φορέας του δικαιώματος που δεν θίγουν όμως το περιεχόμενο του δικαιώματός μου (πχ εξάτμιση άλλου αυτοκινήτου). Επιβάλλονται από το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε και προέρχονται είτε από τον άνθρωπο (ανθρωπογενείς) είτε από την φύση (φυσικές δεσμεύσεις οι οποίες παράγουν μόνο απλές επιδράσεις, πχ όταν κόβω σε απότομη στροφή λόγω της φύσης του πράγματος). Μας ενδιαφέρουν μόνο οι ανθρωπογενείς επιδράσεις.

Στις απλές επιδράσεις θίγεται ο φορέας, αλλά δεν θίγεται το δικαίωμα.

Απλές ρυθμίσεις είναι όλες οι επιδράσεις που υφίσταμαι από συνταγματικά νόμιμες ενέργειες του κοινού νομοθέτη (πχ υπερφορολόγηση).

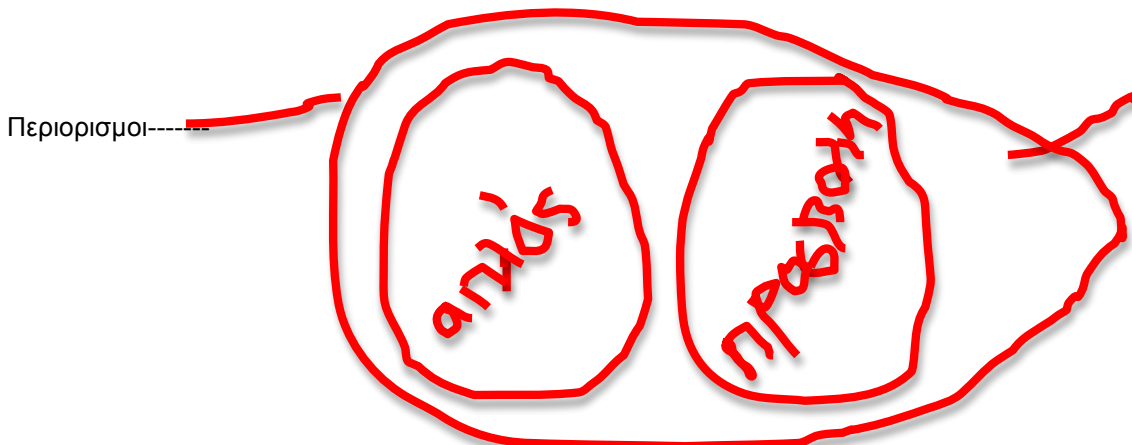
-Περιοριστικές ρυθμίσεις περιορίζουν το δικαίωμα, και θέτουν πάντα ζήτημα συνταγματικής νομιμότητας.

Περιορισμοί

-Απλοί περιορισμοί: Νομικά ουδέτεροι έννοια, δεν είναι κατ' ανάγκη παράνομοι.

- Όταν είναι νομιμοί= Απλοί περιορισμοί
- Όταν είναι παράνομοι= Προσβολή

Και οι δύο περιπτώσεις οντολογικά συνιστούν συρρίκνωση δικαιώματος. Η διαφορά τους έγκειται στην νομική κρίση/αξιολόγηση (η μία είναι αποδεκτή ενώ η άλλη αποκρούεται).

Το γενικό είναι ο περιορισμός (ουδέτερη έννοια) και ο απλός και η προσβολή είναι μερικότερες έννοιες. Πρόκειται για οντολογική έννοια= ανθρωπογενής συρρίκνωση του γενικού περιεχομένου των δικαιωμάτων.

- Υποκειμενικά προσδιορισμένος (από τον άνθρωπο)
- Αντικειμενικά (Αφορά το αντικείμενό του: Συρρίκνωση του **γενικού** περιεχομένου του δικαιώματος)

Απλός περιορισμός= Είναι ο επιτρεπόμενος/επιβαλλόμενος από το δίκαιο. Νόμιμη συρρίκνωση δικαιώματος. Είναι νόμιμος ο περιορισμός αν έχει συνταγματική θεμελίωση (προτιμότερα ρητή, αλλά και όταν δεν είναι ρητή ισχύει η αρχή του αιτιώδους του περιορισμού), είναι ειδικός/συγκεκριμένος και λειτουργικά επιφέρει ελάττωση της συνταγματικής προστασίας.

Προσβολή= Απαγορευμένος περιορισμός

- Ρητά από το Σύνταγμα (σπάνια)
- Δεν δικαιολογείται από την αρχή της αιτιώδους συνάφειας.

Διακρίσεις περιορισμών

➤ Αληθείς

➤ Ψευδοπεριορισμοί (βασικά είναι απλές επιδράσεις)

➤ Ουσιαστικοί (πχ Σ 14 §5, οι οποίοι διακρίνονται περεταίρω σε συνολικούς και μερικούς –αν είναι συνολικοί και μόνιμοι μιλάμε για απώλεια δικαιώματος.

➤ Διαδικαστικοί

➤ Ενεργητικοί

➤ Παθητικοί (εξαναγκάζομαι να ανεχθώ την ενέργεια άλλου)

➤ «Νομοθετικοί»: Είτε επαναλαμβάνουν Συνταγματικά προβλεπόμενους περιορισμούς, είτε διατυπώνουν περιορισμούς που το Σύνταγμα περιέχει non expressis verbis.

➤ Συνταγματικοί

Κανένας περιορισμός δεν επιβάλλεται αν δεν προβλέπεται από συνταγματική διάταξη → **Νομοθετικοί περιορισμοί δεν υπάρχουν αυτοτελείς**. Όλοι οι περιορισμοί πρέπει να προβλέπονται από το Σύνταγμα. Συνεπώς, ο νομοθέτης δεν μπορεί να εισάγει περιορισμούς **ΑΝΤΙΘΕΤΟΥΣ** προς το Σύνταγμα.

➤ **Κτήσης δικαιώματος** (πχ με αναγνώριση δικαιώματος), περιορισμοί απώλειας/έκπτωσης, κατάργησης δικαιώματος. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει συνολική έκπτωση από δικαίωμα. Ωστόσο έχουμε μια απώλεια δικαιώματος που επηρεάζει πολλά άλλα δικαιώματα, στην περίπτωση της αφαίρεσης ελληνικής ιθαγένειας.

➤ **Άσκησης δικαιώματος**: Πχ, η προϋπόθεση κατάθεσης πιστοποιητικού καταβολής του ΕΝΦΙΑ για την εκδίκαση ιδιοκτησιακής διαφοράς είναι αντισυνταγματικός περιορισμός άσκησης του δικαιώματος δικαστικής προστασίας (Σ 20)

Άλλες διακρίσεις είναι

- χρονικοί και μη,
- κυρωτικοί (ως ποινή) και λειτουργικοί (για εξασφάλιση της λειτουργίας του θεσμού),
- Υποκειμενικοί (στο πρόσωπο του Υ) και Αντικειμενικοί
- Ρητοί στο Σύνταγμα και μη ρητοί στο Σύνταγμα (οι οποίοι όμως επιτρέπονται/επιβάλλονται από αυτο)
- Πραγματικοί (πχ συλλαμβάνομαι, με ενέργεια δημοσίου οργάνου) και Νομικοί (εισάγονται με κανόνα δικαίου)

Το Σύνταγμα προστατεύει ταυτόχρονα δικαιώματα και θεσμούς.

Αρχή του αιτιώδους των περιορισμών: Για να είναι νόμιμος ο περιορισμός πρέπει να υπάρχει αιτιώδης σύναφεια (συμπληρώνω από βιβλίο)

→ Ουδείς περιορισμός στην γενική σχέση.

→ Αναγκαιότητα επιβολής περιορισμών στις ειδικές σχέσεις. Τα δικαιώματα προσαρμόζονται στους θεσμούς.

ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Επιφύλαξη νόμου: Όπου ο Συνταγματικός νομοθέτης παραπέμπει στην έκδοση νόμου για τον περιορισμό του δικαιώματος. Η διάκριση δικαιωμάτων σε ανεπιφύλακτα (και αρα απεριοριστα) και με επιφύλαξη (και αρα περιορίσιμα) που κρατεί στην Γερμανία, δεν στέκει σε εμάς.

Ένας από τους λόγους είναι ότι η επιστήμη σήμερα δέχεται και τους μη ρητους περιορισμούς. Έαν δεν υπάρχει ρητός περιορισμός, ο νομοθέτης και πάλι μπορεί να ρυθμίσει το δικαίωμα με μόνη υποχρέωση οι περιορισμοί που θα επιβάλει να είναι σύμφωνοι προς το Σύνταγμα. Η αξία της επιφύλαξης νόμου για τους περιορισμούς των Σ δικαιωμάτων (όχι γενικά) είναι εξαιρετικά σχετική (για να μην πούμε καμία).

Ναι επιφύλαξη → Περιορισμοί σύμφωνοι προς το Σύνταγμα

Όχι επιφύλαξη → Περιορισμοί σύμφωνοι προς το Σύνταγμα

Και στις δύο περιπτώσεις, το αποτέλεσμα είναι το ίδιο ακριβώς.

Υπάρχουν όρια στους περιορισμούς των συνταγματικών δικαιωμάτων;

1. Αρχή αναλογικότητας
2. Πυρήνας δικαιώματος
3. Απαγόρευση νομοθετικών περιορισμών
4. Απαγόρευση καταχρηστικής επιβολής περιορισμών κλπ...

Στην τελική ανάλυση όλο το Σύνταγμα θέτει όρια στην επιβολή περιορισμών!

Σύγκρουση δικαιωμάτων

Υπο νομική έννοια, είναι η ταυτόχρονη αναγνώριση και άσκηση δικαιωμάτων νόμιμα, ωστόσο το ένα εμποδίζει την άσκηση του άλλου.

Στόχος νομοθέτη

Μέτρο που παίρνει ο νομοθέτης

του το... ούσεων, δεν είναι δυνατό... ένα δικαίω... η υπο **νομική** έννοια ΔΕΝ... υπάρχουν... ανάβουν ταυτόχρονα... κινήτα συγκρούονται. Ποιος φταιει; Τα φανάρια!)

Ένα από τα δύο δικαιώματα δεν ασκείται νομίμως. Αυτό πρέπει να ερευνησω. Πχ συνάθροιση στο Κιλελερ μου εμποδίζει την διέλευση → δικαίωμα ελευθερίας κίνησης. Το δίκαιο δεν είναι δυνατόν να επιδοκιμάζει και να αποδοκιμάζει την ίδια συμπεριφορά. Το ίδιο το αντικείμενο δεν μπορεί το δίκαιο να το παραχωρεί και στους δύο φορείς. Παράδειγμα, εφημερίδα δημοσιεύει ονόματα φυγόστρατων (ελευθερία τύπου) # δικαίωμα του φυγόστρατου στο όνομα. Αντικείμενο διαφωνίας είναι το όνομα και η εξουσία επ' αυτού. Σε καμία περίπτωση η εξουσία δεν ανήκει και στους δυο. Το δικαίωμα προφανώς ανήκει στον δικαιούχο του ονόματος. Εκτός αν πρόκειται για δημόσια πρόσωπα, όπου υπάρχει θεσμική προσαρμογή του δικαιώματος. Στις περιπτώσεις αυτές υπάρχει κενό εξουσίας που δημιουργείται από την θεσμική προσαρμογή και την συρρίκνωση του δικαιώματος. Η εξουσία δημοσίευσης ΔΕΝ προστίθεται στην ελευθερία του τύπου, αλλά ο εκδότης, λόγω του κενού εξουσίας, αποκτά την συνταγματική δυνατότητα να δημοσιεύσει το όνομα.

Αντιθέτως, η **πραγματική** σύγκρουση δικαιωμάτων είναι καθημερινό φαινόμενο (πχ σύγκρουση δύο φορέων και των συμφερόντων τους). Έχουμε σύγκρουση νόμιμης και μη νόμιμης ενέργειας. Η πραγματική σύγκρουση δικαιωμάτων αναδεικνύεται μετά την παραδοχή της διαπροσωπικής ενέργειας των δικαιωμάτων. Η «νομική» σύγκρουση δεν υφίσταται, είναι πλαστό οικοδόμημα.

Αν δεν έχω σύγκρουση δικαιωμάτων δεν θα έχω και στάθμιση (βλ. παρακάτω).

Συρροή

Συρροή δικαιωμάτων έχουμε όταν η μία και αυτή ενέργειά μου εντάσσεται στο περιεχόμενο περισσότερων δικαιωμάτων. Πχ. προχωρώ και εντάσσομαι σε συνάθροιση. Αυτή η ενέργειά μου μπορεί να εντάσσεται στο περιεχόμενο περισσότερων δικαιωμάτων; Βεβαίως, πχ προχωρώ και εντάσσομαι σε συνάθροιση Μαρτύρων του Ιεχωβά. Τίθεται το ερώτημα ποιο δικαίωμα θα εφαρμοστεί;

Δεν τίθεται θέμα επιλογής, αλλά από το περιεχόμενο των περισσότερων δικαιωμάτων θα συνθέσουμε ένα νέο δικαίωμα *in dubio pro libertatis*.

Τα μονοσήμαντα δικαιώματα ξεπερνιούνται σιγά σιγά και στρεφόμαστε προς μεικτά δικαιώματα (*status mixtus*), τα οποία θα πρέπει να συνθέσουμε από το περιεχόμενο όλων των άλλων δικαιωμάτων. Αυτό είναι το μέλλον των δικαιωμάτων.

Τέλος, πρέπει να διακρίνω αν πρόκειται για πραγματική ή φαινομένη συρροή δικαιωμάτων. Η συνύπαρξη γενικού και ειδικού είναι περίπτωση φαινομένης συρροής.

Μέθοδος αναλογικότητας

Αρχικά, η αρχή της αναλογικότητας (<μαθηματική αναλογία) χρησιμοποιείται και στο δίκαιο και έχει μεταφερθεί και στην επίλυση διαφορών από τα συνταγματικά δικαιώματα.

Πρόκειται για διπολική αρχή που εκφράζει μια αναλογία δύο μεγεθών:

Στάδια: α) προσφορότητα/κατάλληλότητα

β) αναγκαιότητα (από όλα τα κατάλληλα επιλέγω το αναγκαίο)

γ) *stricto sensu* αναλογικότητα: στάθμιση

Η στάθμιση μεταφέρθηκε ως 3^ο στάδιο της θεωρίας της αναλογικότητας χωρίς να έχει προφανή σχέση. Στάθμιση σημαίνει ζύγισμα. Η στάθμιση βασίζεται στην σύγκρουση. Εάν δεν υπάρχει σύγκρουση, δεν μπορεί να υπάρξει και στάθμιση.

Τρία επιχειρήματα ΚΑΤΑ της στάθμισης:

- 1) Σε τελική ανάλυση δίνει όλη την ελευθερία στον δικαστή. Είναι αυθαίρετη λειτουργία, σημασία δεν έχει τι λέει το δίκαιο αλλά τι αποφασίζει ο κάθε δικαστής. (δικανικό επιχείρημα)
- 2) Αρχή τυπικής ισοδυναμίας συνταγματικών διατάξεων (Δογματικό)
- 3) Δεν υπάρχουν νομικά σταθμά με βάση τα οποία να γίνει η στάθμιση.

Αρχη της αναλογικότητας

1. Στάδιο προσφορότητας
2. Στάδιο αναγκαιότητας
3. Στάθμιση

Με την αρχη της αναλογικότητας περισσότερη σημασία έχει ποιος δικαστής δικάζει, παρα η εφαρμογή των δικαιωμάτων.

Κυρίαρχη/κεντρική έννοια είναι η έννοια του δικαιώματος. Κάθε έννοια διαθέτει ένα corpus animus και με βάση τη σύζευξη αυτών μπορούμε να καταφέρουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Η μέθοδος μου πρέπει να είναι η ίδια για όλα τα δικαιώματα.

- Εισαγωγή: όλο το υλικό = η ελληνική συνταγματική ρύθμιση και η διεθνής ρύθμιση/ ρύθμιση σε ξένα συντάγματα (αυτή είναι η βάση μου)
- Στη συνέχεια εξετάζω **τρία μέρη**:
 1. **Αναλύω τις δύο πλευρές της συνταγματικής προστασίας** (το Σ προστατεύει δικαιώματα και θεσμούς). Εξετάζω την Υ πλευρά των δικαιωμάτων και την Α πλευρά των θεσμών. Κάθε δικαίωμα έχει διπλή Σ προστασία: Κατά κύριο λόγο προστατεύεται η Α πλευρά και εξ αυτής η προστασία επεκτείνεται και στο Υ δικαίωμα καθενός από εμάς.
 2. **Εξετάζω το γενικό περιεχόμενο του δικαιώματος**, δηλ βασικά τρία πράγματα:
 - ο **Προστατευόμενο αγαθό** (προσδιορισμός του **Α του δικαιώματος** και φαίνεται από το όνομα του δικαιώματος): Εξετάζω το corpus και το animus, έχοντας υπόψιν ότι τα δύο αυτά είναι αδιάρρηκτα. Πρέπει να αναζητώ το πραγματικό περιεχόμενο των εννοιών. Τελικά πρέπει να διακρίνω την υπο κρίση έννοια από άλλες συναφείς.
 - ο **Εξουσία** = ικανότητα που έχει ο καθένας να εκδηλώνει την θέληση του, αναγνωριζόμενη από το δίκαιο (σε αντίθεση με την δύναμη η οποία επιβάλλεται με την θέληση). Η εξουσία αναλύεται σε μερικότερες εξουσίες. Όλες αυτές εμπεριέχουν ανθρώπινες ενέργειες και αξιώσεις. Αναλύω τις διαστάσεις του δικαιώματος
 1. Αμυντικό περιεχόμενο. Είναι erga omnes? Ποια είναι η κατά του κράτους κατεύθυνση (κατά της νομοθετικής, δικαστικής κ.ο.κ. και ποια η κατά των ιδιωτών;
 2. Προστατευτικό περιεχόμενο: διαμορφώνει ένα προστατευτικό δικαίωμα και στρέφεται ΠΡΟΣ (όχι κατά) του κράτους. Δεν εξαναγκάζει ιδιώτη προς προστασία, αλλά μόνο το κράτος.
 3. Εξασφαλιστικό περιεχόμενο: Δεν αναγνωρίζεται, με εξαίρεση την παιδεία.
 - ο **Άσκηση**: Έρχομαι να εφαρμόσω σε κάθε δικαίωμα τις γενικές οριοθετικές ρήτρες που γνωρίζω (Σ νομιμότητας, κοινωνικότητας και χρηστότητας).
 3. **Τρίτο μέρος: Ειδικές σχέσεις και ειδικά θέματα**:
 - η ποινική σχέση
 - η κατάσταση πολιορκίας είναι μια ειδική σχέση (άρθρο 48: προκειται για δικαίωμα που μπορεί να περιοριστεί;)
 - άλλες ειδικές σχέσεις, πχ δωρεά οργάνων υπό το πρίσμα της ανθρωπίνης αξίας, οι βιοιατρικές επεμβάσεις

Αυτο το σχήμα λειτουργεί σαν ακτινογραφία του δικαιώματος. Όλα τα δικαιώματα έχουν την ίδια ακτινογραφία αλλά διαφέρουν εσωτερικά.

Στην ύλη έχουμε ΟΛΑ τα συνταγματικά δικαιώματα. Όσα δικαιώματα δεν είναι στο βιβλίο είναι στη βάση δεδομένων greeklaws→ Δημητρόπουλος.

Ειδικό μέρος

Ανθρώπινη αξία.

1. Εξετάζω το Ελληνικό Σύνταγμα: Βρίσκεται στο 1^ο τμήμα του Συντάγματος, το οποίο περιλαμβάνει επιφανείς διατάξεις. Αυτό δείχνει την σημασία της. Η ανθρώπινη αξία εξειδικεύεται με διατάξεις του ΑΚ, και άλλες.
2. Διεθνής κατοχύρωση και ξένα Συντάγματα: Τα Σ δικαιώματα έχουν μια διεθνώς διευρυνόμενη συνταγματική κατοχύρωση. Σε εμάς έχει ιδιαίτερη σημασία ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ο οποίος είναι το 1^ο νομικό δεσμευτικό κείμενο από την Συνθήκη της Λισσαβόνας και μετά. Προσχώρησε και η ΕΕ στην ΕΣΔΑ, οπότε και η ΕΣΔΑ διατηρεί τον χαρακτήρα του διεθνούς δικαίου. Ορθό είναι να κοιτάζουμε και τα ξένα Συντάγματα. Δεν είναι τυχαίο ότι η ανθρωπινή αξία κατοχυρώθηκε μετά τον Β Παγκόσμιο πόλεμο (και την μεγαλύτερη σφαγή του ανθρωπίνου είδους). Το Ελληνικό Σ κατοχυρώνει την ανθρώπινη ΑΞΙΑ, ενώ τα ξένα Σ κατοχυρώνουν την ανθρώπινη ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ. Δεν προστατεύεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια με το Σ 5, αλλά με το 7 σε εμάς. Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια έχει κοινωνική αναφορά, έχει κανείς μόνο σε κοινωνικό περιβάλλον. Για αυτό η Ελληνική ρύθμιση είναι πιο πετυχημένη.

1^ο μέρος: Διπλή συνταγματική προστασία

Εξετάζω πρώτα την **αντικειμενική πλευρά**: Καταρχήν ότι η ανθρώπινη αξία κατοχυρώνεται **αντικειμενικά** ως συνταγματική αρχή. Κάποιοι έχουν υποστηρίξει ότι προκειται για προγραμματική αρχή η οποία να μην βρίσκεται σε αυτό αλλά δεν δεσμεύει νομικά. Η απάντηση σε αυτό είναι ότι το Σ είτε είναι στο συνολό του δεσμευτικό, είτε όχι! Το αντίθετο της προγραμματικής αρχής είναι το **ισχύον δίκαιο**, το οποίο σημαίνει ότι προκειται για διάταξη που εκπέμπει νομική δύναμη. Δεν πρέπει να το θεωρούμε αυτόνομο αυτό, πρέπει να το εξετάζουμε σε κάθε δικαίωμα. Δεύτερον, πρέπει να εξετάζουμε την αναθεωρησιμότητα: Αν ανήκει στο αιώνιο Σύνταγμα (αρ.110) έχει άλλη δύναμη. Η ανθρώπινη αξία ανήκει στις αναθεώρητες διατάξεις. Αυτό αφορά στην ισχύ. Στη συνέχεια εξετάζω σχέση με άλλες διατάξεις: α) Ζήτημα τυπικής δύναμης: ΚΑΜΙΑ διάταξη δεν έχει μεγαλύτερη τυπική δύναμη, ούτε η ανθρώπινη αξία (άλλο τυπική δύναμη και άλλο η σημασία), β) Είναι ειδική ή γενική διάταξη; με την ανθρώπινη αξία έχω μια σχέση γενικού προς ειδικού προς όλες τις υπόλοιπες διατάξεις (θεωρητικά θα μπορούσα να έχω μόνο αυτή την διάταξη).

2 §1: έχω μια αντικειμενική αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας και έρχομαι να την εξετάσω Δικαιοπολιτική σημασία: Πρόκειται για ανώτατη δικαιοπολιτική αρχή που περιέχει ένα αίτημα το οποίο αναδείχτηκε μετά τον Β παγκόσμιο. Εξετάζω να βρω το δικαιοπολιτικό της περιεχόμενο. Το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας αποτελεί καταστατική αρχή της έννομης τάξης.

Τρίτον, το απαραβίαστο της ανθρώπινης αξίας είναι παράλληλα και γενική αρχή της έννομης τάξης= αρχή η οποία λόγω της ευρύτητας του περιεχομένου διαχέεται σε όλο το δίκαιο. Το πλεονέκτημα αυτό της το δίνει το περιεχόμενό της. Το ίδιο συμβαίνει με την ισότητα.

Είναι και ερμηνευτική αρχή, δηλ η ίδια καθορίζει και το περιεχόμενο ΆΛΛΩΝ αρχών.

Τέλος με την Αντικειμενική πλευρά

Δικαίωμα= **Υποκειμενική πλευρά**.

1. Πρόκειται για Σ δικαίωμα. Σχεδόν για κάθε δικαίωμα υπάρχει διαφωνία αν είναι αντικειμενική αρχή η δικαίωμα. Σε λίγες περιπτώσεις έχουμε Σ κατοχύρωση αντικειμενικού χωρίς υποκειμενική διάσταση. Μετα τη Σ κατοχύρωση πρέπει να αναφερόμαστε στο αν έχω ή όχι Σ δικαίωμα. Εδώ έχουμε ένα μητρικό Σ δικαίωμα (έχει γεννήσει άλλα δικαιώματα: ισότητα, ελευθερία).

2. Εξετάζω τους φορείς του δικαιώματος: Φορείς είναι μόνο ημεδαποί ή και αλλοδαποί; Εφόσον πρόκειται για δικαίωμα του ανθρώπου ισχύει και για αλλοδαπούς. Αντίθετα, τα πολιτικά δικαιώματα δεν επεκτείνονται και στους αλλοδαπούς (κοιτάω και σχετική απόφαση Ολομέλειας ΣτΕ). Το δεύτερο που εξετάζω στους φορείς είναι τα νομικά πρόσωπα: **Είναι τα νομικά πρόσωπα φορείς ατομικών δικαιωμάτων (ΣΟΣ)**; Η θεωρία δέχεται ότι καταρχήν ΔΕΝ είναι, εντούτοις ... (διαβάζω την θεωρία!!). Στην συγκεκριμένη περίπτωση η ανθρώπινη αξία δεν γίνεται να αφορά το νομικό κατασκευασμα του νπ.

Τρίτον, εξετάζω την παραίτηση από δικαίωμα. Γενική παραίτηση απαγορεύεται από οποιοδήποτε Σ δικαίωμα. Ειδική παραίτηση; Θα διακρίνουμε περιουσιακά και τα γενικού περιεχομένου δικαιώματα: Μπορώ να παραιτηθώ από περιουσιακά δικαιώματα ειδικά. Παραίτηση από την ανθρώπινη αξία δεν είναι νοητή, ούτε γενική ούτε ειδική. Η συναίνεση του φορέα σε βλάβη κατά της ανθρώπινης αξίας είναι αδιάφορη.

Εξετάζω το γενικό περιεχόμενο του δικαιώματος.

Η πραγματική έννοια της ανθρώπινης αξίας ταυτίζεται με την νομική έννοια άνθρωπος.

ii) Corpus και animus: Σώμα και ψυχή άρρηκτα συνδεδεμένα.

Άλλο η πνευματική υπόσταση του ανθρώπου και άλλο τα προϊόντα της πνευματικής υπόστασης. Στην νομική έννοια της ανθρώπινης αξίας δεν περιλαμβάνονται και τα προϊόντα της ανθρώπινης αξίας. Προστατεύεται μόνο η ίδια η υπόσταση.

iii) Εννοιολογικοί προσδιορισμοί: Τίθενται από τον Σ νομοθέτη και βοηθούν στη διακρίση της πραγματικής από τη νομική έννοια. Κάθε εννοιολογικός προσδιορισμός είναι και μια απομάκρυνση από την πραγματική έννοια της λέξης, για αυτό και εδώ που δεν υπάρχουν ταυτίζεται η νομική με την πραγματική έννοια.

Διακρίσεις από συναφείς έννοιες, πχ ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι ο ειδικός συνδυασμός συγκεκριμένων χαρακτηριστικών ενός συγκεκριμένου ανθρώπου. Οι γενικές εξειδικεύσεις της ανθρώπινης αξίας είναι η ελευθερία και η ισότητα.

Ιδιοκτησία

Το άρθρο 17 αναφέρεται τόσο στην εμπράγματη όσο και στην ενοχική ιδιοκτησία. Η απόφαση 40 ειπε με την επικλήση της ΕΣΔΑ (υπεροχή με βάση το 28παρ.1), του άρθρου 2 παρ 1 για την προστασία της αξίας του ανθρώπου, με το 5 παρ 1 (προστασία της προσωπικότητας), με το 22 παρ1, το 17 → στόχος η επέκταση της προστασίας και στα ενοχικά δικαιώματα

Το Σ 17 δείχνει την κοινωνική δέσμευση των ατομικών δικαιωμάτων. Το δικαίωμα στην ιδιοκτησία είναι από τα πρώτα ατομικά δικαιώματα, εντούτοις έχει και μια κοινωνική διάσταση η οποία φαίνεται στο άρθρο 25.

«Τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτή δεν μπορεί...»

Μπορεί να στερείται κάποιος την ιδιοκτησία του για δημόσια ωφέλεια μόνο με νομο και αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση που ανταποκρίνεται στην αξία της ιδιοκτησίας.

Ρημοτομική απαλλοτρίωση= Η πιο σπουδαία. Απαλλοτριώνονται μεγάλες εκτασεις, στην συνέχεια πρέπει να γίνει ένα γενικό σχέδιο πολεως και ύστερα τα οικοδομικά τετράγωνα (=χρήσεις γης: που θα γίνει κατοικία, γενική κατοικία, βιομηχανική ζώνη κλπ). Αυτό είναι το πρώτο στάδιο χωροταξίας.

Το δεύτερο στάδιο είναι η πολεοδομική μελέτη, η οποία είναι πιο εξειδικευμένη. Αποτυπώνεται ακριβώς πως θα είναι το οικοδομικό τετράγωνο μέσα στο οποίο βρίσκεται η ιδιοκτησία.

Ακολουθεί η πράξη εφαρμογής. Τελειοποιούμε την πολεοδομική μελέτη πάνω στην γη.

Τελικά παίρνουμε την πλήρη αποζημίωση. Καθ'όλη την διάρκεια που προετοιμάζεται το σχέδιο πόλης, υπάρχει αναστολή οικοδομικών αδειών, οι οποίες δεν μπορούν να επαναληφθούν για πάνω από 3 εξάμηνα (1μισις χρόνος).

Πράξη αναλογισμού= «ο Δήμος θα σας καταβάλει το χ ποσό. Αν επωφελούνται και οι γείτονες θα καταβάλουν αυτοί τόσα». Ύστερα πηγαίνουμε εμείς στο δικαστήριο και ζητάμε τιμή μονάδος. Το αργότερο μέσα σε 18 μήνες πρέπει να το εισπράξουμε. Μόνο ΑΦΟΥ εισπράξουμε το ποσό αυτό, θα επιτρεψουμε να μπουνε στο οικοπεδό μας και να το κανουνε ό,τι θέλουνε.

Κώδικας Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων (2011) ανανεώνεται συνεχώς.

Η Διοίκηση κηρύσσει απαλλοτριωτέα ακίνητα τα οποία στη συνέχεια δεν εκμεταλλευόταν και εμείς δεν μπορούσαμε να τα χρησιμοποιήσουμε=> παραβίαση της ιδιοκτησίας.

Θεσπίστηκε διαδικασία αποχαρακτηρισμού στο Διοικητικό Πρωτοδικείο το οποίο εξετάζει δυο κριτήρια για να αποφασίσει αν θα αρει το βάρος:

i) αν συντρέχουν λόγοι να διατηρηθεί το βάρος

ii) αν υπάρχει σοβαρή προθεση αποζημίωσης

Αν δεν αρει το βάρος, πρέπει να καταβληθεί η αποζημίωση. Τα δικαστήρια συνεχώς απελευθερώναν αυτά τα βάρη, κι έτσι οι νομαρχίες (πλέον περιφέρειες) έπρεπε να αλλάζουν συνεχώς τα σχέδια πολεως.

Μπορεί να ακολουθησει και αγωγή αποζημίωσης κατά της Διοίκησης για την στέρηση χρήσης όλα αυτά τα χρόνια

(υπόθεση Βαλιρακής 3000/88 ΣτΕ, στη συνέχεια ΔΕΕ: η απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου πρέπει να εφαρμόζεται διαφορετικά παραβιάζεται το ΕΣΔΑ 13 που προβλέπει αποτελεσματικό εννομο βοήθημα για την εφαρμογή των ατομικών δικαιωμάτων).

24§6 Πολιτιστικά μνημεία: Μπορεί να μην σου δώσει πληρη αποζημίωση, δεσμευει ακομη περισσότερο απο την κοινή ιδιοκτησία γιατί έχουμε ακομη μεγαλυτερη υποχρεωση να το προστατευσουμε.

- Είστε ικανοποιημένοι από την θέση του Κοινοβουλίου όπως λειτουργεί στην εννομη τάξη; Σχέση Κυβέρνησης και Βουλής. Αν πχ η κοινοβουλευτική πλειοψηφία κάνει ο,τι της λείει η Κυβέρνηση, είναι σωστο; Δεν ελέγχεται η Κυβέρνηση. Πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί αυτο;

Πρόταση νόμων γίνεται από βουλευτή και από την Κυβέρνηση. Θα μπορούσε να γίνεται και λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία.

Οι Υπουργοί να μην έχουν την βουλευτική ιδιότητα, ώστε να ελεγχονται χωρίς κανένα πρόβλημα. Το Κοινοβουλίο σήμερα είναι αδρανές. Στην πιο κρίσιμη περίοδο ήταν απαθές.

b.

Συνταξιοδοτικά δικαιώματα

Η 1^η απόφαση του ΣτΕ μίλησε για ανώτατο δημοσιο συμφέρον,

Απόφαση 668/12 για το Μνημόνιο: Δύο βασικά σκέλη

i)Κατα πόσον το μνημόνιο αποτελεί διεθνή συμβαση που έπρεπε να περάσει απο το Κοινοβούλιο και να ψηφιστεί με αυξημένη πλειοψηφία. (είναι καραμπινάτη διεθνής σύμβαση!!)_Το Μνημόνιο πέρασε σαν παράρτημα νόμου

ii) Κατα πόσον οι βασικές επιλογές που κάνει παραβιάζουν την αξία του ανθρώπου κλπ, όπου προσπαθούν να πουν ότι δεν μπορούν να το ελέγξουν γιατί είναι ακραίος έλεγχος συνταγματικότητας που μπορούν να κάνουν, μετά έρχονται και λένε ότι η χώρα είναι σε ακραίες συνθήκες, εν τελεί καταλήγουν ότι δεν παραβιάζεται η αξία του ανθρώπου κλπ αλλά επιφυλλάσσονται για μελλοντικές παρεμβάσεις του νομοθέτη

-παρα πολυ ωραία μειοψηφία του Ριζου.

Επιστημονικά επικρίθηκε αυτή η απόφαση.

Αφής στιγμή βγει πράξη καθορισμού συντάξεως

Ζήτημα γεννάται αν έχεις θεμελιώσει δικαίωμα. Πχ αν σου λείπει η τελευταία βαθμίδα για να υποβάλεις τη συνταξη

Συνταξη=όριο ηλικίας, να έχεις καταβάλει τις εισφορές σου, να έχεις τον χρόνο ασφάλισης κλπ. (Κοινωνική ασφάλιση= τριμερής σχέση: εργοδότης+εργαζόμενος+Κράτος). Όταν βρισκεσαι λίγο πριν, έχεις δουλέψει 25 χρόνια που λείπει το καταστατικό αλλά δεν είσαι ακόμα 55 αλλά 53, είναι το δικαίωμα που έχεις περιουσιακό; Υπάρχει Νομολογία που μιλάει για ένα είδος περιουσιακού ζητήματος. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να παρεμβεί ο νομοθέτης και να προβλέψει **μεταβατικές διατάξεις** για κάποιο συγκεκριμένο διάστημα και μετά σιγά σιγά να τις τροποποιήσει.

Περιουσιακό δικαίωμα με την στενή έννοια είναι το γεγεννημένο δικαίωμα, το οποίο δεν μπορεί να περιοριστεί, υπό την έννοια να καταργηθεί. Αντιθέτα το θεμελιωμένο δικαίωμα μπορεί και να καταργηθεί.

Άρθρο 116 παρ.2 είναι δυνατή η αποκλιση για λήψη ΜΟΝΟ θετικών μέτρων (παλαιότερα «για κοινωνικούς λόγους»)

Στις γυναίκες/κόρες στρατιωτικών που είχαν κατοχυρωμένο δικαίωμα στην συνταξη του πατέρα στρατιωτικού, πρόσφατα ο νομος ειπε θα παίρνετε 720 ευρώ και αν έχετε εισοδήματα και από άλλου θα αφαιρείτε. Η συνταξη που είχε υπολογιστεί ως ποσοστό της συνταξέως των γονιών τους μετατράπηκε σε προνοιακό επίδομα (απόφαση της Γνωμοδοτικής Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνδεδριου δεχεται οτι είναι δυνατή τέτοια μετατροπή, ενώ η συνταξη αυτή ήταν κατοχυρωμένη! Δεν μπορείς να την αγγίξεις, ούτε να την αυξομοιώνεις με κριτήριο ένα βιοτικό εισόδημα! 'Η είναι σύνταξη ή δεν είναι). Παρότι είναι έμμεσος συνταξιούχος, είναι συνταξιούχος και ο τρόπος υπολογισμού δεν αλλάζει. Μεταβιβάζεται η συνταξη του πατέρα ως σύνταξη, και δεν μεταλλάσσεται σε προνοιακό επίδομα. Στην συνταξη έχεις συνεισφέρει, ενώ το προνοιακό επίδομα στο δίνει το κράτος χωρίς να έχεις κάνει κάτι για αυτό.

δηλώνω τις Γενικές αρχές συνταγματικού δικαίου

Διαβάζω την 668/2012

αποφαση εσρ-σαργιανοπουλος

Για την ανάδειξη της κυβέρνησης → άρθρο 37 : αρχή της δεδηλωμένης: ο Πρόεδρος της δημοκρατίας δίνει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε εκείνον που έχει εκ των προτερων εξασφαλισμένη την εμπιστοσύνη της βουλής όταν εμφανιστεί ενώπιον της. Δεν μπορεί να δώσει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε οποιον κατά την κρίση του είναι κατάλληλος για πρωθυπουργός. (σε αντίθεση με παλαιότερα που ο βασιλιάς έδινε εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε οποιον ήθελε- θεωρία του κηπουρού).

Έρχεται στην τρίτη σειρά εντολών και ξέρει η Πρόεδρος της Δημοκρατίας μέσα από διαφορές δηλώσεις οτι θα πάρει το ΠΑΣΟΚ εντολή. Διαβάζει ο Πρόεδρος οτι δεν θα πάρει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης, ο Βενιζέλος όμως λέει μην ακούς, εγώ θα σχηματίσω Κυβέρνηση. Ο Πρόεδρος όμως διαβάζει σε όλες τις εφημερίδες οτι δεν θα πάρει ψήφο εμπιστοσύνης, οτι όλοι τον εγκαταλείπουν. Μπορεί να τον προσπεράσει;

Όχι. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει δέσμια αρμοδιότητα και καμία ευχέρεια. Δεν έχει την πρωτοβουλία και την ευθύνη να διερευνήσει αν θα σχηματιστεί κυβέρνηση, αλλά ευθύνη να αναθέσει την διερευνητική εντολή. Την ευθύνη διερεύνησης την έχει το όργανο προς το οποίο απευθύνεται η εντολή. Κυβερνητική αρχή:

1. Αναδείξη της κυβέρνησης, αρχίζει με την αρχή της δεδηλωμένης. Το επόμενο στάδιο είναι να πάρει ψήφο εμπιστοσύνης (Σ 84 §1)

2. Διατήρηση της κυβέρνησης: Ποιες διατάξεις εξασφαλίζουν την διατήρηση: Σ 84: Η κυβέρνηση πρέπει να ανανεώνει την εμπιστοσύνη της Βουλής. Μπορεί η Κυβέρνηση να ζητήσει πρόταση εμπιστοσύνης ή η αντιπολίτευση να ζητήσει πρόταση δυσπιστίας (κάθε 6 μήνες). Πρόταση εμπιστοσύνης μπορεί να ζητηθεί μετά την παροδο 6 μηνών από την πρόταση δυσπιστίας. Το Σ θέλει πιο ευκολα να διατηρείται η Κυβέρνηση παρά να πέφτει (πλειοψηφία όλου για πρόταση δυσπιστίας, ενώ αρκεί η πλειοψηφία των παρόντων για πρόταση εμπιστοσύνης).
- i. Η διατήρηση της Κυβέρνησης γίνεται και με τον Κοινοβουλευτικό Έλεγχο.
3. Έλεγχος της Κυβέρνησης: Ο έλεγχος αυτός δεν μπορεί άμεσα να ρίξει την Κυβέρνηση αλλά μπορεί να οδηγήσει στην ανάδειξη πολιτικής ευθύνης. Π.χ. με ερωτήσεις, γιατί χορηγήσατε αυτό το επίδομα αν και δεν σας επέτρεπε ο νόμος να το πράξετε;
- Πέρα από την απόσυρση της εμπιστοσύνης της, η Βουλή μπορεί να ασκήσει και ποινική δίωξη (Σ 86). Τέτοια πολιτική ευθύνη δεν έχει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας (Σ 16 §1 εδ. β')

Άρθρο 86 παρ.2

Το νομοθετικό έργο ασκείται από τις **κοινοβουλευτικές επιτροπές**. Αυτές είναι τακτικές. Εκεί συζητούνται επί της αρχής κατ' άρθρο και στο σύνολο τα νομοσχέδια, εξαντλούνται και στη συνέχεια εισάγονται στην Ολομέλεια όπου μπορούν να γίνουν λίγες διορθώσεις (δηλ η βασική δουλειά γίνεται στις κοινοβουλευτικές επιτροπές). Υπάρχει βεβαίως και το κατεπείγον, όπου η συζήτηση γίνεται απευθείας επί τροχαδών στην Ολομέλεια → Σ 70, 72.

Προκαταρκτικές εξεταστικές επιτροπές: έχουμε στοιχεία να ασκήσουμε ποινική δίωξη;

πχ για την Siemens, οι οποίες συλλέγουν στοιχεία κατά πόσον μπορούμε να οδηγηθούμε σε ποινική δίωξη. Μπορεί να ασκήσει μέχρι το πέρας της β' τακτικής συνόδου (παραγραφές). Το πρόβλημα υπήρξε με τον Παπακωνσταντίνου.

Οι ανακριτικές επιτροπές: έχουμε στοιχεία να τον παραπεμφουμε στο ειδικό δικαστήριο; Η Ολομέλεια αποφασίζει (86 §3).

Να ξέρω την κανονιστική απόφαση, νομοθετική εξουσιοδότηση, σχέση Προέδρου της Δημοκρατίας με λοιπά όργανα, ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ διαδικασία.

Οι διατάξεις για την ποινική ευθύνη Υπουργών χρήζουν αναθεώρησης. Ο Δημητروπουλος λέει ότι δεν χρειάζεται αναθεώρηση γιατί οι διατάξεις αυτές αφορούν μόνο την ευθύνη των Υπουργών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και όχι γενικά.

Αρχή της διάκρισης των λειτουργιών

Στην πραγματικότητα και πανω από όλα είναι ελεγχος της εξουσίας. Είναι και μια διευκόλυνση της άσκησης της εξουσίας. Πολλές φορές αυτό πραγματοποιείται και με μια διαστάυρωση αυτών των λειτουργιών (σχετική αρχή της διάκρισης).

Σήμερα το πρόβλημα είναι να έχουμε την δικαστική πάνω απ' όλα ως φύλακα του Συνταγματος, κατά πόσο θα δεχτούμε την δικαστική εξουσία να υποκαταθιστά ακόμα και τον νομοθέτη. Αυτός που ερμηνεύει το Συνταγμα είναι στην ουσία ο «αυθεντικός λαός» (αφού ερμηνεύει αυτό που συντάσσει ο λαός).

Προβληματική συντακτικής (ο λαός) και συντεταγμένης εξουσίας (=η εξουσία που υπόκειται στο Σ), η οποία αναδεικνύεται από τον λαό.

Κατά πόσον μπορεί το Σ να το ερμηνεύσει η κανονική βουλή ή η Αναθεωρητική;

Εμείς δεν έχουμε Σ δικαστήριο. Ποιος έχει το τεκμήριο αρμοδιότητας; Εφόσον το έχει η Βουλή (Σ 50, εφόσον οριοθετείται η θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας ως ρυθμιστή του πολιτεύματος- μπορεί να επεμβαίνει μόνο όπου προβλέπεται από το Σ-ό,τι δεν εμπίπτει σ' αυτόν, παύει κατά τεκμήριο στην Βουλή. Γιατί στην Βουλή και όχι στον λαό; Γιατί έχουμε αντιπροσωπευτικό σύστημα και όχι άμεση δημοκρατία.) **Μπορεί συνεπώς και η Κοινή βουλή να ερμηνεύσει το Σ.**

Μέθοδοι ερμηνείας

Οι μέθοδοι ερμηνείας του Σ είναι περιορισμένες: Καταρχάς το Σ ρυθμίζει σχέσεις εξουσίας και άρα δεν μπορούμε να το αποκλινουμε από το περιεχόμενο που θέλησαν οι πολιτικές δυνάμεις να του δώσουν/ από αυτό που μπορεί η κοινωνική πραγματικότητα να ανεχθεί. Δεν μπορούμε με ερμηνεία να αλλάξουμε το γράμμα του Σ. Κρατούσα ερμηνεία είναι η **συστηματική** και όχι η τελεολογική, η οποία προσιδιάζει σε νόμους, η γραμματική επίσης είναι σημαντική, η δυναμική είναι η τελευταία.

Και τα δικαστήρια ελεγχοντας τη Σ νομών, θα πρέπει να τηρήσουν τις μεθόδους αυτές ώστε να μην υποκαθιστά ο δικαστής τον νομοθέτη.

Στην διάκριση των εξουσιών βλέπουμε και άλλα φαινόμενα → σχέση εκτελεστικής και νομοθετικής λειτουργίας: Άρθρο 26 §1: Δεν έχουμε μόνο ένα όργανο, έχουμε την Βουλή (κατεξοχήν νομοθετικό όργανο) και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Κατεξοχήν νομοθετική πράξη είναι ο νόμος που εκδίδεται από την Βουλή. Αυτή συνεργάζεται με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (άρθρο 42). Το άρθρο 26 αφορά και Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου (Σ 44) [ο πΔ εκδίδει και αναπέμπει], και το άρθρο 43 (τα εκτελεστικά διατάγματα απαιτούν έγκριση;), το άρθρο 48, το 43 παρ (χρειάζεται νομοθετική εξουσιοδότηση).

Τί είναι ουσιαστικός νόμος: Κάθε κανόνας δικαίου που εισάγει ρύθμιση, ανεξάρτητα από τον τύπο που έχει/δεν έχει περιβληθεί. (συνήθης τύπος: ψήφιση). **ΣΟΣ**

Τί είναι τυπικός νόμος: πχ. Ένα κομμάτι του Κανονισμού της Βουλής που περιέχει διοικητικά θέματα, ατομικοί νόμοι.

Το 43 §2 προβλέπει και την θέσπιση κ.δ. από την εκτελεστική λειτουργία. Υπουργοί πχ Εκδίδουν κανονιστικές πράξεις → 43 §2 εδ.2, αρκεί να υπάρχει νομοθετική εξουσιοδότηση. Δεν ασκεί λοιπόν νομοθετική εξουσία, αλλά ο νόμος τις δίνει την δυνατότητα να εκδίδει για πολύ περιορισμένες περιπτώσεις ουσιαστικούς νόμους.

Η εκτέλεση των αποφάσεων γίνεται στο όνομα του Ελληνικού λαού: Απασα η εξουσία πηγάζει από τον λαό και υφίσταται υπέρ αυτού και του έθνους. οποιος ασκεί εξουσία, αυτή ξεκινά από τον λαό. Η εξουσία πρέπει να ανάγεται στον λαό. Εγώ εξελέγη από τα μέλη ΔΕΠ, τα μέλη αυτά βασίζουν την εξουσία στον Οργανισμό Πανεπιστημίου, αυτός βγήκε με εξουσιοδότηση από το νόμο πλαίσιο, ο ν.π. από τη βουλή, η βουλή από το λαό. Τα δικαστήρια είναι άμεσο όργανο του κράτους γιατί προβλέπονται απευθείας από το Σύνταγμα. Είναι και αυτή μια επιβεβαίωση της αλυσίδας, τελικώς κυρίαρχο όργανο του κράτους είναι ο λαός.

Πως έχει εδώ η αλυσίδα; Ο λαός έχει θεσπίσει το Σ, το Σ στα 87 επομένα θεσπίζει άμεσα όργανα τα δικαστήρια οι οποίοι δεσμεύονται από το Σ και τους νόμους, αρμοδιότητα τους είναι έλεγχος νομιμότητας ή απονομή δικαιοσύνης (αστικές διοικητικές ποινικές) → έχουμε γκάμα δικαιοδοσιών την οποία προβλέπει το Σ. προβλέπει και την ακυρωτική του ΣτΕ ως τμήμα της

Προβλέπεται διαδικασία συμμορφώσης η οποία προβλέπει και τη δυνατότητα ειδικού νόμου για συμμορφώση προς τις αποφάσεις. Η συμμορφώση προς αυτές είναι απορροια της δικαστικής αρχής, γιατί ο δικαστικός έλεγχος είναι κομμάτι της αρχής του κράτους δικαίου, και αυτή είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη δημοκρατική αρχή. Η αρχή του κράτους δικαίου (τα δικαστήρια, η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης). Ο έλεγχος που ασκούν τα δικαστήρια είναι μια πτυχή και της δημοκρατικής αρχής. Το αποτέλεσμα, που είναι οι δικαστικές αποφάσεις θα πρέπει να είναι το απαύγασμα μιας εξουσίας, η οποία και αυτή είναι στην υπηρεσία του ελλ. λαού. Ο νόμος είναι επίσης στο όνομα του ελλ.λαού, όπως και το αποτέλεσμα της εκτελεστικής λειτουργίας (κανονιστικές, ατομικές, συμβάσεις, όλη η διοίκηση δρα δεσμευόμενη από το ν και το Σ, στο ίδιο πλαίσιο). όταν δρα θα πρέπει να ανάγεται και αυτή με βάση την αλυσίδα της δημοκρατικής νομιμοποίησης. Το ίδιο και ο Νομοθέτης. Και τα δικαστήρια θα πρέπει να αναχθούν τελικά στο λαό με την εκτέλεση των αποφάσεων στο όνομά του.

Εφόσον εκτελούνται στο όνομα, υποκειται και τα δικαστήρια στον έλεγχο (μορφή ελέγχου)

Υπάρχει ένας τεχνοκρατικός έλεγχος ο οποίος εξηγείται λόγω της αποστολής της δικαστικής εξουσίας, ο οποίος δεν υποκειται σε έλεγχο άλλου είδους.

Άρθρο 84 §2 : Ο κανονισμός της βουλής λέει «ομοία» πρόταση δυσπιστίας δεν μπορεί να υποβληθεί εντός 6μήνου. Δεν είναι δυνατόν να μην ασκηθεί νέα πρόταση δυσπιστίας εντός 6 μηνών, απλά δεν είναι δυνατόν να ασκείται για την ίδια πολιτική αλλαγή, για τον ίδιο λόγο.

Ο σύριζα υπέβαλε πρόταση δυσπιστίας στο πρόσωπο του Στουρνάρα. Επειδή το προεδρείο έκρινε ότι η πρόταση δυσπιστίας είναι στην ουσία ίδια Ο Σύριζα έκανε πρόταση μομφής στο Προεδρείο της Βουλής ;

άρθρο 81: Την Κυβέρνηση αποτελεί το Υπουργικό Συμβούλιο (>Πρωθυπουργός+ Υπουργοί).

Το υπουργικό συμβούλιο δεν συνερχεται μόνιμα και δεν αποφασίζει την κυβερνητική πολιτική στο σύνολο του. Η κυβερνητική επιτροπή συνερχεται σε εβδομαδιαία βάση, αποτελείται από τα βασικά Υπουργεία

Υπάρχουν και άλλες κυβερνητικές επιτροπές, πχ ΚΙΣΕΑ (στράτος)

Υπάρχουν και επιτροπές που συνεδριάζουν οι οποίες καθορίζονται μέσα στο συνταγμα

Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής πολιτικής (Σ 82 §4)

Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Α= η διεξαγωγή κοινωνικού διαλόγου, Σ 82 §3)

Την ενότητα της Κυβερνήσης εξασφαλίζει ο Πρωθυπουργός.

Ο Υπουργός μπορεί να υπεξιοδοτήσει τον Υφυπουργό

Γενικά ολό το οικοδομήμα του Υπουργείου λειτουργεί με βάση τις εντολές του Υπουργού. Τις αρμοδιότητες του Υφυπουργού καθορίζουν με συναπόφαση Πρωθυπουργός+ Υπουργός

Ιεραρχική αρχή: Ο Υπουργός είναι υπεύθυνος για το Υπουργείο του (για όλες τις ενέργειες των δημοσίων υπαλλήλων μέσα σε αυτό) και ελέγχεται για όλες τις ενέργειες στο χώρο των αρμοδιοτήτων του (ερωτήσεις, επερωτήσεις, κοινοβουλευτικός έλεγχος).

Ισχύει η **αρχή της ιεραρχικής διοίκησης** σε εμάς;

Υπάρχουν μορφώματα διοίκησης εκτός ιεραρχικού ελέγχου; Οι ΟΤΑ οι οποίοι είναι αυτοδιοικούμενοι στους οποίους το κράτος ασκεί μόνο εποπτεία, και οι ανεξάρτητες αρχές.

Ο ιεραρχικός έλεγχος είναι έλεγχος νομιμότητας και σκοπιμότητας. Ελέγχουμε τα πάντα. Στον Καλλικράτη υπάρχουν οι ελεγκτές νομιμότητας, οι οποίοι δεν λειτουργούν παντού. Ποια περιφέρεια ασκεί έλεγχο εποπτείας; Οι περιφέρειες ασκούν έλεγχο στους δήμους, και η αποκεντρωμένες περιφέρειες ασκούν έλεγχο στις περιφέρειες.

Ο έλεγχος εποπτείας είναι μόνο έλεγχος νομιμότητας.

Που έχουμε αυτοδιοίκηση; ΑΕΙ και ΟΤΑ.

Αυτονομία έχουμε στο άρθρο 105 για το Άγιο Όρος (ως προς το διοικητικό μέρος υπό την εποπτεία του κράτους).

Πηγή αυτονομίας είναι και οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας (Σ 22 §2)

Τί έχει αλλάξει στο συλλογικό εργατικό προς το χείρω; Έχει αλλάξει μόνο ο νόμος που εκρίνε υποχρεωτικές τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Αυτό το πράγμα είναι συνταγματικό;

Οδηγούμεθα προς την ατομική σύμβαση εργασίας. Η αποδυνάμωση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας είναι συνταγματική;

Ο μισθός ανήκει πλέον στους Γενικούς Όρους Εργασίας, ενώ επρεπε να είναι στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Το κράτος «μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης»: δεν μεριμνά για την εύρεση θέσεων εργασίας αλλά για τη δημιουργία περιβάλλοντος που ευνοεί την εύρεση θέσεων εργασίας.

Ανεξάρτητες αρχές (Σ 101)

1. ΑΔΑΕ (αρχη διασφαλισης απορρητου επικοινωνίας) → αρθρο 19
2. ΕΣΡ 15παρ.2
3. ΑΠΠΔ : Προστασία Προσωπικών Δεδομένων 9 Α εδ.2
4. Συνήγορος του Πολίτη (Σ 103 §9)
5. ΑΣΕΠ (Ανωτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού) (103 §7)

Τεχνοκρατικές αρχες, νεο μοντελο με το οποίο καποια ζητηματα ειδικού τύπου (νεα και εξειδικευμενα αντικειμενα διοικησης) θελουν μια αποσταση απο το κράτος γιατι ειναι παλια μονοπώλια που εκφευγουν πλεον του ελεγχου του κρατους. Έχουμε ανεξάρτητες αρχές στο χώρο των ατομικων δικαιωμάτων Νομοθετικά προβλεπόμενες ανεξάρτητες αρχές βρίσκονται εκτος ιεραρχικης διοίκησης αλλα εμπίπτουν στον έλεγχο του Υπουργού, πχ.

ΕΕΤ (Εθνικη Επιτροπή Τηλεπικοινωνιων και Ταχυδρομείου)

ΡΑΕ (Ρυθμιση Ατομικης Ενέργειας).

Για τις συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές: Σ 101 Α

προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία. Αυτο θυμίζει τους δικαστικούς λειτουργούς. Δεν υπόκεινται σε ιεραρχικό έλεγχο, ουτε σε εποπτεία.

Αυτές οι αρχές αποτελούν **διοικητικές αρχές** γιατί έχουν και δικαστικές αρμοδιότητες, επιβάλλουν κυρώσεις και πρόστιμα. Οι συνεδριάσεις ειναι δημόσιες (;)

Κοινοβουλευτικός Έλεγχος

Εφόσον δεν ισχυει ο ιεραρχικός έλεγχος, πως ελέγχονται οι ανεξάρτητες αρχές; Πώς ελέγχονται από τον λαό; (Λαός=Βουλή-αντιπροσωπευτικό σύστημα) → 101^Α §3 ελέγχονται από διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής, αυτό ορίζεται από τον Κανονισμό της Βουλής.

Για τις νομοθετικα κατοχυρωμένες αρχες που υπάγονται στην λειτουργια του Υπουργου, ο Υπουργος ειναι υπευθυνος μέσω της άσκησης Κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Δημόσιοι υπάλληλοι (άρθρο 103)

Κατάργηση οργανικών θέσεων συνεπάγεται και απόλυση αυτών που τις κατέχουν; Προσυνταξιοδοτικό καθεστώς επιλέγει τη θέση σε διαθεσιμότητα. Οι μεγαλύτεροι τεθήσαν σε διαθεσιμότητα και στη συνέχεια καταργήσαν τη θέση τους και τους απέλυσαν, ενώ ο στόχος της τριόγκας ήταν υποτιθέεται η αναδιάρθρωση της δημόσιας διοίκησης. Επειδή επείγονταν αυτοί να παρουσιάσουν έργο απόλυσης, εμφανίσαν ένα προσυνταξιοδοτικό καθεστώς και χωρίς κριτήρια απέλυσαν. Αυτό κρίθηκε αντισυνταγματικό (απόφαση ΣΤΕ **3354/2013** σχετικά με τα άρθρα 33 Ν.4024/2011).

Τέθηκαν πολύ γενικά κριτήρια, βγήκε στη συνέχεια μια Υπουργική απόφαση που έλεγε ποιοι τίθενται σε διαθεσιμότητα, το ΣΤΕ την έκρινε αντισυνταγματική γιατί αφενός δεν βασίζεται σε προηγούμενη εκτίμηση του δημοσίου συμφέροντος, η δε κατάργηση των νομοθετημένων οργανικών θέσεων δεν επέρχεται ως συνέπεια της αναδιάρθρωσής. Πρώτα φεύγουν κάποιοι με τυχαία και συμπτωματικά κριτήρια (παραβίαση αρχής της ισότητας) μη συνδεδεμένα με τον επιδιωκόμενο σκοπό (μέσο-σκοπός)

Ο έλεγχος συνταγματικότητας που γίνεται είναι έλεγχος ακραίων ορίων, ενώ εδώ ο συνταγματικός δικαστής μπήκε στον έλεγχο του σκοπού του νομοθέτη. Το ΣΤΕ έχει καταλήξει να γίνει συνταγματικό δικαστήριο που κάνει αφηρημένο έλεγχο. Το κάνει αυτό γιατί παραβιάζεται η αρχή της ισότητας, την οποία για να εξετάσει πρέπει να ψάξει στο βάθος του νόμου για να εντοπίσει την «υποπτη διαφοροποίηση». Πρέπει να ψάξει την παραβίαση αυτών των αρχών, καταλήγοντας να κάνει βαθύ έλεγχο των κριτηρίων και το που απέβλεπε ο νομοθέτης με την εργασιακή αυτή εφεδρεία.

Διαβάζω: απόφαση 668, Σεργιανόπουλος, συνεδριάσεις ανεξαρτητών αρχών, απόφαση για τον βασικό μετοχο, Βαλιράκης και του Μνημονίου

Αρχή αναλογικότητας

Με την αναθεώρηση του 2012 κατοχυρώθηκε Σ στο άρθρο 25: Όταν ο νομοθέτης περιορίζει ατομικά δικαιώματα θα πρέπει μεταξύ άλλων να τηρεί την αρχή της αναλογικότητας (είναι περιορισμός του νομοθέτη κατά των περιορισμών ατομικών δικαιωμάτων. Ο νομοθέτης θα πρέπει όταν περιορίζει τα ατομικά δικαιώματα να το κάνει σύμφωνα με:

- αρχή της ισότητας
- πυρήνας δικαιώματος
- αρχή αναλογικότητας

Η αρχή της αναλογικότητας δομείται σε τρία επίπεδα:

Πρωτη βαθμιδα

Το μετρο πρεπει να ειναι καταλληλο προς επιτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού (καταλληλότητα)

Δευτερη βαθμιδα

Το μετρο πρεπει να ειναι αναγκαιο, να ειναι δηλ. το ηπιότερο σε σχεση με το δικαιομα που παμε να περιορισουμε (αναγκαιότητα)

Τριτη βαθμιδα

Να ειναι εν στενη εννοια αναλογικο: συγκρινουμε μειονεκτηματα με πλεονεκτηματα του μετρου (πχ αν περιορίζοντας δικαιομα θυσιαζουμε αλλο δικαιομα πχ περιορίζεται το δικαιομα στην πληροφόρηση θυσιάζοντας τον ιδιωτικο βιο προσωπου, τα μειονεκτηματα υπερτερουν των πλεονεκτηματων). Η αποτελεσματικότητα του μετρου κατα την Αντωνιου μαλλον παει περισσοτερο στο 3^ο στάδιο, παρα στο 2^ο.

Σταθμισεις μεταξυ δυο Συνταγματικων αρχων/διαταξεων: Η σταθμιση μετραται με βαση την αρχη της αναλογικοτητας. Η σταθμιση εμπεριέχει ενα υποκειμενικο στοιχειο και αυτο προκαλεσε εξαιρετικη διατριβη του Σλινγκ [να δω το «Σφραγισμενα Χειλη», "The reader"]. Η σταθμιση δεν γίνεται αποδεκτη από τον κ. Δημητρόπουλο, παρότι η κριση περιλαμβανει και μια αντικειμενικη κριση, μια εκτιμηση πραγματικων δεδομένων. Αν η αναλογικότητα μπορει να περιορίζει τα δικαιώματα κατα περίπτωση, εξαρταται η εφαρμογη του κρατους δικαιου ad hoc. Πραγματι, η εφαρμογη των ατομικων ελευθεριων θα εξαρταται από την ορθη εφαρμογη η οχι της αρχης της αναλογικοτητας. Και επειδη ειναι εξατομικευμενη η αρχη της αναλογικοτητας θα εχουμε και μια εξατομικευμενη εφαρμογη του κρατους δικαιου.

Η αρχη της αναλογικότητας εφαρμοζόταν ως έμμεση αρχη, πλεον προβλεπεται και ρητα ως όριο, ωστόσο, του περιορισμού των ατομικών δικαιωμάτων, και οχι ως γενικη αρχη.

Η αρχη της αναλογικότητας συνεπως, δεσμευει και τον νομοθετη;

Νομολογία ΑΠ, ετεθη ζητημα

η αρχη της αναλογικοτητας ειναι διαδικαστικη αρχη που δεν δεσμευει τον νομοθετη, οχι ουσιαστικη αρχη που θα δεσμευει τον νομοθετη. Στην προκειμενη περιπτωση οταν ρυθμιζει την απαγορευση του καπνισματος θα πρεπει να την ρυθμιζει αναλογικα, οχι μονο οταν ρυθμιζει τον πυρηνα δικαιωματος. Ο ΑΠ ειπε οτι δεσμευει τον νομοθετη.

Η αλλη θεώρηση λειει οτι δεν μπορουμε να πουμε οτι η διατ

Θίγεται η ταδε διαταξη ατομικου δικαιωματος + αρ.25, οχι απο μονη της. Η κραττουσα αποψη ειναι οτι μπορουμε να πουμε οτι η αρχη της αναλογικοτητας θίγεται αυτοτελώς.

Πως ελεγχεται η αρχη αυτη;

Εμεις εχουμε εναν διαχυτο ελεγχο συνταγματικοτητας (από ολα τα δικαστηρια), συγκεκριμενο (με εφαρμογη συγκεκριμενη υπόθεση) και παρεμπόπτοντα. Τα δικαστηρια με βαση το 93παρ4 ελεγχουν την αντίθεση (→την πρόδηλη αντισυνταγματικοτητα) και ΟΧΙ την συμφωνία, οποτε θα ήλεγχαν και κατα ποσο η διαταξη αποδιει το πνευμα και την ουσία της Σ διαταξης (δηλ ειναι συμφωνη ως προς ολη την εκταση της Σ διαταξης, και τότε αρχιζεις και ψαχνεις τον σκοπο, την νομοτεχνικη διατυπωση, τη συζητηση που εγινε στη βουλη κλπκλπ, με λιγα λογια βαζεις τον νομοθετη να ασκει νομοθετικη πολιτικη υλοποίησης του Συνταγματος, ενω ισχυει η αρχη της ελευθεριας του νομοθετη. Θα επρεπε δηλ να προβει σε ελεγχο βαθους. Αντικειμενικη διασταση ατομικων

δικαιωμάτων σημαίνει ότι βάζουμε τον νομοθέτη να νομοθετεί συνέχεια για να δώσει σάρκα και οστά σ' αυτά τα δικαιώματα.

Στην παραβίαση της αρχής της ισότητας, εκ των πραγμάτων θα μπορούμε σε βάθος, διαφορετικά πως αλλιώς θα διαπιστώσουμε αν υπάρχει διαφορετική μεταχείριση; Τετοια περίπτωση είναι και η αρχή της αναλογικότητας, θα πρέπει να υπερβεί τα ακραία όρια που έχει από το Σ με βάση το Σ 93 §4: Στην απόφαση του δικαστή για το Μνημόνιο που δεν ήθελε να πάρει παραπέρα επικαλούνταν τον περιορισμό του 93 §4, ενώ όπου ήθελε να δικαιολογήσει κάτι (πχ μισθούς και συντάξεις) μπαίνει εις βάθος.

απόφαση 4171/12 (4^ο τμήμα) για την απαγόρευση του καπνίσματος

N. 3868/10 άρθρο 17 §6

Θίγονται (σημαντικά περιορίζονται):

ελευθερία ανθρώπων να καπνίζουν

επαγγελματική ελευθερία των ιδιοκτητών καταστημάτων.

Το μέτρο στηρίζεται στην 21 §3 (αμεση συνταγματική ισχύς)

Δεν πληττει τον πυρήνα της επαγγελματικής ελευθερίας.

Φύση του κανόνα = γενικός και αντικειμενικός, δεν είναι δηλ εξατομικευμένο. Το κριτήριο που επελέγη είναι σε στενή αλληλουχία με το Α της ρύθμισης και τον σκοπό δημοσίου συμφέροντος → δεν παραβιάζεται η αρχή της ισότητας

Επίσης σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το μέτρο είναι κατάλληλο προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.

22 §5 θα επιβαρυνθεί το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης

Μέχρι στιγμής είμαστε στην ισότητα (το κριτήριο τελεί σε στενή αλληλουχία με τον σκοπό)

Επειτα πάει στην αναγκαιότητα και καταλληλότητα, χωρίς ωστόσο να αναφέρεται στην υπαρξη τυχόν ηπιότερων μέτρων. Λέει ότι τα ηπιότερα μέσα του προηγούμενου νομού εκρίθησαν από τον νομοθέτη ως απρόσφορο (για να επανέλθει αυτός προφανώς θεώρησε το προηγούμενο μέσο απρόσφορο). **Εδώ επρεπε να ελεγξει τον νομοθέτη για την αναγκαιότητα, αν αυτή την φορά που επανέρχεται με αυτό το μέτρο, είναι το μέτρο αυτό αναγκαίο (1^ο λάθος). Θα επρεπε να πει γιατί ήταν απρόσφορο και γιατί τα τωρινά μέτρα είναι πρόσφορα και αναγκαία!**

Πάει στην εμπειρία. Θα πει το ΣτΕ ως προς την καταλληλότητα εξετάζει μόνο αν είναι από τη φύση του (προδηλως) ακαταλληλό [ακραία όρια Σ ελεγχου 93 §4] ή κατά τα δεδομένα της κοινής πείρας απρόσφορο, όχι δε όταν έχει να κάνει με τη σκοπιμότητα. Η κρίση δε περί της καταλληλότητας, ενώ έχει ήδη μιλήσει για αναγκαιότητα (των προηγούμενων μέτρων!) καταλήγει σε κρίση περί αναγκαιότητας. Ταυτίζει την καταλληλότητα με την αναγκαιότητα. Λέει ότι εκ της κτηθείσης εμπειρίας από την εφαρμογή του προηγούμενου νομοθετικού καθεστώτος τα καταδεικνύεται ότι ο τωρινός περιορισμός κινείται εντός των περιορισμών της αρχής της αναλογικότητας. Δεν φέρει εις πέρας την αρχή της αναγκαιότητας, δεν μας λέει αν υπάρχουν ηπιότερα μέτρα, και εκεί που προσπαθεί να το κάνει αναφέρεται στα προηγούμενα μέτρα του νομοθέτη.

Ο τρόπος που εφαρμόζει την αρχή της αναλογικότητας είναι τουλάχιστον ελλιπής.

Μειοψηφία:

Η αξία του ανθρώπου είναι σε κάθε διαταγή ατομικού δικαιώματος.

1) Όταν παίρνεις μέτρα προστασίας της υγείας, δεσμεύσαι από την αρχή της αναλογικότητας. Δεν λέει ότι ο περιορισμός που επιβάλλεις αντικείται στην αρχή της αναλογικότητας, αλλά είναι επιβεβλημένος από αυτήν.

2) Σταθμίζει μεταξύ δύο συνταγματικών δικαιωμάτων/αρχών, άλλως ενός δημοσίου συμφέροντος και μιας ατομικής ελευθερίας (5 §1 σε συνδυασμό με 2 §1).

Λίστα Lagard

Η δημοσίευση των ονομάτων έχει πρόβλημα;

Αρχικά ναι, γιατί δημοσιεύτηκαν

Παραβιάζονται:

Σ 4 §5. Δικαιολογεί η ελευθερία του τυπού και της πληροφόρησης να δημοσιεύσουν αυτό το συγκεκριμένο δημοσίευμα; Συμφωνά με τεκμήριο αθωότητας, δικαίωμα στην ίδια εικόνα δεν φαίνεται να δικαιολογείται αυτό.

Σ 9^A

Σ 5^a

Σ 5

Ιδιωτική ζωή; Η σφαίρα του ιδιωτικού βίου αφορά την απαρίθμηση όλων των εκδηλώσεων του ανθρώπου που αφορούν τις προσωπικές του επιλογές και την προσωπική του κατάσταση, τις σχέσεις του με το άμεσο περιβάλλον και τις διαπροσωπικές του σχέσεις, και οτιδήποτε θέλει να απομονώσει από το εξωτερικό του περιβάλλον (στενός κύκλος σχέσεων που απομονώνει από το περιβάλλον). Δεν αφορά ευρύτερες δραστηριότητες του προς τα έξω-επιλογές κ υποχρεώσεις προς τρίτους και κράτος για αυτό δεν τα εντάσσει στα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.

Διαβάζω Προεδρο της Δημοκρατίας

Αντιπροσωπευτικό σύστημα και έμμεση δημοκρατία; Ποια η σχέση τους;

Έγινε λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία (προτείνουμε και οι απλοι άνθρωποι δημοψήφισμα). Αυτό είναι καλό γιατί είναι στοιχείο άμεσης δημοκρατίας, παρότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία λειτουργεί καλύτερα.

Το **ασυμβίβαστο Υπουργού-Βουλευτού**; Είναι σωστό να καταργηθεί;

Υποτίθεται έχει αδρανήσει το Κοινοβούλιο και εξαρτάται πλήρως από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Εμείς θέλουμε ένα Κοινοβούλιο να ελέγχει την Κυβέρνηση. Παντοτε σε κρίσεις ενισχυεται η εκτελεστική εξουσία. Το κοινοβούλιο μένει απ' έξω. Η Κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια ενισχυθηκε παρα πολυ ενοψει της κρίσης.

Τι συμβαίνει όταν αφηνεις απ' έξω το Κοινοβούλιο;

Κανεις μια κυβέρνηση που δεν έχει πολιτικούς στοχους.

Τη νομοθετική πρωτοβουλία σε εμάς την έχει καταρχην η Κυβέρνηση (οι Υπουργοί) και λιγότερο η Βουλή. Η εκτελεστική εξουσία, αν γίνει απλη διαχειριστική, δεν θα υπάρχει και λογος να υπάρχει εξαρτηση κυβερνησης απο βουλη.

Η κομματική δημοκρατία σημαίνει ότι έχεις ένα πρόγραμμα ως κόμμα με στόχο να κυβερνήσεις, όχι να εισαι στο κοινοβούλιο.

Ο Προεδρος της Δημοκρατίας δεν μπορεί να εκλεγει άμεσα από τον λαό. Δεν ασκεί εξουσία, είναι **ρυθμιστής του πολιτεύματος**. Το μαχ που μπορεί να κάνει είναι να διαλύσει μια βουλή και να δώσει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης βάσει της αρχής της δεδηλωμένης. Τι δουλειά έχει με τον λαό; Αυτός έχει δουλειά μόνο με τα υπολοιπα όργανα του κράτους. Αφου εμεις δεν έχουμε σχέση μαζί του, πως θα τον εκλεξουμε άμεσα; Τι νόημα θα έχει αυτό;

Απόφαση 2528/2013 ΣτΕ που αφορά το τέλος επιτηδεύματος

Ανταποδοτικό τέλος: έχει ανταποδοτικότητα.

Έφτασε στην Ολομέλεια λόγω ζητημάτων συνταγματικότητας.

Τα τμήματα των ανωτάτων δικαστηρίων δεν ασκουν ΠΟΤΕ έλεγχο αντισυνταγματικότητας αλλά παραπέμπουν στην Ολομέλεια (Σ 100 §5).

Νομος 3985/11: αφορούσε το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής πολιτικής 12/15. Μεταξύ άλλων προέβλεπε την υλοποίηση και τη διαδικασία θέσεως σε ισχύ αυτού του φόρου.

Προβάλλεται κανονιστική απόφαση με Α τη ρύθμιση της διαδικασίας για την εισπραξη του τελους επιτηδευματος. Αυτες προσβάλλονται εντος 60 ημερών από την δημοσίευση στο ΦΕΚ. Μπορώ να την προσβάλω από την ημέρα που έλαβα γνώση; ΜΕ ΤΙΠΟΤΑ. Η προθεσμία για ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ πράξη ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ στο ΦΕΚ.

Από την γνώση είναι κατ'εξάιρεση όταν θίγονται άμεσα συμφέροντά μου (πχ όταν μου παίρνουν το σπίτι – χαρακτηρίζεται το μισό μου σπίτι παλιος αιγιαλος: αυτη ειναι μια γενικη πράξη την οποία ειναι δυσκολο να βρω στο ΦΕΚ. και μαλιστα οταν χαραζεται ο αιγιαλος σε 10 σπίτια, ειναι δυσκολο να λαβω γνωση. Σε αυτες τις περιπτωσεις έχει δεχτεί το ΣτΕ οτι προθεσμία αρχίζει από την γνώση (**ΕΞΑΙΡΕΣΗ**).

Ο Κανόνας είναι από το ΦΕΚ.

1)Την προσβάλει ένα σωματείο. Οι σκοποί του οπως ορίζονται στο καταστατικό του σωματείου →θίγονται τα συμφέροντα των μελών του. Συνεπώς έχει έννομο συμφέρον.

Η μειοψηφία λέει οτι η γενικότητα των σκοπών που ορίζονται στο καταστατικό δεν αρκεί για την θεμελίωση ειδικού δεσμού με την προσβαλλόμενη πράξη ωστε να δικαιολογείται έννομο συμφέρον. Δεν θέλουμε μια **λαική αγωγή**, να μπορεί ο καθένας να προσβάλει υπουργικές αποφάσεις.

Το μεσοπρόθεσμο σχέδιο δημοσιονομικής στρατηγικής εξειδικεύεται με νόμους.

Ν.3986: επείγοντα μέτρα εφαρμογής μεσοπρόθεσμου 12/15. (έχουμε 2 τυπικά μνημόνια).

Ένα από τα μέτρα είναι το ανταποδοτικό τέλος.

Υπουργική απόφαση: Στόχος είναι κατ αυτην η εισπραξη ενος ελαχίστου ποσού μετά την διαπίστωση απο τον νομοθετη οτι μεγалος αριθμος απο τους ελεύθερους επαγγελματίες δηλωνει εισοδημα κατω του αφορολογητου ορίου. Είναι δυνατόν ο νομοθετης να διαπιστώνει τέτοια πράγματα; Όντως συμβαίνει αυτό, αλλά γίνεται να αποδώσεις την πραγματικότητα στον νομοθέτη; Ο νομοθέτης έρχεται και αντιμετωπίζει τους πολίτες σαν εγκληματίες.

Εφόσον σκοπός ήταν η αύξηση των δημοσίων εσόδων αποτελεί **φόρο** (Σ 78) και όχι ανταποδοτικό τέλος.

Αντικείμενο του φόρου είναι το εισόδημα (πραγματικό και τεκμαρτό). Το σωματείο είπε ότι ο φόρος είναι κεφαλικός γιατί ταυτίζει το Α με το Υ (φορολογείται ο επιχειρηματίας μόνο επειδή είναι επιχειρηματίας με βάση την υπόθεση του νομοθέτη ότι αυτός έχει φοροδιαφύγει όλη του τη ζωή).

Στην ουσία η πλειοψηφία δέχεται ότι δεν είναι κεφαλικός φόρος αλλά φορολογείται το εισόδημα.

Η **μειοψηφία** λέει ότι σύμφωνα με την διάταξη του 78 ο φόρος πρέπει να αναφέρεται σε εισόδημα, περιουσία, δαπάνες ή συναλλαγές. Το τέλος δεν συναρτάται με κανένα από αυτά τα στοιχεία, αλλά τίθενται άλλα κριτήρια τα οποία δεν προβλέπονται από το Σύνταγμα.

Το δικαστήριο εδώ κινήθηκε ως εξής:

1) Εξετάζει αν προκειται για τέλος ή φόρο (Σ 78).

2) Σ 4 §5: Οι Έλληνες συμμετέχουν ανάλογα με τις δυνάμεις τους στα δημόσια βάρη.

Ο νομοθέτης είναι καταρχήν ελεύθερος, περιορίζεται όμως από μερικές αρχές (καθολικότητα, αναλογική ισότητα με βάση την αρχή της φορολογικής ικανότητας).

3) Δεν είναι αμάχητο το τεκμήριο και μπορείς να το παλέψεις και να αγωνιστείς δικαστικά. Κατά το μέρος που προβάλλεται παράβαση κατά του άρθρου 6 ΕΣΔΑ: απορρίπτεται ο ισχυρισμός γιατί το άρθρο αυτό **ΔΕΝ εφαρμόζεται στις φορολογικές διαφορές**. Θα πρέπει να αφορά **αστική αξίωση** για να εφαρμόζεται στις διοικητικές διαφορές, να έχει δηλαδή αποζημιωτικό χαρακτήρα.

4) Ετέθη το ζήτημα της διπλής φορολόγησης: Ενόψει ότι η απαγόρευση διπλής φορολόγησης δεν προβλέπεται πουθενά, ο λόγος απορρίπτεται ως αβάσιμος.

5) Το δικαστήριο λέει ότι η ουσιαστική ορθότητα της επιλογής του νομοθέτη εκφεύγει του δικαστικού ελέγχου. Η επιβολή του τέλους δεν παρίσταται προδήλως απρόσφορη ή μη αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού του νομοθέτη (αύξηση των εσόδων του κράτους). Το δικαστήριο κάνει στάθμιση πλεονεκτημάτων-μειονεκτημάτων και καταλήγει ότι τα πλεονεκτήματα είναι περισσότερα από τα μειονεκτήματα (**=εν στενή έννοια αναλογικότητα**). Σταθμίζει την περιουσία(δικαίωμα) με την φορολογία (υποχρέωση). Η υποχρέωση είναι τετοια που δεν θίγει το δικαίωμα.

Έλεγχος αναλογικότητας : ι) μέτρο κατάλληλο, ιι) αναγκαίο/ήπιο (χαμηλή η συμμετοχή στα βάρη), ιιι) αναλογικό: το ύψος του φόρου δεν είναι μεγάλο.

Όταν ο νομοθέτης περιορίζει ένα δικαίωμα πρέπει να μην παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, της ισότητας, και τον πυρήνα του δικαιώματος.

Κατά την άποψη της Αντωνίου δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι γενική αρχή η αρχή της αναλογικότητας, αλλά όταν αποφασίζει ο νομοθέτης να περιορίσει ένα δικαίωμα οφείλει να την εφαρμόσει (είναι δηλαδή εφαρμοστική αρχή). Αν δεχόμασταν ότι είναι ουσιαστική ρύθμιση, θα μπορούσαμε να ελέγχουμε τον νομοθέτη κάθε φορά.

Ο ΑΠ κατέληξε ότι δεσμεύεται και ο νομοθέτης από την αρχή της αναλογικότητας.

Άρθρο 5 §1: ελευθερία ασκήσεως επαγγέλματος για τους ελεύθερους επαγγελματίες

Άρθρο 22: για τους εργαζόμενους/υπαλλήλους

Μπορεί στο άρθρο 5 να τεθούν περιορισμοί που αφορούν υπέρτερο όριο δημόσιου συμφέροντος (πχ φαρμακοποιοί-όριο εξόδου 70 ετών επειδή είναι ευαίσθητο το αγαθό της δημόσιας υγείας, διαφορετικά όσοι

ασκουν ελευθερο επαγγελμα φέρουν τον κίνδυνο οι ίδιοι και απαγορεύονται όρια στην άσκηση). Οι επιβαλλόμενοι περιορισμοί πρέπει να είναι πρόσφοροι και αναγκαίοι, σύμφωνα με την πλειοψηφία.

Απόφαση 1992/2005 ;

Όσον αφορά την εγκατάσταση και την κίνηση προσώπων, παροχή υπηρεσιών: Οι ευρωπαϊκές ρυθμίσεις δεν εφαρμόζονται στον τομέα της φορολογίας. Σε ευρωπαϊκο επίπεδο δεν υπάρχει ενοποίηση στον τομέα της φορολογίας.

Παραγραφή εν επιδικία στον ΑΚ. (ΣΟΣ)

261 ΑΚ τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του ν.4139/13.

Η παραγραφή αρχίζει και πάλι 6 μήνες από την τελευταία διαδικαστική πράξη. Ασκώ αγωγή και επιδίδω/ κάνω άλλη προπαρασκευαστική πράξη.

Η παραγραφή εν επιδικία η οποία προϋποθέτει την αδράνεια των διαδίκων δεν μπορεί να εφαρμοστεί στις διοικητικές διαφορές. Διότι εδώ έχουμε **ανακριτικό** σύστημα, όλα γίνονται πρωτοβουλία της διοίκησης (σε αντίθεση με το συζητητικό σύστημα που υπάρχει στην πολιτική δίκη)- ΠΔ 410/95.

Στις παραγραφές του Δημοσίου (δεν θα μας τα ρωτήσουν αυτά είπε)

Το Δημόσιο βεβαιώνει τις οφειλές μας, και λέει «ελα δωσε μου το χρέος»

Υπάρχουν παραγραφές αξιώσεων που έχουμε κατά του Δημοσίου.

Θα κοιτάω πάντα το Ν. 321/69 Κωδικας Δημοσίων Λογιστικών. Οι παραγραφές είναι παρα πολυ συγκεκριμένες.

Νόμος για την απονομή της ελληνικής ιθαγένειας Ν3838/10

Ανηλικά τέκνα αλλοδαπών υπηκόων των οποίων οι γονείς διαμένουν στη χώρα για 5 τουλάχιστον ετη

- Μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια τέκνα αλλοδαπών που φοίτησαν επί 6 χρόνια σε ελληνικά σχολεία.
- Απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας από ενηλικούς αλλοδαπούς με δηλώση τους μεταξύ του 18^{ου}-21^{ου} ετους της ηλικίας τους, εφόσον φοίτησαν επί 6 ετη σε ελληνικά σχολεία.
- Μεταβατική διάταξη. Μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια ενήλικοι αλλοδαποί, εφόσον πληρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις και τέκνα αλλοδαπών, εφόσον ο ένας από τους δύο γονείς διαμένει νόμιμα και μονιμα περαν της πενταετίας στη χώρα, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου.

Προβλεπονται συνεπως ευρειες κατηγορίες αλλοδαπων οι οποίες μπορούσαν με το Ν. Ραγκούση να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια.

Προβλέφθηκε και η δυνατότητα αλλοδαπών, χωρίς να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια να συμμετέχουν στις εκλογές της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Απόφαση 460/2013: η απόφαση της Ολομέλειας κρίνει αντισυνταγματικό νόμο. Στην Βουλή πέρασε ρυθμιση συμφωνα με την οποία δεν θα επιτραπεί σε αλλοδαπούς να συμμετάσχουν στις δημοτικές εκλογές.

2 ζητήματα: απόκτηση της ιθαγένειας από αλλοδαπούς και η συμμετοχή στις εκλογές της α'βάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η παραπεμπτική απόφαση (350/2011) απορρίπτει μια σειρά λόγων ακυρώσεως ως αβάσιμους/απαράδεκτους, και παραπέμπει στην Ολομέλεια μόνο για το κομμάτι που αφορά την επίλυση των συνταγματικών ζητημάτων. Άλλωστε μονογ ια αυτα υπαρχει υποχρέωση παραπομπης με βαση το 100 παρ 5 του Συνταγματος.

Η αίτηση ακυρώσεως έγινε από εναν «Έλληνα πολίτη/εκλογέα με έννομο συμφέρον». Το έννομο συμφέρον θελει να αποκλεισει την «λαική αγωγή», απαιτώντας προσωπικό, άμεσο και ενεστώς έννομο συμφέρον. Το γεγονός ότι ο ασκών την αίτηση είναι Έλληνας πολίτης δεν δημιουργεί αυτόματα έννομο συμφέρον. Πολλές φορές το ΣτΕ ερμηνευει γενικά την έννοια του εννομου συμφέροντος ωστε να μπορεσει να επιληφθει της υποθέσεως. Ωστόσο ξενίζει το γεγονός ότι ένας απλος ελληνας πολιτησ χωρις να θεμελιωνει ειδικο εννομο συμφερον ηταν αρκετος για να ακυρωθει απόφαση της Βουλής.

Στην δικη παρενέβη μια Αλβανή υπήκοος, η οποία είχε γραφτεί στους εκλογικούς καταλόγους για να μετάσχει στις εκλογές (να ψηφίσει ως αλλοδαπή)->συνεπως το εννομο συμφερον της ειναι προδηλο

Επίσης συμμετείχε μια Ελληνική Ένωση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με το επιχειρημα ότι στο καταστατικό του σωματείου προβλεπόταν σκοπός της προστασίας των πολιτικών δικαιωμάτων τα οποία σύμφωνα με το δικαστήριο προϋποθέτουν ιθαγένεια και αναφέρει και άλλες διατάξεις του καταστατικού που δικαιολογούν το έννομο συμφέρον του να προσβάλει την πράξη.

Για τα ν.π. πρέπει από το σκοπό του καταστατικού να προκύπτει το έννομο συμφέρον

Προσβαλλόμενες πράξεις δεν είναι φυσικά ο νόμος, αλλά δυο ΥΑ (ποια δικαιολογητικά έπρεπε να προσκομιστούν για να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια/να συμμετέχουν στις εκλογές). Επί τη ευκαιρία της προσβολής τους το δικαστήριο επιληφθηκε ζητημάτων συνταγματικότητας.

Κρίθηκε η συνταγματικότητα του Ν. Ραγκούση με βάση τη συμφωνία του με:

Το άρθρο 1 παρ.2,3 του Σ που αφορά την λαϊκή κυριαρχία

Το άρθρο 4 του Σ.

Το άρθρο 16 παρ. 2 για την παιδεία.

Το άρθρο 21 (οικογένεια)

Το άρθρο 25 παρ.4

Το άρθρο 51 παρ.2

Το άρθρο 108

Το τμήμα κατέληξε ότι παραβιάζονται αυτές οι συνταγματικές διατάξεις με σκεπτικό ακόμη πιο αναλυτικό από την Ολομέλεια, αλλά μας ενδιαφέρει να δούμε ποιους ισχυρισμούς απέρριψε το τμήμα

Δεν προβλέπεται για τα τέκνα αλλοδαπών σειρά προσκομισης δικαιολογητικών σε αντιδιαστολή προς αυτά τα οποία απαιτεί ο κώδικας ελληνικής ιθαγένειας (Ν.3284/2004) [τον οποίο συμπλήρωσε ο Ν. Ραγκούσης]. Το δικαστήριο έκρινε ότι αυτοί οι λόγοι αναφέρονται σε θέματα που έχουν σχέση με την αναστολή της διαδικασίας πολιτογραφίας ενηλίκων αλλοδαπών ή την απέλαση αλλοδαπού και επομένως δεν αφορά το θέμα το κατά πόσον ανήλικα τέκνα αλλοδαπών μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια, άρα δεν έχει σχέση η διαδικασία που προβλέπεται από τον ΚΕΙ με τις διατάξεις του Ν. Ραγκούσης για τα ανήλικα τέκνα.

Λαϊκιστική άποψη ότι σε αντίθεση με το αρ.22παρ 1. Εφόσον υπάρχει μεγάλη ανεργία στην Ελλάδα δεν θα έπρεπε να πολιτογραφούνται αλλοδαποί ως έλληνες πολίτες, ώστε οι «γνησίοι Έλληνες» να βρίσκουν ευκολα δουλειά. Οι συνθήκες απασχόλησης των ελληνικών πολιτών δεν αποτελεί θεμιτό συνταγματικό κριτήριο για το αν μπορεί ή όχι να απονεμηθεί η ελληνική ιθαγένεια

Αντικείται ο νόμος Ραγκούση από ένα σύγχρονο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την μεταναστεύση και το Ασυλό. Το στέ δεχτηκε ότι δεν έχει αυτό δεσμευτικό περιεχόμενο και επομένως η παραβίαση του δεν έχει εννομενές συνέπειες

Το ίδιο δεχτηκε το τμήμα και για άλλα άρθρα της ΣΕΕ για άλλες πολιτικές της Ένωσης, σειρά οδηγιών της ΕΕ. Το ΣτΕ είπε ότι ο λόγος αυτός απορρίπτεται ως αόριστος διότι δεν εξειδικεύονται οι αφορμές την μεταναστεύση διατάξεις του πρωτογενούς/παραγωγού Ευρωπαϊκού Δικαίου

Μετά ο αιτών επικαλέστηκε ότι η άθροια απονομή της ελληνικής ιθαγένειας αλλοιώνει το εκλογικό σώμα των ευρωπαίων ψηφοφόρων. Δηλ. Κανοντας η Ελλάδα αλλοδαπούς Έλληνες, τους επιτρέπει να συμμετέχουν και στις Ευροεκλογές. Ο λόγος απορρίπτεται ως αβασίμος εφόσον ο μόνος περιορισμός που τίθεται στις ευρωεκλογές είναι να προκειται για Έλληνες, χωρίς να απαγορεύεται το κράτος να θεωρεί ως Έλληνες και πρόσωπα που συνδέονται με το ελληνικό κράτος.

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ (460/2013)

Το σκεπτικό της πλειοψηφίας

1. Αναγνωρίζεται στον εθνικό νομοθέτη κυριαρχία, αρμοδιότητα να προσδιορίζει ποια πρόσωπα ανήκουν στον «λαό». Δεν δεσμεύεται από το διεθνές δίκαιο (εξαιρεση ακραία όρια ανιθαγενών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων). Κανεις αλλοδαπός δεν έχει ατομικό δικαίωμα να του απονεμηθεί η ελληνική ιθαγένεια. Αυτό είναι αμιγώς και απολυτως στην κυριαρχική αρμοδιότητα του ελληνικού νομοθέτη.

2. Υπάρχουν διατάξεις του Σ που θέτουν ΟΡΙΑ στην αρμοδιότητα αυτή του νομοθέτη.

Μιλάμε για ένα εθνικό κράτος ενταγμένο σε μια υπερεθνική κοινότητα εθνικών κρατών, η οποία πρέπει να σεβεται τις εθνικές ιδιομορφίες του κάθε κράτους.

Ελάχιστος όρος απονομής ελληνικής ιθαγένειας; Η ύπαρξη ΓΝΗΣΙΟΥ δεσμού που συνδέει το πρόσωπο αυτό με το ελληνικό κράτος και την κοινωνία.

Το στατους της ιθαγενειας είναι αμετακλήτο: άπαξ και δόθηκε δεν μπορεί να αφαιρεθεί. Η πλειοψηφία δεν μπορεί να δεχτεί την αυθαίρετη απονομή της ελληνικής ιθαγενειας διότι τότε προσδιορίζει αυθαίρετως πως συντίθεται το ελληνικό σώμα. ΚΕΙ θεσπίζει ως κανόνα το δικαίωμα του αίματος: η ιθαγενεια αποκτάται αυτομάτως με τη γέννηση από Έλληνες γονείς. Επομένως με τη ρύθμιση Ραγκουση μπορεί να θεσπιστεί αποκλιση και να προβλεφθούν τρόποι κτήσεως με βάση το δικαίωμα του εδαφους με τυπικά κριτήρια, **τα οποία ωστόσο θα πρέπει να συνδυάζονται και με ουσιαστικά κριτήρια**. Ο ΚΕΙ προβλέπει πολιτογραφηση αλλοδαπου αλλά απαιτείται διαδικασία που απαιτεί τυπικά και ουσιαστικά κριτήρια με τα οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη δεσμου του αιτούντος να αποκτήσει την ελληνική ιθαγενεια με το ελληνικό κράτος και την κοινωνία. Σε αντίθεση με αυτό ο Ν. Ραγκουση αρκείται σε τυπικά κριτήρια, τα οποία δεν συνδυάζει με ουσιαστικά προκειμένου να διαπιστωθεί αν υπάρχει αυτός ο ιδιαίτερος δεσμός του αλλοδαπου με την ελληνική κοινωνία.

Μειοψηφία: ευρύτατη (>10). Το σκεπτικό της μειοψηφίας ήταν το εξής:

Διάκριση μεταξύ λαού και έθνους. Κατά το Σ διακρίνονται σαφώς.

Το Σ περιορίζει ρητά τον νομοθέτη στις περιπτώσεις που εξαιρετικά επιτρέπεται η αφαίρεση της ελληνικής ιθαγενειας. Αντιθέτως για την απονομή δεν προβλέπονται τέτοιες περιπτώσεις → επιχείρημα εξ αντιδιαστολής.

1. Ο ουσιαστικός δεσμός που απαιτεί η πλειοψηφία, μπορεί ο νομοθέτης να θεωρήσει ότι υπάρχει με την συνδρομή μόνο των τυπικών αντικειμενικών κριτηρίων.

Το δικαστήριο προβαίνει μόνο σε ΟΡΙΑΚΟ έλεγχο, και όχι έλεγχο σκοπιμότητας των νομοθετικών επιλογών. Η μειοψηφία τεκμαίρει ότι με την προβλεψη αντικειμενικών κριτηρίων υφίσταται ουσιαστικός δεσμός με την ελληνική κοινωνία, πράγμα που ΔΕΝ μπορεί να ελεγχθεί δικαστικά, εφόσον ο νομοθέτης θεωρεί ότι έτσι είναι τα πράγματα.

Θέτει κι έναν μακροπρόθεσμο στόχο: καθιστάμενοι οι αλλοδαποί Έλληνες πολίτες διευκολύνονται στο να αποκτήσουν και εθνική ταυτότητα.

Το δικαστήριο παίρνει θέση και για την αντιμετώπιση των αλλοδαπών από το 1991-2008.

Η πλειοψηφία πήρε ένα ένα τα κριτήρια και έκρινε ότι δεν διασφαλίζουν επαρκώς και με ασφάλεια την ουσιαστική ένταξη του αλλοδαπου στην ελληνική κοινωνία:

- Σκέψη 10παρ.1
- Σκέψη 10παρ.2 το κριτήριο 6ετους φοίτησης δεν μας λέει ότι και οι γονείς του έχουν δεσμό με την ελληνική κοινωνία, οι οποίοι γονείς είναι αυτοί που θα ζητήσουν να λάβει το παιδί τους την ελληνική ιθαγενεια. Εξάλλου για τους Έλληνες προβλέπεται 9ετης φοίτηση!
- Στην τρίτη περίπτωση όπου ο ίδιος ο ανήλικος αιτάται όταν ενηλικιωθεί: μπορεί να έχει φύγει στο μεταξύ από την Ελλάδα!

Και πάλι υπάρχει **συγκλινούσα μειοψηφία**: έτσι αλλοιώνεται η σύνθεση του εκλογικού σώματος και επομένως οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις δεν λειτουργούν ούτε υπέρ του λαού ούτε υπέρ του έθνους.

Μειοψηφία: Είναι συμφωνη με το σύνταγμα η εκτίμηση του νομοθέτη.

Κριτική: Το θέμα προκάλεσε ποικίλλες αντιδράσεις. Ο Ευστρατιού πιστεύει ότι και οι 2 αποψεις αποδεχτηκαν ότι για να απονεμηθεί η ελληνική υπηκοότητα πρέπει να υπάρχει ουσιαστικός δεσμός. Διχάστηκαν στο κατά ποσο τα αντικειμενικά κριτήρια τεκμηριώνουν την ύπαρξη του ουσιαστικού αυτού δεσμού. Η πλειοψηφία είπε ότι δεν αρκεί. Η μειοψηφία είπε ότι εφόσον αυτό έκρινε ο νομοθέτης, το δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ουσιαστική του κρίση. Ο Ευστρατιού τάσσεται υπέρ της πλειοψηφίας, διότι θεωρεί ότι ο οριακός ακυρωτικός έλεγχος ουσιαστικά οδηγεί σε αρνησιδικία. Τάσσεται γενικά υπέρ ενός πιο αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου. Η πλειοψηφία επικαλείται τον Κωδικά Ελληνικής

Ιθαγένειας, όπου απαιτείται συγκεκριμένη διαδικασία για την απονομή της ιθαγένειας. Η απόκλιση από την διαδικασία για τα ανηλικά τέκνα αλλοδαπών απαιτεί ειδική θεμελίωση.

N.3838/10

Κρίθηκε αντισυνταγματική η συμμετοχή αλλοδαπών στις δημοτικές εκλογές.

Αρθρα 1 παρ.2,3, άρθρο 4, άρθρο 51 παρ 3, 52 και 53 παρ. 1 -> Το Σύνταγμα χρησιμοποιεί παγίως τον όρο λαός. Συνεπώς δεν υπάρχουν διαφορετικοί λαοί που εκλεγουν τα μέλη του κοινοβουλίου και τα όργανα τοπικής αυτοδιοίκησης. Υπάρχει ΕΝΑΣ λαός που συντίθεται από τους Έλληνες πολίτες που έχουν τα προσόντα του Έλληνα πολίτη, συμπίπτει με την έννοια του εκλογικού σώματος. Άλλο λαο που να συγκροτείται και από άλλα πρόσωπα, δεν γνωρίζει το σύνταγμα.

2) Το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι ο ρόλος που έχει ο λαός στο κράτος κατά την αναδείξη της βουλής και των οτα ΔΕΝ μεταβάλλεται όσον αφορά επιμέρους εκφάνσεις του όρου λαού, δηλ μόνο στην άσκηση δικαιωμάτων του εκλεγείν και εκλεγέσθαι

3) Οι διατάξεις για την αποκεντρώση εντάσσονται στο Σ υπό το κεφάλαιο «Διοίκηση», (αρ.102 παρ. 1 προστέθηκε εδαφίο δ' που επιτρέπει με νόμο την ανάθεση στους οτα αρμοδιοτήτων που αποτελούν κρατικές υποθέσεις → συνεπώς και η τοπική διοίκηση αποτελεί δημοσία διοίκηση κατά την έννοια του Σ.

Ο όρος εκλογικό σώμα, λαός συμπίπτει με την έννοια Έλληνες πολίτες. Δεν μπορεί το εκλογικό σώμα να αποτελείται και από άλλα πρόσωπα. Ο κοινός νομοθέτης κωλυεται να διευρύνει τα πρόσωπα αυτά.

→Σ. 102 παρ 2 εδ. Β' «**όπως νόμος ορίζει**» (προστέθηκε με την αναθεώρηση του 2001). Εδώ διχάστηκε η πλειοψηφία και η μειοψηφία. Η πλειοψηφία υποστηρίζει ότι καμία μεταβολή δεν υπήρξε με την προσθήκη αυτή (απλά διευκρινίζεται η αρμοδιότητα του νομοθέτη να προβανεί σε ειδικότερες ρυθμίσεις). Εάν ήθελε να δώσει τέτοια ευχέρεια ο συνταγματικός στον κοινό νομοθέτη δεν θα το έκανε απλά με την προσθήκη της φράσης αυτής, αλλά θα έλεγε ότι ο νομοθέτης μπορεί να επιτρέψει σε αλλοδαπούς υπηκόους τρίτων χωρών να συμμετέχουν στις τοπικές εκλογές, όπως νόμος ορίζει. Διαφορετική αντιμετώπιση επιφυλάσσει η πλειοψηφία στους κοινοτικούς αλλοδαπούς, σύμφωνα με την ΣΛΕΕ (βάση του άρθρου 28 του Σ).

Η μειοψηφία υποστηρίζει ότι ο συνταγματικός νομοθέτης με την αναθεώρηση του 2001 την φράση «όπως νόμος ορίζει» αφήσε ελεύθερο τον κοινό νομοθέτη να καθορίζει τη σύνθεση του εκλογικού σώματος για την αναδείξη των οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης. Από τα πρακτικά της αναθεώρησης του Σ συνάγει η μειοψηφία ότι δεν ευσταθεί η άποψη της πλειοψηφίας ότι δεν υπήρξε μεταβολή με την προσθήκη της φράσης αυτής.

Εφόσον υπάρχουν διαθέσιμα τα πρακτικά της αναθεώρησης, πώς μπορεί η πλειοψηφία να υποστηρίξει το αντίθετο, ότι δηλ. Βούληση του Σ νομοθέτη δεν ήταν η απονομή εκλογικών δικαιωμάτων στους αλλοδαπούς ; (ερώτηση) → αντικειμενική ερμηνεία αντι υποκειμενικής.

-Η μειοψηφία επικαλείται το άρθρο 5 παρ. 1 , το οποίο όμως ισχύει και πριν την αναθεώρηση του 2001, αλλά δεν είχε επικαλεστεί κανείς πριν.

-Επίσης επικαλέστηκε το άρθρο 4 παρ.4, που επιτρέπει εξαιρέσεις με νόμους υπέρ αλλοδαπών, και θεωρεί τον 3838/10 έναν τέτοιο νόμο που επιτρέπει στους αλλοδαπούς να ασκούν τέτοιες δημοσίες εξουσίες

-Αντιδιαστολή βουλής με δημοτικά συμβούλια. Παρα την εξαγγελία της μειοψηφίας ότι ο νομοθέτης είναι απολυτός ελεύθερος να επιτρέψει την συμμετοχή των αλλοδαπών, ομολογεί και αυτή ότι ο νομοθέτης πρέπει να είναι περιοριστικός στην απονομή εκλογικών δικαιωμάτων ώστε να μην αναιρείται ο κυρίαρχος ρόλος των Ελλήνων πολιτών.

Η πλειοψηφία λέει ότι θα έβλεπε ίσως διαφορετικά το θέμα αν επρόκειτο για Έλληνες ομογενείς. Εδώ όμως ο κοινός νομοθέτης δεν κάνει τέτοια διακρίση.

Η μειοψηφία αναφέρει ότι αποκλείεται η συμμετοχή τους στη β' βαθμια τοπική αυτοδιοίκηση (συνεπώς δεν αναιρείται ο κυρίαρχος ρόλος των Ελλήνων). Η μειοψηφία αφήνει να εννοηθεί ότι το κύριο επιχείρημά της είναι η φράση «όπως νόμος ορίζει» που προστέθηκε με την αναθεώρηση του 2001. Θα μπορούσε να στηριχτεί σε άλλα επιχειρήματα και να πει ότι και πριν το 2001 ήταν δεκτή η συμμετοχή αλλοδαπών στην πολιτική ζωή, στις δημόσιες υπηρεσίες κλπ.

Άποψη Ευστρατίου: Η φράση «όπως νόμος ορίζει» δεν αρκεί για μια τόσο ριζική αλλαγή για την συμμετοχή των αλλοδαπών στις δημοτικές εκλογές. Ακόμη κι αν ο Σ νομοθέτης υποκειμενικά ήθελε να επιτρέψει την συμμετοχή τους, θα έπρεπε να ακολουθηθεί διαφορετικό δρόμο, να το πει ρητά και να ακολουθηθεί εκτελεστικός του Σ νόμος. Προκρίνεται δηλ. η αντικειμενική ερμηνεία έναντι της υποκειμενικής. Η πλειοψηφία λέει ότι αντικειμενικά δεν γίνεται να συνάγουμε από ένα απλό «όπως νόμος ορίζει» ότι ο νομοθέτης θελήσε να επιτρέψει την συμμετοχή αλλοδαπών. Η μειοψηφία λέει γίνεται, αν κοιτάξουμε τα πρακτικά της αναθεώρησης.

Και για τους ομογενείς αλλά και για τους κοινοτικούς αλλοδαπούς αφέθηκε να εννοηθεί από την πλειοψηφία ότι η συμμετοχή τους ενδεχεται να θεωρηθεί συμφωνη με το Σ.

Αρχική πρόβλεψη του ΚΔΚ (3463/2006) για την συγκεντρωση του 42% ως επιτυχόντος συνδυασμού
Η ρύθμιση του 42% κρίθηκε συνταγματική, παρ' όλα αυτά ο Ν. Καλλικράτη επανέφερε το 50%+1.

Αποφαση 117/2008-> **3684/2008**

Το τμήμα κατέληξε ότι είναι συμφωνη με το Σ η ρύθμιση αυτή (η πενταμελής συνθεση παρεπεμψε λόγω μειζονος σπουδαιότητας στην επταμελή, και αυτή στην Ολομέλεια).

-άρθρο 5 παρ.1 δικαίωμα του πολίτη για την συμμετοχή του στην πολιτική ζωή της χώρας. Ο νόμος δεν μπορεί να αναιρέσει το δικαίωμα αυτό αλλά ούτε να το περιορίσει κατά τρόπο αντικείμενο στην αρχή της αναλογικότητας.

Οι αρχές που διέπουν την εκλογή των βουλευτών ισχύουν και στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές. Επίσης πρέπει να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας.

Σκοπός του Νόμου ΚΔΚ: επιδιώκεται η δημιουργία ισχυρότερων ΟΤΑ, οι οποίοι διατηρούνται και με τον Ν. Καλλικράτη (οι αρμοδιότητες τους παραμένουν οι ίδιες-**ευρείες**- με το αρ. 75 ΚΔΚ με ορισμένες προσθήκες).

Οι διατάξεις το ΚΔΚ εξακολουθούν να ισχύουν στον βαθμό που δεν αντικεινται στον Ν. Καλλικράτη. Τα όργανα έχουν αλλάξει.

Επιτυχών συνδυασμός θεωρείται αυτός που συγκεντρώνει 42% (αρ.50 ΚΔΚ). Τα 3/5 των εδρών στο δημοτικό συμβούλιο ανήκουν στον επιτυχόντα συνδυασμό (ισχύει ακόμα και σήμερα με το ποσοστό 50%).-> Ο νομοθέτης ήθελε να μπορεί να διοικήσει ο επιτυχών συνδυασμός. Αυτό δεν άλλαξε. Άλλαξε το ποιος συνδυασμός θεωρείται επιτυχών. Είναι τόσο βεβαίο ότι με το 50% θα πραγματοποιηθούν επαναληπτικές εκλογές που ήδη έχουν προκηρυχθεί 2 ημ/νιες.

Ο νομοθέτης με την ρύθμιση του αρ.50 ΚΔΚ επιδίωξε να υπάρχει ενιαίος προγραμματικός λόγος του εκλεγόντος συνδυασμού και να μην γίνονται ευκαιριακές συμμαχίες. Ο σκοπός αυτός είναι συμφωνός με το Σύνταγμα. Το 42% θεωρείται ανεκτό Συνταγματικά.

Σημείωση: Όταν παραπέμπει Τμήμα στην Ολομέλεια, Εισηγητής ορίζεται στην Ολομέλεια ο Εισηγητής που παραπέμπει στην Ολομέλεια, ο οποίος και συντάσσει την απόφαση της Ολομέλειας.

Το ότι το 42% παίρνει τα 3/5 των εδρών του δημοτικού συμβουλίου δεν αντιβαίνει στις συνταγματικές αρχές αφού δεν αντιβαίνει στον συνταγματικό σκοπό που προαναφερθηκε. Με το σύστημα αυτό παίρνει 4 επιπλέον έδρες ο επιτυχών συνδυασμός. Αυτό δικαιολογείται από τον κίνδυνο απουσιών και ανεξαρτητοποίησης από την δημοτική παραταξη με την οποία εκλεγσαν (οποτε πρέπει να διασφαλιστεί ότι μπορεί ο επιτυχών συνδυασμός να διοικήσει τον δήμο) πράγμα που δεν είναι αντίθετο προς τις συνταγματικές αρχές.

Ούτε η άμεση ψηφοφορία καθορίζεται από το Σύνταγμα.

Συγκλινούσα με την πλειοψηφία άποψη

ΚΔΚ: κυρίαρχο όργανο είναι το δημοτικό συμβούλιο. Αν δεν μπορούν να λειτουργήσουν οι ΟΤΑ, αυτό έχει αντανάκλαση και στην λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Τονίζει την σημασία που έχει ο νομοθέτης να θεσπίζει ένα εκλογικό σύστημα που να επιτρέπει την αποτελεσματική διοίκηση των ΟΤΑ χωρίς να παραβιάζονται Σ αρχές.

Θεωρεί «συνταγματικά επιβεβλημένο» το 42%.

Μειοψηφία

Θεωρεί ότι είναι εξαιρετικά μεγάλη η ενίσχυση που αποκτά ο επιτυχών συνδυασμός (που μπορεί να αποκτήσει μέχρι και 4 συμβούλους περισσότερους από το 50%+1 -> αντισυνταγματικότητα του εκλογικού συστήματος ΚΔΚ

Η μειοψηφία εξετάζει τί πλειοψηφία χρειάζεται το δημοτικό συμβούλιο για να λαβει αποφάσεις. Παίρνοντας τα 3/5 των μελών του ΔΣ ο συνδυασμός που συγκεντρώνει το 42% (ενω για τις περισσότερες αποφάσεις αρκεί πλειοψηφία 50%+1)

παραβιάζεται η αρχή της πλειοψηφίας, είναι δυσανάλογη. Ήδη το 50% που πηγε στο 42% είναι ένα σημαντικό ποσοστό μείωσης. Και γιατί επελέγη το 42% και όχι κάποιο άλλο ποσοστό; Με ποια αιτιολογία;

Η αποφαση ασχολειται και με το κατα ποσο λευκες ψηφοι υπολογιζονται στις εγκυρες, αυτο ωστόσο δεν μας ενδιαφέρει. Διαβαζω παρ'ολα αυτα.

Αποφαση για εργασιακη εφεδρία την επομενη Τριτη

Άρθρο 103 § 7 του Συνταγματος

ΤΟ Σ απαγορεύει ρητά την πρακτική να μετατρέπεται το προσωπικό από θέσεις τεχνικού προσωπικού σε συμβάσεις δημοσίων υπαλλήλων (Σ 103 §8)

Μεταβατική διαταγή Σ 118 §7

διαταγματα 180/2004 αποφάσεις 1253/2006, 1254/2006

N.3801/2009 που ρυθμισε την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδ.δ. αοριστού χρόνου (επέτρεψε να μπορεί συμβασιούχος να προΐσταται δημοσίων υπαλλήλων).

Η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση εφαρμόζει και το ενωσιακό και παραγωγό δικαίο: έχει κάνει πάρα πολλές μεταρρυθμίσεις.

Σε επίπεδο δεοντολογικό: η ίδρυση του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, καθιερώθηκε συστηματική μετρησιμότητα (new public management= η δημοσία διοίκηση δουλεύει με επιχειρησιακά κριτήρια, αντιμετωπίζει τον πολίτη ως πελάτη και έχει σκοπό να παρέχει αποδοτικές υπηρεσίες και αγαθά), η μείωση του αριθμού των απαιτούμενων δικαιολογητικών για έκδοση πιστοποιητικών, η επέκταση των μορφών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η δημιουργία των ΚΕΠ.

Παρόλα αυτά είναι ιδιαίτερα δυσκίνητη, συγκεντρωτική, γραφειοκρατική, δεν παίρνει ευκολα αποφάσεις, ελάχιστα καινοτόμα και βυθισμένη στην πολιτική κομματικοποίηση και σε υποτιθέμενα υπαρκτά σκάνδαλα διαφθοράς. Οι παρεμβάσεις που κάνει κατά καιρούς ο Έλληνας νομοθέτης είναι αποσπασματικές, τμηματικές, προσκαιρές και συνεπώς συναντούν αντιδράσεις και έτσι πια έχει σταματήσει να υπάρχει ετοιμότητα στη διοίκηση ότι τα πράγματα μπορούν να πάνε καλύτερα (δηλ. ούτε η ίδια δεν πιστεύει ότι μπορεί να βγει από το τέλμα στο οποίο βρίσκεται).

Η Ελλάδα ήταν ένα φιλελεύθερο κράτος δυτικού τύπου, κομμουνιστικού χαρακτήρα. Τα πάντα κινούνται γύρω από το Δημόσιο. Τώρα που το Δημόσιο πασχει, η αγορά δεν κινείται, διότι δεν είχε αναπτυχθεί ποτέ ελεύθερη αγορά. Τώρα καλούμαστε να σπασουμε τον ομφάλιο λώρο της ιδιωτικής οικονομίας από το Δημόσιο.

Η πρώτη απόφαση για την προσπάθεια μείωσης του δημοσίου τομέα: ΣτΕ 3354/2013

αρ.33 του Ν 4024/2011

Έχει γίνει διασκεψη γιατί ο θεσμός της διαθεσιμότητας προβλεπεται και απο ν 4093/2012 και 4172/2013, οι οποίοι (μεταγενεστεροι νομοι) ελαβαν υπόψιν τους και τη Νομολογία του ΣτΕ.

Το άρθρο 33:

→ Με νόμο είχε επιτραπεί ακόμα και σε πρόσωπα που συμπληρωναν τα 35 χρόνια να παραμείνουν στην υπηρεσία για 3 ακόμα χρόνια (παρα την πληρωση των 35 χρονων). Το αρθρο αυτο προβλέπει την καταργηση των διαταξεων αυτων → αυτοδικαιη απόλυση και καταργηση οργανικων θέσεων με την πλήρωση των 35 χρόνων στην υπηρεσία ή το προβλεπόμενο όριο ηλικίας.

→ Αυτοδίκαιη απόλυση, των υπαλλήλων οι οποίοι συμπλήρωναν ένα συγκεκριμένο όριο ηλικίας και 35 χρόνια συνταξίμης υπηρεσίας. Απλως λεγανε οτι οποιοι συμπληρωνουν... μεχρι 31/12/2013 απολυονται αυτοδικαιως και καταργουνται οι οργανικές τους θέσεις, ενώ αν το συμπληρωνουν αργότερα τίθενται σε διαθεσιμότητα και αποχωρουν μόλις συμπληρωσουν το 55ο έτος της ηλικίας. Η μονιμότητα καταλύεται από τη στιγμή που καταργείται η οργανική θέση. Σκοπός των διατάξεων είναι ο περιορισμός του δημοσίου τομέα.

Η αίτηση σκυρώσεως προσβάλλει την κοινή διαπιστωτική απόφαση που περιλαμβάνει την έκδοση των σχετικών διαπιστωτικών πράξεων.

Αιτών είναι ο συνδικαλιστικός φορέας των δημοσίων υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)

1) Προσέβαλε ρύθμιση του Ν.3863/2010, ως προς την δυνατότητα παραμονής στην υπηρεσία μετά την συμπλήρωση 35 ετών για ακόμα 3 χρόνια. Ο ισχυρισμός απορρίφθηκε ως απαραδέκτος λόγω ελλειψείας εννομού συμφεροντος απο το

σωματείο, διότι με αυτή τη ρύθμιση θιγόνται μόνο συγκεκριμένοι υπάλληλοι. Θεώρησε ότι δεν αποτελεί σκοπό του καταστατικού εφόσον δεν αφορά το σύνολο των δημοσίων υπαλλήλων αλλά μόνο μια ομάδα αυτών που έκαναν χρήση μιας ευνοϊκής ρύθμισης.

Ενώ δηλ. εκρίνε η Ολομέλεια ότι η ρύθμιση δεν προσβάλλει την επιστοσύνη των μελών του σωματείου,

2) Αντιθέτως η ρύθμιση για τα 55 χρόνια κρίθηκε αντισυνταγματική (αντίθετη στο αρ.103 και στην αρχή της ισοτιμίας): η καταργηση θέσεων δεν γίνεται βάσει προκαθορισμένου πλαισίου αναδιαρθρωσης αλλά είναι τυχαία και συμπτωματική. Δεν αλλάζουν οι πάγιες ρυθμίσεις (600 έτος κ 35 χρόνια υπηρεσίας) αλλά απλούςτατα στην συγκεκριμένη συγκυρία όσοι συμπληρώσουν το 55 έτος και 35 χρόνια υπηρεσίας τίθενται σε διαθεσιμότητα, χωρίς να υπάρχει μεριμνά για το αν δημιουργούνται κενά, πως καλύπτονται αυτά τα κενά κλπ. Οι νέοι νομοί προέβλεψαν τον θεσμό της κινητικότητας.

Η κρίση περί αντισυνταγματικότητας αφορά το άρθρο 33 ειδικά, όχι γενικά τον θεσμό της διαθεσιμότητας. Αφήνει ανοιχτή την δυνατότητα μετακίνησης προσωπικού από θέσεις που πλεονάζουν σε τομείς που ελλείπουν.

Μειοψηφίες λένε ότι αντίκειται και προς τον θεσμό της αξιοκρατίας. Το όριο της ηλικίας σε συνδυασμό με τα χρόνια υπηρεσίας δεν μας λέει ποσο σημαντικός ήταν ο υπάλληλος, τι προσόντα είχε κλπ. Λέει λοιπόν η μειοψηφία ότι θα έπρεπε να γίνει και μια διαλογη αν πρέπει να μειωθεί το προσωπικό και να απολυθούν αυτοί που λόγω προσόντων δεν χρειάζονται στην δημοσια διοίκηση.

Αντιθέτως άλλη μειοψηφία λέει ότι αντικείται μόνο στο 103 και όχι στην αρχή της ισοτιμίας.

Ο 4024/12 αναφέρεται στην πρόωρη διαθεσιμότητα

Οι 4093/12 και 4173/13 αναφέρονται στην υποχρεωτική μεταβολή υπηρεσιακής κατάστασης, προκειται για υποχρεωτική μετάταξή τους σε άλλη υπηρεσία για να καλύψουν κενά. Η Ολομέλεια θα πρέπει να τοποθετηθεί και κατά ποσο αυτή η κινητικότητα, αν γίνεται χωρίς απόφαση ή εστω γνωμοδότηση υπηρεσιακού συμβουλίου είναι συνταγματική (γνώμη του Ευστρατίου είναι ότι θα κριθεί αντισυνταγματική)

Η μειοψηφία λέει ότι αλλάζει μόνον το όριο ηλικίας αλλά όχι το να έχουν 35 χρόνια πραγματικά συνταξιίμης υπηρεσίας. Επομένως αυτοί που φτάνουν τα 55 χρόνια μπορούν να αποχωρήσουν. Καθορισμός ευλόγος με αντικειμενικά κριτήρια, δεν αντικείται στην μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων, δεν απαιτείται προηγούμενη κρίση δικαστικού συμβουλίου.

Ευστρατίου: Η πλειοψηφία έχει δίκιο, το Κράτος εδώ κινείται μόνον με οικονομικά κριτήρια, προσπαθώντας να διώξει έναν αριθμό υπαλλήλων χωρίς να λαμβάνει υπόψη κατά πόσο τους χρειάζεται η δημοσια διοίκηση, αλλά μόνον με το κριτήριο ηλικίας. Δεν μπορεί να μην λαμβάνει υπόψη τις υπηρεσιακές ανάγκες και να θεωρεί ότι μόνον για οικονομικούς λόγους επιτρέπεται η απόλυση δημοσίων υπαλλήλων. Κριτήριο του θεσμού διαθεσιμότητας δεν μπορεί να είναι μόνον οικονομικό. Πρώτα βρες που υπάρχουν κενά, και μετά κάνε τις διαθεσιμότητες! Τώρα το καλοκαίρι ζητήθηκε από τα πανεπιστήμια να καταδείξει που έχει πλεονάζον προσωπικό, το πανεπιστήμιο δεν το έκανε και...

Να ξέρω τί δέχθηκε η πλειοψηφία και η μειοψηφία, και κάποια επιπλέον επιχειρήματα υπέρ/κατά τους (αρχή της αξιοκρατίας κλπ)

4024/2011 έχει τίτλο Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις,..., Εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του ...

Τί είναι ο θεσμός της **εργασιακής εφεδρίας**; Είναι μια πρόωρη συνταξιοδότηση (βγαίνει κανείς στη σύνταξη με 55 χρόνια αντ' για τα 60 που προβλεπονται). Όποιος είναι 55 ετών και έχει συμπληρώσει 35 χρόνια απολύεται με πλήρη σύνταξη, Όποιος το συμπληρώσει μέχρι 31/12/13, στο διάστημα μέχρι να συμπληρώσει το 55°, βρίσκεται σε διαθεσιμότητα και παίρνει το 60% των αποδοχών του, μέχρι να γίνει 55, να συμπληρώσει το όριο ηλικίας οπότε απολύεται με πλήρη σύνταξη.

Αντιθετα η διαθεσιμότητα με 4172/2013 και 4093/12 : υπάρχει πλεονάζον προσωπικό σε διαφορες υπηρεσίες το οποιο τιθεται σε διαθεσιμότητα για ενα 8μηνο και κατα το χρονικο αυτο διαστημα μετακινειται για να καλυψει κενα σε αλλες δημοσιες υπηρεσίες. Μονο αν δεν χρησιμευει πουθενα απολυεται μετα την παροδο του 8μηνου.

Στο διαστημα αυτο αμειβονται με ποσοστό του μισθου.

Σχέση Ευρωπαϊκού και εθνικού διοικητικού δικαίου

Όπως το ελληνικό διοικητικό δικαιο διέπεται απο σειρά αρχων, έτσι και το Ευρωπαϊκο.

→ Διαβάζω καλά τα άρθρα 2 και 6, 4 §3, και 5 της Συνθήκης της ΕΕ.

→ Άρθρα 6 και 13 ΕΣΔΑ.

Σειρά περιπτώσεων που έχουν κριθεί διαταξεις ελληνικού δικαίου αντιθετες με το ενωσιακο:

→ πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες μόνο για Έλληνες

→ εκλογικό δικαίωμα στις δημοτικές και περιφερειακές εκλογες

→ 14 §9 για τον βασικό μέτοχο

→ αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων με βάση αλλοδαπούς τίτλους σπουδών

→ απαγορευση προσυλητισμού

→ απαγόρευση εξόδου απ'τη χώρα οφειλετών του Δημοσίου

→ επαγγελματικό ασυμβίβαστο των βουλευτων (με την αναθεωρηση του 2001 θεσπιστηκε και με του 2008 καταργηθηκε)

στο πεδίο του διοικητικού δικαίου

➤ Υπέρμετρη διάρκεια των διοικητικών δικών και τι μέτρα έχει παρει ο νομοθετης για να μην παραβιαζει τον 4055/12 → Τριτη!!!

- Τρόπος με τον οποίο καταδικαζόμαστε για την παραβίαση οδηγιων σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. (πληρωνουμε φόρους γιατι δεν καταργουμε τους χωρους ανεξέλεγκτης ταφης απορριμάτων)
- Απόφαση της Ολομέλειας για τον Αχελώο (το 5^ο τμημα του ΣτΕ κατηγορείται για δικαστικό ακτιβισμό)
- Θεσπιση διοικητικών πράξεων με τυπικούς νόμους (απόφαση 1847/2008 της Ολομέλειας έβαλε όρια στον νομοθέτη. Η 3059/2009 Ολομέλειας για το γηπεδο του ΠΑΟ στο Βοτανικο: σχολιαστηκε απο Ευστρατιου: Το ντιλ της «διπλης ανάπλασης» στην Λεωφόρο Αλεξάνδρας-Ελαιώνα Βοτανικού και το «εμπόδιο» του ΣτΕ. (ηλεκτρονικο νομικο περιοδικο που εκδίδει η ΜΚΟ www.nomosphysics.org.gr)
- Παιρνω το περιοδικο Εφαρμογες Δημοσίου Δικαίου
- Άλλο άρθρο Αθανάσιος Τσεβά στον τιμητικό τόμο του ΣτΕ του 2004 σελ 463 «Θέσπιση διοικητικής πράξης με νόμο».
- Συχνη ψήφιση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου και η εκ των υστέρων έγκρισή τους από τη Βουλή.

Σ 20 §1 : Η παρεχόμενη έννομη προστασία → πλήρης και αποτελεσματική. Στοιχείο της αποτελεσματικότητας της δικαστικής προστασίας είναι να παρέχεται σε εύλογο χρόνο.

Το δικαίωμα της δικαστικής προστασίας εμπίπτει στην ευρύτερη Σ αρχή του **κράτους δικαίου**, η οποία απαγορεύει την αυτοδικία → το μονοπώλιο της εξουσίας έχει το κράτος. Αν η δικαιοσύνη δεν απονέμεται αποτελεσματικά, αυτά τίθενται υπο αμφισβήτηση. Το δικαίωμα αυτό είναι συνεπώς συστατικό στοιχείο του κράτους δικαίου

Άρθρο 41 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: Δικαίωμα χρηστής διοικήσεως: όχι μόνο ενώπιον των δικαστηρίων αλλά και ενώπιον της Διοίκησης.

Τώρα αναζητούμε Ευρωπαϊκούς Κανόνες Δικαίου που θεσπίζουν το δικαίωμα δικαστικής προστασίας.

Άρθρο 6 ΕΣΔΑ: καθιερώνεται η **αρχή της δίκαιης δίκης** στο αστικό και ποινικό δίκαιο. Μήπως εφαρμόζεται και στις διοικητικές δίκες; Θα εξετάσουμε το πρωτότυπο κείμενο (2 αυθεντικές γλώσσες: Αγγλικά και Γαλλικά): Η μετάφραση είναι σωστή. [Στην ΕΕ όλες οι γλώσσες των κρατών μελών είναι αυθεντικές].

Η νομολογία του ΕΔΑΑ λέει ότι η αρχή της δίκαιης δίκης καλύπτει και την διοικητική δίκη. Που στηρίζεται αυτό;

Συνειδητά χρησιμοποίησε ο νομοθέτης τους όρους «αστικής και ποινικής φύσεως». Στην Αγγλία υπάρχει το common law, δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ ιδιωτικού και διοικητικού δικαίου.

Σύμβαση της Βιέννης: Βασική αρχή ερμηνείας των συμβάσεων: οι όροι της σύμβασης έχουν **αυτόνομη έννοια**, δεν ερμηνεύονται ανάλογα με το κάθε εθνικό δίκαιο. Το κρίσιμο είναι πιο είναι το νόημα των αστικών αξιώσεων και υποχρεώσεων κατά την ΕΣΔΑ. Το δικαστήριο του Στρασβούργου έκρινε ότι σε αυτές εμπίπτουν όλες οι διαφορές που έχουν αντίκτυπο σε δικαιώματα αστικής φύσεως.

Συνεπώς το άρθρο 6 §1 ενόψει του Ελληνικού δικαίου εφαρμόζεται σε όλες τις ιδιωτικές και σε μεγάλο μέρος διοικητικών διαφορών (**όσων είναι κρίσιμες για τα αστικά δικαιώματα του πολίτη**).

Άρθρο 13: Αν παραβιάστηκαν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα (αυτά είναι τα κατεχοχρήν δημόσια δικαιώματα). Αυτό είναι το αντίστοιχο του Σ 20 §1, όχι το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ. Το άρθρο 13 κατοχυρώνει αποτελεσματική προσφυγή ενώπιον εθνικής αρχής (δικαστήριο και διοικητική αρχή).

Για να είναι αποτελεσματική, πρέπει να γίνεται ενώπιον ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής σε εύλογο χρόνο

Για αυτό το ΕΔΑΑ (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου) αναφέρεται από κοινού στα άρθρα 6 §1 και 13 της ΕΣΔΑ, διότι οι απαιτήσεις της αποτελεσματικότητας της προσφυγής του άρθρου 13 συμπίπτουν με τις απαιτήσεις του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ.

Ερχόμαστε τώρα στο επίπεδο της ΕΕ: Κατοχυρώνεται κάτι αντίστοιχο;

Πλέον στο άρθρο 47 του Χάρτη που κυρώθηκε με την Συνθήκη της Λισσαβόνας, προβλέπεται ρητά:

Διάκριση: Έχουμε εκτέλεση Ευρωπαϊκού Δικαίου:

Από Ευρωπαϊκά όργανα (κατ'εξαίρεση): **Άμεση Εκτέλεση**

Από όργανα των κρατών μελών (κατα κανόνα): **Έμμεση Εκτέλεση**

Στην περίπτωση άμεσης εκτέλεσης, προβλέπεται δικαίωμα δικαστικής προστασίας; Η ίδια η Συνθήκη περιλαμβάνει mini διοικητική δικονομία σε επίπεδο πρωτογενούς δικαίου. Παρέχεται κατεχοχρήν δικαστική προστασία. Το άρθρο 47 του

Χάρτη προϋποθέτει παραβίαση του δικαιώματος από ευρωπαϊκά όργανα (άμεση εκτέλεση). Όλα τα δικαιώματα του Χάρτη προστατεύονται όταν παραβιάζονται από ευρωπαϊκά όργανα (άρθρο 41).

Στην περίπτωση έμμεσης εκτέλεσης ισχύει η **αρχή της θεσμικής και διαδικαστικής αυτονομίας** των κρατών-μελών. Δηλαδή τα κράτη μέλη καθορίζουν ποια είναι τα όργανα και με ποια διαδικασία θα εφαρμοστεί το Ευρωπαϊκό Δίκαιο.

Με βάση το Ελληνικό δίκαιο: το άρθρο 20 Σ δεν διακρίνει, άρα δικαστική προστασία παρέχεται τόσο στις Ελληνικές όσο και στις Ευρωπαϊκές υποθέσεις. Αυτός δεν είναι ο κανόνας σε όλα τα κράτη μέλη.

Υπάρχουν δύο όρια στην αρχή της θεσμικής και διαδικαστικής αυτονομίας των κρατών μελών, τα οποία τέθηκαν για να επιτευχθεί ομοιομορφία στην απονομή του ενωσιακού δικαίου:

Αρχή ισοδυναμίας/ισότητας: Δεν επιτρέπεται το εθνικό δίκαιο να μεταχειρίζεται ευρωπαϊκές υποθέσεις κατά τρόπο άνισο/δυσχερέστερο από εθνικές υποθέσεις, πχ αν ο ΕΟΠΥΥ εφαρμόζει Κανονισμό της ΕΕ, αυτός πρέπει να εφαρμόζεται όπως οι εθνικοί νόμοι.

Αρχή μη ματαιώσεως: Η εφαρμογή του εθνικού δικαίου δεν μπορεί να ματαιώνει την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ.

Το ΔΕΕ άντλησε κυρίως από το παράγωγο δίκαιο (Οδηγίες, Κανονισμοί) ως άγραφη γενική αρχή την γενική αρχή της δικαστικής προστασίας [Υπόθεση Joshua 1986]

Αποκλίσεις

Οδηγία για κτηνιατρικούς ελέγχους προβλέπει ότι διαφορές από την εφαρμογή της επιλύονται με διαιτησία

Προστασία κατά το προστάδιο εκτέλεσης σύναψης συμβάσεων του Δημοσίου [N 3886] που ενσωμάτωσε δικονομική οδηγία

Τώρα ερχόμαστε στους νόμους

Θέμα: η ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης

Ως τώρα συζητούσαμε γιατί απαιτείται χάριν του πολίτη να απονέμεται η δικαιοσύνη σε εύλογο χρόνο. Αντίθετα η ΤΡΟΙΚΑ για άλλους λόγους (χάριν ταμειακών σκοπών) πιέζει να επιταχυνθεί η απονομή της δικαιοσύνης → **N. 4055/2012**

Μέτρα που πήρε ο νομοθέτης για να επιταχύνει την διάρκεια της δίκης

1) **Άρθρο 40**: Τροποποιεί τον θεσμό της πρότυπης δίκης (αρ.1 του Ν.3900/10): Οποιοδήποτε ενδικο βοήθημα ή μέσο μπορεί να εισαχθεί στο ΣτΕ.

Μπορεί το ΣτΕ αυτεπαγγέλτως να επιληφθεί υπόθεσης που εκκρεμεί σε πολιτικό/διοικητικό δικαστήριο;

Όχι. Απαιτείται η προηγούμενη άσκηση αιτήματος.

Προβλέπεται σιερα διαδικαστικών εγγυήσεων:

- Δυνατότητα παρεμβάσεως
- Η απόφαση της τριμελούς επιτροπής δημοσιεύεται και οι άλλες δίκες αναστέλλονται.
- Υψηλό παράβολο ώστε να μην γίνεται καταχρηστική άσκηση δικαιώματος.
- Δεσμευτική είναι η απόφαση μόνο για τους διαδίκους που παραστάθηκαν. Σπάνιο είναι ωστόσο δικαστήριο να αποκλίνει από απόφαση του ΣτΕ. Οι υπόλοιπες υποθέσεις, των οποίων οι διάδικοι δεν συμπαρανέβησαν εισάγονται σε Επιτροπή.

2) **Άρθρο 41**: Συνοπτική έκθεση δικογράφου (200 λέξεις) και ηλεκτρονική διεύθυνση.

Να βάζει ο δικηγόρος και την ηλεκτρονική του διεύθυνση διότι κατά την αιτιολογική έκθεση θα καταστεί ευκολότερη η επικοινωνία της Γραμματείας με τον πληρεξούσιο δικηγόρο.

3) **Άρθρο 42**: Ηλεκτρονική κατάθεση και επίδοση δικογράφου: διαδικασία εν εξελίξει.

4) **Άρθρο 43**: Συνέπειες μη αποστολής του φακέλου από τη διοίκηση.

Η διοίκηση μπορεί να μην στέλνει τον φάκελο με τις απόψεις της για να καθυστερήσει την δίκη. Σύμφωνα με την τροποποίηση, αν μια φορά αναβληθεί η δίκη εξ αυτού του λόγου, την 2^η φορά συζητείται κανονικά η υπόθεση.

5) **Άρθρο 44**: Επειδή οι υποθέσεις διαρκούν για πολλά χρόνια και τα πληρεξούσια είχαν ισχύ 5 χρόνια, πλέον προβλέπεται γενικό πληρεξούσιο.

Πρέπει κανείς να νομιμοποιείται τόσο κατά την άσκηση του ενδίκου μέσου, όσο και κατά τη συζήτηση.

6) **Άρθρο 46**: Εάν ο διάδικος ζητά υπαίτια συνέχεια αναβολές, το Δικαστήριο μπορεί να τον επιβαρύνει με τριπλάσια έξοδα. άρθρο 6 του Ν. 3900/2010: Πλέον ο εισηγητής δεν χρειάζεται να εκφράσει γνώμη στην Εισηγήσή του που κατατίθεται 3 μέρες πριν την συζήτηση. Αυτό καταργείται με το άρθρο 6.

Θεσμός που προβλεφθηκε για να απορρίπτονται προδήλως απαράδεκτα ένδικα βοηθήματα. Καθιερώθηκε δυνατότητα να απορριφθεί ένα ενδικο βοήθημα ως απαράδεκτο.

άρθρο 34^α του ΠΔ 1889 το οποίο προσετέθηκε με τον 3900/10 και αντικαταστάθηκε με το αρ.45 του 4055/12

Θεσμός που γεννά ζητήματα συνταγματικότητας.

ενω το 20 §1 θεσπίζει δικαίωμα δικαστικής προτασίας, εδώ χωρίς δημοσια συνεδρίαση πριν δικάσει η υποθεση μπορεί να κριθεί ότι είναι προδηλως απαράδεκτο/ αβάσιμο.

Ο θεσμός αυτός είναι ο θεσμός του Ιεα στο αγγλοσαξωνικό δικαιο με στοχο να μην φορτώνονται τα δικαστηρια με υποθεσεις που είναι προδηλως απαραδεκτες η αβάσιμες, ώστε να μειώνεται ο όγκος των υποθέσεων.

Εγγυήσεις

1. Η απόρριψη γίνεται από το δικαστήριο.

[1^η εγγύση: αυτο κρίνεται απο δικαστικό σχηματισμό]

2. Η απόφαση για την απόρριψη πρέπει να είναι ομόφωνη.

Η §2 προσθέτει και άλλες εγγυήσεις:

3. Κοινοποίηση σε αυτον που ασκησε το ενδικο βοήθημα και εαν επιμεινει αυτος που το ασκησε να συζητηθει η υποθεση στο ακροατηριο,μπορει να το ζητησει. Απλα θα του επιβληθει να καταβάλει τριπλάσιο παράβολο απο αυτο που καταβάλλεται συνήθως.

Επομενως ειναι ενας θεσμος που δεν εχει γεννησει μεχρι στιγμης ζητημα συνταγματικοτητας. Ισχυει, και με τις εγγυησεις που προβλεπονται στο 34^Α επιτρεπεται να απορριφθουν ενδικα μεσα με αποφαση δικαστικου σχηματισμου σε συμβούλιο.

Ο 4055 προσθέτει το άρθρο 34B

Όπως μέχρι τώρα προβλεποταν δυνατότητα απορριψης, τώρα προβλεπεται δυνατοτητα αν κρινει ο εισηγητης οτι ειναι προδηλως βάσιμο το ένδικο βοήθημα, να το εισαγάγει στο δικαστικο συμβουλιο (θετικη παρεμβαση του Συμβουλίου). Αν γινει δεκτη η αιτηση ακυρωσεως, ο αιτων δεν εχει λογο αν ζητησει την συζητηση στο ακροατηριο. Η διοικηση ειναι αυτη που θα ζητησει να συζητηθεί στο ακροατήριο η αιτηση ακυρώσεως. Αν δεν το κάνει, η αποφαση παραγει τα εννομα αποτελεσματα σαν να έχει εκδικαστεί κανονικά από το ακροατήριο. Αν υπερ του Δημοσίου παρεμβεί κανεις σε ακυρωτική δίκη, μπορεί να ζητήσει και ο παρεμβαινων να ζητήσει την συζήτηση στο ακροατήριο. Αν γινει η συζητηση και η αιτηση ξαναγινει δεκτη, αυτος που προκάλεσε την συζητηση στον διαδικο την 5πλασια δικαστικη δαπανη.

Είναι ο θεσμος αποδοχής

- Ομοφωνη αποφαση
- Δυνατοτητα επιμονης στη διεξαγωγη της συζήτησης
- Η επιπλεον δικαστικη δαπανη θεωρείται εύλογη, οχι υπερβολικα υψηλή ωστε να καθιστά αντισυνταγματικό το θεσμο της απορριψης ενδικου μεσου/βοηθηματος.

Αυτος ο θεσμος μπορει πραγματι να μειωσει τις υποθέσεις που συζητούνται στο ακροατήριο. Όπου συντρεχουν οι προυποθέσεις του νόμου, δεν αγεται η υποθεση στο ακροατηριο πλην αν το ζητήσει ενας απο τους διαδικους.

Τροποποιήσεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

Ο Κωδικας Διοικητικης Δικονομιας τροποποιείται αντίστοιχα (αρ.47-52 επ του 4055/12)

Όπου εκδικάζει μονομελης σύνθεση, επειδη η ευθυνη επικεντρωνεται σε ενα προσωπο, οι υποθεσεις εκδικαζονται γρηγορότερα. Άρα ενα μετρο που παιρνει ο νομοθετης ειναι να αυξησει τις υποθεσεις που εμπιπτουν στην αρμοδιότητα του Μονομελους.

Συνοπτικη εκθεση δικογράφου. Αυτο δεν ισχυει για αναστολή εκτελέσεως.

αρ.50 δικαστικος συμβιβασμος για φορολογικες υποθεσεις

αρ.51: Προστίθεται άρθρο 126^Α που αφορά παρόμοια διαδικασία σε συμβούλιο για τις διοικητικές διαφορές ουσίας. Προβλεπεται ο θεσμος της απορριψης σε συμβούλιο προδηλως απαραδεκτων/αβασιμων ενδικων βοηθηματων. Το ιδιο δικαστηριο μπορει να κανει δεκτα.

Ενω στο ΣτΕ εχουμε 2 άρθρα, ενα για απορριψη ένα για αποδοχή, στον ΚΔΔ έχουμε ένα αρθρο που ρυθμιζει και τις 2 περιπτώσεις (126^Α). Και εδω οι αποφάσεις λαμβανονται μονο ομοφώνως.. Επαναλαμβάνεται οτι ισχυει για το ΣτΕ στο Συμβουλιο και ενωπιον των τακτικων διοικητικων δικαστηριων.

Δικαίωμα δίκαιης ικανοποίησης για υπέρμετρη διάρκεια της δίκης

Αίτηση επιτάχυνσης ή προτίμησης

Η Συμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προβλέπει ότι μπορεί το ΕΔΔΑ, πέρα από την καταδική του κράτους για παραβίαση ανθρωπίνου δικαιώματος, να καταδικάσει το συμβαλλόμενο κράτος σε εύλογη αποζημίωση (αυτό που ονομάζουμε δίκαιη ικανοποίηση). Το Δικαστήριο του Στρασβούργου διαπίστωσε ότι οι πλειονότητα των προσφυγών ενώπιόν του κατά του Ελληνικού δημοσίου αφορούσαν την υπέρμετρη διάρκεια της δίκης, και αυτό αναγκάστηκε γιατί επρεπε σε κάθε περίπτωση να καταδικάζει το ελληνικό δίκαιο σε αποζημίωση. Ο Έλληνας πολίτης επρεπε να καταφευγει στο Στρασβούργο για να αποζημιώνεται, ενώ το εθνικό μας σύστημα δεν προέβλεπε τέτοια δυνατότητα αποζημίωσης. Για αυτό το ΕΔΔΑ εξέδωσε πιλοτική απόφαση στην οποία επέβαλε εντός έτους από την έκδοση του στο Ελληνικό δημόσιο να προβλέψει δυνατότητα των Ελλήνων πολιτών να ζητούν αποζημίωση ενώπιον εθνικών δικαστηρίων λόγω υπέρμετρης διάρκειας της δίκης. Επομένως αυτό που έγινε με τον 4055/12 ήταν σε συμμόρφωση προς την οδηγία του ΕΔΔΑ στην [απόφαση Αθανασίου και άλλοι κατά Ελλάδος \(2010\)](#).

Για τις καθυστερήσεις στην πολιτική και ποινική δική εκδοθηκαν αντιστοιχες αποφάσεις από το ΕΔΔΑ

- Μιχελουδάκης κατά Ελλάδος (2012) αφορά την ποινική δίκη
- Γλυκατζή κατά Ελλάδος (2012) αφορά την πολιτική δίκη

Στο μεταξύ έχει εκδοθεί νομος ο οποίος προβλεπει αντιστοιχη αποζημίωση στις δίκες αυτές. **Ο 4055 αφορά ΜΟΝΟ τη διοικητική δίκη.**

Στα πλαίσια αυτής της συμμόρφωσης προβλεπεται ότι όσοι θα είχαν δικαίωμα να προσφύγουν στο ΕΔΔΑ (φ.π και ν.π, όχι ν.πδ και το κράτος, τα οποία δεν έχουν δικαίωμα να προσφύγουν κατά του κράτους στο ΕΔΔΑ) μπορούν να ασκήσουν αίτηση. Προϋπόθεση είναι να συμμετείχε στην δίκη ως διάδικος. Αυτές οι αιτήσεις δεν θα πηγαινουν σε καποιο δικαστήριο αλλά θα ορίζεται ένας δικαστής. Μάλιστα οι Πρόεδροι των δικαστικών σχηματισμών κάνουν καταλογο

Ο μονος λόγος που μπορούν να προβαλλουν είναι η αδικαιολογητη καθυστέρηση της διαδικασίας εκδόσης αποφάσης.

Η αιτηση για δίκαιη ικανοποίηση ασκείται **ΑΝΑ ΒΑΘΜΟ δικαιοδοσίας** και όχι συνολικά μέχρι να εκδοθεί αμετακλητη απόφαση, και αυτή ασκείται εντός 6 μηνών από την δημοσίευση της οριστικής απόφασης που θέλει να προβάλλει ο διάδικος.

Με ποια κριτήρια κρίνει ο δικαστής κατά πόσον υπήρξε η όχι υπερβαση της ευλογης διάρκειας της δίκης; Εγινε προσπάθεια να ενσωματωθούν τα κριτήρια του ΕΔΔΑ, εφόσον προς συμμόρφωση σε δική του απόφαση προβλεφθηκε η σχετικη διαδικασία.

- συμπεριφορά των διαδίκων, πχ αν ζητούσε συνεχως αναβολη δεν μπορεί να επικαλείται τώρα ότι καθυστέρησε η διαδικασία.
- έχουμε απλή υπόθεση ή υπόθεση που είχε πολυπλοκα νομικά ζητήματα;
- κατά πόσον η διοίκηση απεστείλε τον φακελο της υπόθεσης (αν υπάρχει υπαιτιότητα κρατικών αρχών)
- ποσο σημαντικη ήταν η υποθεση για τον ασκουντα το ενδικο βοήθημα πχ αν καποιος απολύθηκε και στερηθηκε τα μεσα βιοπορισμού, αυτή η υποθεση είχε πολυ σημαντικό διακυβευμα για να μπορεσει συντομα να ξαναβρει τροπο να αποκτα τα προς το ζην. Εδώ λαμβανεται υποψη και το κατά ποσο είχε δωθει αναστολή εκτελέσεως. Δηλ. μπορεί να καλυπτόταν από αυτήν, ώστε να μην έχει στερηθεί τα μεσα βιοπορισμού του.

Όταν διαπιστωσει υπερμετρη διάρκεια της δίκης, το δικαστήριο εξετάζει αν παραβιάστηκε το δικαίωμα του αιτούντα (Εμμέσως ομολογεί ο νομοθέτης ότι θεμελιώνεται αξίωση ταχείας απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης).

Το δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει κρίνει πολλές φορές ότι ήδη η καταδίκη της χώρας για παραβίαση του αρ.6 της ΕΣΔΑ συνιστά δικαίη αποζημίωση και δεν χρειάζεται να καταβληθεί περαιτέρω αποζημίωση. Επομένως το δικαστήριο πρέπει να κρίνει αν το αποτέλεσμα που είχε η δίκη δικαιολογεί να επιδικαστεί αποζημίωση στον διαδικο.

Διαφορά ΕΔΔΑ-εθνικών δικαστηρίων: τον ικανοποιεί τον προσφευγοντα στο ΕΔΔΑ η απόφαση που καταδικάζει τη χώρα του, λόγω της σημασίας που έχει η καταδίκη της χώρας του για παραβίαση ανθρωπίνου δικαιώματος. Στα εθνικά δικαστήρια, το διατακτικό της απόφασης που τελικά εκδίδεται δεν συνιστά παραβίαση ανθρωπίνου δικαιώματος, συνεπώς το δικαστήριο πρέπει κατά κανόνα να καταλήγει **και στην χρηματική ικανοποίηση** για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε στον αιτούντα, γιατί δεν αρκεί η απόφαση που εκδόθηκε από το εθνικό δικαστήριο, αφού αυτή δεν ισοδυναμεί με καταδίκη του ΕΔΔΑ.

Έχει δυνατότητα ο πολίτης να αποζημιωθεί με άλλους τρόπους, πχ αστική ευθύνη του κράτους; Αυτό συνεκτιμάται, και επειδή συνήθως έχει, η δικαίη ικανοποίηση παρέχεται για την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης, όχι της περιουσιακής, η οποία μπορεί να καλυφθεί από τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Ερχεται ο νομοθέτης να προβλέψει αποζημίωση για ηθική ζημία που υπέστη ο πολίτης. Αν δεν του επιδικαστεί καμία χρηματική αποζημίωση, ο πολίτης δεν έχει δικαίωμα να ασκήσει άλλα ενδίκως μέσα. Το αρ.20 §1 του Σ δεν επιβάλλει περισσότερους από τον 1^ο βαθμό δικαιοδοσίας. Θέμα συνταγματικότητας συνεπώς δεν τίθεται, άλλωστε το ΣτΕ δικάζει όλες τις υποθέσεις σε 1^ο και τελευταίο βαθμό.

Ο νομοθέτης θέλει να αποτρεψει διαδικούς αν ασκούν προδηλώς απαράδεκτες/αβασίμες. (57 §3)

Η απόφαση εκτελείται μέσα σε 6 μήνες.

Αίτηση επιτάχυνσης-προτίμησης

Προστίθεται ένα άρθρο στο ΠΔ 18/89 και ένα στον ΚπολΔ, αλλά η ρύθμιση είναι ενιαία. Εάν υποθεση εκκρεμεί 2 χρόνια μπορεί να ζητήσει την επιτάχυνση εκδίκασης. Ορίζεται συντομότερη δικάσιμος (§2). Ο κανόνας που θέτει ο νομοθέτης με τα άρθρα αυτά είναι ότι πρέπει να εκδικάζονται πλέον οι υποθέσεις μέσα σε 2 χρόνια το πολύ (απώτατο χρονικό όριο 24 μηνών).

Ο νόμος θέτει 5ετη μεταβατική προθεσμία (καθώς ήδη εκκρεμούν πολλές υποθέσεις). Υποθέσεις που εκκρεμούν πριν τις 16 Σεπτ. 2012 δεν μπορούν να ασκηθούν αίτηση επιτάχυνσης, αλλά μόνο υποθέσεις που ασκήθηκαν μετά από τότε (και 2 χρόνια μετά δηλ. 17 Σεπ.2014).

Υπάρχει ο κίνδυνος από 16 Σεπτεμβρίου 2012 και μετά (την δικάσιμο στα διοικητικά δικαστήρια την ορίζει ο πρόεδρος του δικαστηρίου και όχι ο γραμματέας όπως στις πολιτικές δίκες), ο Πρόεδρος να ορίζει συντομότερη δικάσιμο για τα μετά την 16^η Σεπτ.2012 ασκηθέντα μέσα.

16 Σεπτ 2012-2017: 5ετης μεταβατική περίοδος: τα 2/3 πρέπει να είναι οι παλιές υποθέσεις, και κατά το 1/3 μόνο οι νέες.

Πρέπει να δούμε αν το ΕΔΔΑ κρίνει ότι 24 μήνες είναι ευλογος χρόνος ή υπερβολικός.

Μετα το Πάσχα θα ασχοληθούμε με

Περιβαλλοντικές Οδηγίες, πως ενσωματώνονται και τι προβλήματα έχουν ανακύψει.

Για να γίνει οποιοδήποτε δημοσιο/ιδιωτικό έργο ή δραστηριότητα (απαριθμούνται σε συγκεκριμένο καταλογο) όχι μόνο μεμονωμένα, αλλά ακόμα και ολοκληρα σχεδια πολεων η προγραμματα για τα οποία απαιτείται να προηγείται μελετη περιβαλλοντικων επιπτώσεων. Όταν προκειται για σχεδια ονομάζεται στρατηγικη μελέτη περιβαλλ.επιπτώσεων.

Αρχικά, τι θα πει μελέτη περιβαλλοντικων επιπτώσεων; Όταν προκειται η διοίκηση να δώσει την αδεια για να κατασκευαστει δημόσιο/ιδιωτικό έργο, σταθμιζει το ιδιωτικο με το δημόσιο συμφέρον. Επομένως η αποφαση να γίνει ενα τετοιο έργο είναι το προιον σταθμισης αντιτιθεμενων δημοσιων και ιδιωτικων συμφερόντων, οπου η διοικηση κρινει αν θα δώσει την αδεια.

Ενα απο τα κριτηρια του δημοσίου συμφέροντος είναι το αν αυτο το έργο θα έχει δυσμενεις επιπτώσεις στο περιβαλλον. Το δημοσιο συμφερον είναι βεβαιως και η οικονομικη αναπτυξη της χώρα. Η ΕΕ διαπιστωσε οτι το περιβαλλον αποτελώντας τμημα του δημοσίου συμφεροντος και σταθμιζόμενο με αλλα στοιχεια (πχ ιδιωτικα συμφεροντα επιχειρηματικα) κατα κανόνα υποχωρούσε. Δηλ η σταθμιση μεταξύ δημοσιου και ιδιωτικου συμφεροντος οδηγούσε στο να υποχωρει το περιβαλλον και να δινεται το προβαδισμα στην οικονομικη αναπτυξη.

Οδηγία ΕΕ 89665: υποχρέωση πριν λαμβανεται η αποφαση απο την Διοικηση να προηγείται μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, θεωρώντας οτι πριν λαβουμε την αποφαση πρεπει να προηγεται μια μελετη αυτοτελως και μονο των περιβαλλοντικων επιπτώσεων, αυτη μαλιστα η διαδικασια να γίνεται **με διαφανεια και με συμμετοχη οποιουδηποτε** (χωρις να χρειαζεται δηλ προσωπικο εννομο συμφερον) ουτως ωστε να αποτυπωνονται με αντικειμενικα κριτηρια οι επιπτώσεις του έργου στο περιβαλλον. Επομένως το νόημα των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι να αποτυπώσει αυτοτελως τις περιβαλλοντικες επιπτώσεις για να μπορουν αυτες να κατισχυσουν στη σταθμιση που γίνεται κατα τη ληψη της αποφασης.

Εμεις υποχρεωτικα ενσωματώσαμε τον θεσμό αυτο, αλλά θεσπίσαμε και μια άλλη διαδικασία που παρεμβάλλεται μεταξύ της εκπόνησης της μελέτης και της αδειοδότησης, την **Έγκριση περιβαλλοντικών όρων**. Αυτό δεν το προβλέπει η Οδηγία. Η διαδικασία αυτη λειει οτι θα πραγματοποιηθεί το έργο υπο τους προαναφερόμενους όρους για την προστασία του περιβάλλοντος. Συνεπως αν έχει προηγηθεί αυτή, στην φαση της αδειοδότησης αποφασίζεται μονο ποιος θα είναι ο κατασκευαστης του έργου. Επομένως εμεις καναμε εναν θεσμο ο οποιός προεξοφλει την σταθμιση που θα επρεπε να γίνεται, και επιπλεον για δημόσια έργα και δραστηριότητες δεν προβλεπεται καν διαδικασια αδειοδότησης (πχ αν θα γίνει η Αττικη Οδος δεν υπαρχει διαδικασια αδειοδότησης αυτου του δημόσιου έργου, η διαδικασια ξεκινα με την προκηρυξη του διαγωνισμού). Επομένως η απαίτηση της οδηγίας δεν εκπληρώνεται γιατι δεν υπάρχει τετοια διαδικασία αδειοδότησης.

Το αλλο που θα δουμε μετα το Πάσχα (μετα τις 28) είναι η **πρακτική της βουλής να εκδίδει με τυπικό νόμο διοικητικές πράξεις**, πχ γηπεδο ΑΕΚ στη Ν. Φιλαδελφεια ή γηπεδο ΠΑΟ στον Βοτανικό, έχει γίνει η εξουσιδότηση με τυπικό νόμο. Η κυβέρνηση προβαίνει σε διαφορες αδειοδοτήσεις με την μορφη τυπικου νόμου [Θυμάστε οτι αιτηση ακυρωσεως στρέφεται ΜΟΝΟ κατα εκτελεστων διοικητικών πράξεων και όχι κατα τυπικών νόμων]

Συνήθης πρακτική των μνημονιακών κυβερνήσεων να εκδίδουν πράξεις νομοθετικού περιεχομένου χωρις να εξετάζεται η συνδρομή εκτακτων περιστασεων κατα το αρ.44 που χρειαζονται για να θεσπίζονται προεδρικα διαταγματα. Εντος 40 ημερων η Βουλη πρεπει να εγκρινει την πραξη νομοθετικου περιεχομενου.

Αν η πραξη νομοθετικου περιεχομενου ερχοταν ως νομοσχεδιο, θα ακολουθουνταν η διαδικασια ψηφισης νόμων. Ερχόμενες όμως ως πράξεις νομοθετικού περιεχομένου

Βασικά πράγματα απο Γενικό Διοικητικό και Διοικητική Δικονομία πρέπει να τα γνωρίζουμε:

Γενικό Διοικητικό δικαιο: ατομικές διοικητικές πράξεις, προϋποθέσεις κανονιστικών διοικητικών πράξεων , ποτε επιτρεπεται ανακλήση διοικητικής πράξης, διοικητικές συμβάσεις

Διοικητική Δικονομία: Κρισιμο είναι αν έχουμε διοικητική διαφορά (προφανως για να μας ρωττει μαλλον θα προκειται για τετοια). Υπαρχει το οργανικο κριτηριο. Διοικητικές πράξεις μπροουν να εκδωσουν το κρατος και νπδδ (αν έχουμε νπιδ εξορισμου η πράξη που εκδιδει η η συναψη που συναπτει είναι ιδ.δικαιου κ έχουμε συναλλακτική δημοσια διοικηση).

Αφου έχουμε διοικητική διαφορά, έχουμε ακυρωτική ή ουσιαστική διοικητική διαφορά; Θυμομαστε οτι με βάση το Σ 95 §1 στοιχειο α' που λει οτι αρμοδιο είναι το ΣτΕ συναγεται οτι ολες οι διοικητικές διαφορες είναι ακυρωτικές. επομενως για να έχουμε δ.δ. ουσιας πρέπει να υπαρχει διαταξη νομου που να μας το λει. Γιατι εκ του συνταγματος ολες είναι ακυρωτικές
Ο νόμος το λει αυτο ειτε ρητα, η μπορεί να λει οτι ο ενδιαφερομενος ασκει προσφυγη (κλασσικο ενδικο βοηθημα που ασκειται στις δδ ουσίας).

Οι ακυρωτικές δικαζονται απο το ΣτΕ. Εξουσιοδότηση Σ 95 §3 υπαρχει δυνατοτητα του νομοθετη ακυρωτικές δδ να τις παρνει απο το Στε και να τις αναθετει σε τακτικά διοικητικά δικαστηρια. Το χει κανει μονο στο αρ.1 του 702/77 (→τριμελες διοικητικο εφετειο με αιτηση ακυρωσεως και αφορου κυριως υπηρεσιακη κατασταση δημοσίων υπαλληλων και οικοδομικες +πολεοδομικές διαφορες, και εκπαιδευτικες-θεματα παιδείας) και αρ.15 του Ν 3068/2002 που αφορου υποθεσεις αλλοδαπων (στο 3μελες διοικητικο Πρωτοδικειο).

Το ιδιο το Σ στο 95 §3 μας λει οτι αρμοδιο σε β βαθμο παραμενει το ΣτΕ. Συνεπως κατα αποφασεων κατα αρ. 1 του 702/77 κ αρ.15ασκειται εφεση στο ΣτΕ. Συνεπως είναι 1'βαθμιο, δικαζει σε πρωτο κ τελυταιιο βαθμο, είναι ανααιρετικό δικαστήριο (είναι ο ΑΠ της διοικητικής δικαιοσυνης) και είναι και εφετείο οταν δικαζει εφεσεις

Ουσιαστικές δδ

Ξεκινω απο τη σειρα με την οποία χαρακτηριστηκαν διοικητικές διαφορες ως ουσιας. Ποιος ηταν ο σκοπος; να μην είναι αρμοδια τα πολιτικά δικαστηρια για δδ. Επομενως δδ ουσιας είναι ολες οι δδ που δικαζαν μεχρι το 83 τα πολιτικά δικαστηρια ή ειδικα διοικητικά δικαστήρια. Επομενως ο 1406/83 που ολοκληρωσε τη δικαιοδοσία των τακτικών δδ, υπηγαγε ολες τις δδ ουσιας που εκδικαζαν μεχρι τοτε πολιτικά

Ποιες είναι αυτες

§2 αρ.1 του ν. 1406/83 (αστική ευθυνη του κράτους, διοικητικές συμβάσεις)

και επισης ποια είναι τα τακτικά διοικητικά δικαστηρια; Με βάση το αρ.94 Σ πριν το 2001 (ερμηνευτική δηλωση) είναι τα υφισταμενα τακτικά φορολογικά δικαστηρια. η 1^η κατηγορία δδουσίας είναι οι φορολογικές διαφορες (γιατι τα φορολογικά δικαστηρια μετατραπηκαν σε τακτικά διοικητικά διατηρωντας την αρμοδιότητα που ειχαν επι των φορολογικών διαφορων)

Οι άλλες §3,4,5,6, που έχουν προστεθει στο άρθρο 1 είναι κατηγορίες ακυρωτικών διαφορων που μετέτρεψε ο νομοθετης σε ουσιαστικές, θελοντας να περιορίσει την αρμοδιότητα του ΣτΕ. Μην ξεχναμε επισης οτι ήδη με το αρ. 7 του 702/77 μετατραπηκαν ακυρωτικές δδ σε ουσιαστικές αυτες που αφορου τις κοινωνικοασφαλιστικές διαφορες. Τέλος δδ ουσιας δικαζει και το ΣτΕ. αυτες που ανατιθενται απο το Σ η τους νομους (βασικότερη περιπτωση η υπαλληλικη προσφυγη του Σ 103 §4, όταν έχουμε υποβιβασμό η παυση μονιμου δ.υ. μετα απο αποφαση υπηρεσιακου συμβουλίου).

Όταν δικάζουν τακτικά διοικητικά δικαστήρια διοικητικές διαφορες ουσίας, MONON τοτε εφαρμόζεται ο Κωδικας Διοικητικής Δικονομίας. Σε ολες τις άλλες περιπτώσεις εφαρμόζεται το ΠΔ 18/89, δηλ οταν το ΣτΕ δικαζει αιτησεις

ακυρωσεως, αιτησεις αναίρεσεως, υπαλληλικές προσφυγές, εφέσεις κατ'αποφάσεων διοικητικών πρωτοδικειων/εφετείων που εκδικαζουν δδουσίας, οταν διοικητικά πρωτοδικεια/εφετεία εκδικαζουν διοικητικές διαφορες.

Ενσωμάτωση Ευρωπαϊκών Οδηγιών για το περιβάλλον

Απόφαση για γήπεδο Παναθηναϊκού στον Βοτανικό

Μπορεί να έχω ερωτηματολόγιο απλό αντί για μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων που περιλαμβάνει όλες τις επιπτώσεις στο περιβάλλον (θετικές και αρνητικές). Δεν προεξοφλεί αν θα γίνει ή όχι το έργο.

Συντάσσεται από τον κύριο του έργου

Το ερωτηματολόγιο πρέπει να δημοσιοποιηθεί ώστε να μπορεί οποιοσδήποτε να λάβει γνώση και να υποβάλει ενστάσεις- παρατηρήσεις, όχι δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης διοικούμενου. Εδώ σκοπός είναι να διαφωτιστεί η διοικητική αρχή ανεξάρτητα από το αν θίγονται τα δικαιώματα του διοικούμενου που κάνει την ένσταση.

Αναμόρφωση της μελέτης ώστε να γίνει έγκριση περιβαλλοντικών όρων, η οποία μας λέει ότι θα γίνει το έργο, δηλαδή η απόφαση της διοίκησης είναι θετική.

Έργα των οποίων η χρηματοδότηση έχει εξασφαλιστεί από ευρωπαϊκά ταμεία εγκρίνονται

Έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν εκτιμά προηγουμένως τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, αυτό ανατίθεται σε κάθε κράτος.

Ακολουθεί η διαδικασία της αδειοδότησης αν έχουμε ιδιωτικό έργο. Προυπόθεση της άδειας είναι η έγκριση περιβαλλοντικών όρων.

Η άδεια μπορεί να μην χορηγηθεί για λόγους άσχετους με το περιβάλλον.

Αντίθετα για τα δημόσια έργα δεν προβλέπεται διαδικασία αδειοδότησης. Αυτό αντίκειται στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Δημόσιο έργο → διαγωνισμός (ποιος θα αναλάβει να εκτελέσει το έργο)

Πράξη έγκρισης --> Προσβλητή με αίτηση ακύρωσης.

Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων/Ερωτηματολόγιο: ΔΕΝ προσβάλλονται με αίτηση ακύρωσης, δεν έχουν εκτελεστικό χαρακτήρα.

Πρόβλημα

Μετά το διαγωνισμό ανάθεσης δημοσίου έργου, εκδίδεται κοινοτική οδηγία που επαναλαμβάνει την έγκριση περιβαλλοντικών όρων → η διοικητική πράξη γίνεται τυπικός νόμος. Έχουμε εκτελεστική διοικητική πράξη; Με νομοθετική κύρωση.

Περιβάλλονται με ένδυμα τυπικού νόμου οι προσβαλλόμενες πράξεις (ΠΔ 18/89 άρθρο 32). Κατά τη συζήτηση οι περιβαλλοντικοί όροι έχουν το κύρος τυπικού νόμου.

Δεν επιτρέπεται αίτηση ακύρωσης κατά τυπικού νόμου!

ex nunc → δεν μπορώ να την προσβάλω γιατί είναι πλέον τυπικός νόμος

ex tunc → έληξε η ισχύς εκτελεστών διοικητικών πράξεων → κατάργηση της δίκης

εκτός αν αποδείξουν έννομο συμφέρον για την συνέχιση της δίκης οι αιτούντες.

εφ.2 Επιτρεπτή η νομοθετική κύρωση της διοικητικής πράξης; (εκκρεμούσης της δίκης)

Μπορεί η Βουλή αντί να θεσπίζει κανόνες δικαίου να εκδίδει διοικητικές πράξεις; Κατά την άποψη της Νομολογίας, αν αποδειχθεί ιδιαίτερο έννομο συμφέρον μπορεί να συνεχιστεί η δίκη, δηλ. η νομολογία μεταθέτει το πρόβλημα στον πολίτη.

εφ.3: Μπορεί ο νομοθέτης να εκδίδει ατομικές διοικητικές πράξεις; (πχ Ολυμπιακοί αγώνες, γήπεδο Ν. Φιλαδέλφειας ΑΕΚ)

! Διάκριση Λειτουργιών: η νομοθετική εξουσία ασκεί πράξεις της εκτελεστικής

κρατούσα άποψη: καταρχήν δεν απαγορεύεται στο νομοθέτη να εκδίδει ατομικές διοικητικές πράξεις που περιβάλλονται το ένδυμα τυπικού νόμου.

γιατί? Τεκμήριο αρμοδιότητας (η Βουλή μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε δεν ανατίθεται ρητά σε άλλο όργανο).

Συμπέρασμα: Νομοθετική κύρωση περιβαλλοντικών όρων με νόμο ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ (αν αποδείξουν οι αιτούντες ένομο συμφέρον).

ΣτΕ Απόφαση για γήπεδο της ΑΕΚ: Δεν πρέπει αυτό να είναι ο κανόνας, απαιτείται να γίνεται σε ειδικές περιπτώσεις (όπως πχ οι Ολυμπιακοί αγώνες που επείγονταν) με βάση αιτιολογία της προπαρασκευαστικής εργασίας του νόμου.

απόφαση ΣτΕ 3059/2009 για το γήπεδο του Παναθηναϊκού

Το 2009 ψηφίστηκε ο νόμος, όταν ο ΠΑΟ ήθελε να αποκτήσει γήπεδο σε άλλη θέση.

Το ΣτΕ έκρινε εν μέρει αντισυνταγματικές τις διατάξεις του νόμου του 2009 άρθρο 11,12 Ν 3481/2006 (αντικείμενο της απόφασης 3059 του ΣτΕ)

τα άρθρα αυτά χωροθετούν μια σειρά από

1. γήπεδο ΠΑΟ στο Βοτανικό (αυτός ο χώρος ανήκε σε μια μεγάλη εταιρία-βιομηχανία)
2. Πολυλειτουργικό, δημιουργικό κτίριο στο Βοτανικό
3. Εμπορικό κέντρο
4. όλοι οι υπόλοιποι χώροι: κοινόχρηστοι χώροι πρασίνου

Διπλασιασμός συντελεστή δόμησης της περιοχής (άρθρο 12)

Η ρύθμιση είχε ατομικό περιεχόμενο. Θεσπίστηκε νομίμως; Αυτό θα κρίνει το ΣτΕ.

άρθρο 11 → χωροταξικές ρυθμίσεις

άρθρο 12 → πολεοδομικές ρυθμίσεις

Πλειοψηφία ΣτΕ: η παραχώρηση χώρου στον Δήμο Αθηναίων συνιστά εξαιρετική περίπτωση που δικαιολογεί την ρύθμιση με τυπικό νόμο (και όχι με διοικητική πράξη), η δυνατότητα που παρέχεται να παραχωρηθεί η περιοχή δωρεάν στον Δήμο Αθηναίων ώστε να διπλασιαστεί ο συντελεστής δόμησης.

Η βιομηχανία ούτως ή αλλιώς επρόκειτο να αποχωρήσει από τον χώρο. Προβλεπόταν ο χώρος να είναι χώρος πρασίνου.

ΣτΕ: Συνέκρινε πολεοδομική μελέτη περιοχής με άρθρο 12

Άποψη πλειοψηφίας:

ι) το είδος του έργου δικαιολογεί να μειωθούν οι χώροι πρασίνου ώστε να κατασκευαστεί ένα τόσο μεγάλο ιδιωτικό έργο όπως το γήπεδο του ΠΑΟ. Το ελλείπον πράσινο θα αναπληρωθεί με πράσινο που θα δημιουργηθεί στον χώρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας (θα γκρεμιζόταν το παλιό κτίριο του ΠΑΟ για να γίνει πάρκο πρασίνου).

ii+iii) αντισυνταγματική ρύθμιση γιατί υπερβαίνει την αρχή της αναλογικότητας.

Άποψη μειοψηφίας

1^η: ι, ii, iii) αντίθετα με το Σύνταγμα

2^η: όλη η ρύθμιση (ι,ii,iii) είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα.

Έχουμε δυο ακριβώς αντίθετες-αντίρροπες μειοψηφίες

γνώμης, ελευθερία των ιδεών κ.ο.κ.

Δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης

Δικαίωμα πρόσβασης σε διοικητικά έγγραφα και στοιχεία είχε ως στόχο να καταστήσει αποτελεσματική την άσκηση του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης, στη συνέχεια όμως μετεξελίχτηκε σε δικαίωμα προς παροχή στοιχείων και πληροφοριών (ν 1599/86 αιτιολογική έκθεση → διαφάνεια της διοικητικής δράσης, φανερά δράση της δημοσίας διοίκησης) και επομένως **δεν δικαιολογείται η συσταλτική ερμηνεία του ΣΤΕ**, αλλά θα έπρεπε ο καθένας να έχει πρόσβαση στα δημοσια έγγραφα χωρίς να πρέπει να δικαιολογήσει το ενδιαφέρον του.

Μάλιστα αν προκειται για ιδιωτικά έγγραφα που φυλάσσονται σε δημοσιές επιχειρήσεις ή νομολογία απαιτεί **ειδικό εννομο συμφέρον** του αιτούντος να λαβεί γνώση των εγγράφων, η αίτηση του οποίου πρέπει να αφορά σχετικό έγγραφο με υπόθεση του που έχει διεκπεραιωθεί από εταιρίες αυτές ή εκκρεμεί ενώπιόν τους.

Συναφής με τη διαφάνεια της διοικητικής δράσης είναι η **υποχρέωση αναρτήσης σειράς πράξεων στο Ιντερνέτ** (ν. 3861/2010, ο οποίος κατοχυρώνει την υποχρέωση αυτή για μια σειρά πράξεων ώστε να εξασφαλίζεται η ευρύτερη δημοσιότητα των αποφάσεων της διοίκησης (Πρόγραμμα Διαύγεια). Ο τρόπος αυτός δημοσιότητας **δεν υποκαθιστά** τον τρόπο δημοσίευσης και κοινοποίησης που προβλέπεται από τις ειδικές διατάξεις (δηλ. την δημοσίευση στο ΦΕΚ πχ ενός νόμου) απλά αν δεν αναρτηθεί, **δεν μπορεί να εκτελεστεί**. Αυτή είναι η έννομη συνέπεια. Εάν γίνει μόνο αναρτήση, και δεν κοινοποιηθεί, η πράξη είναι ανυπόστατη.

Κατηγορία διοικητικών πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον: Με βάση κοινοτικό δίκαιο (**90/313 ΕΟΚ** όπως αντικαταστάθηκε με **2003/4 ΕΚ**): Εκεί κατοχυρώνεται η ελεύθερη πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες. Επομένως δεν αναφερομαστε γενικά σε διοικητικές πληροφορίες, αλλά ειδικά σε πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον.

Δικαίωμα πρόσβασης πληροφοριών στον καθένα ανεξαρτήτως εννόμου συμφέροντος = Ελεύθερη πρόσβαση του κοινού. Εδώ το κοινό διαδραματίζει τον ρόλο εργαλείου αντικειμενικού ελέγχου νομιμότητας της διοίκησης, με την έννοια ότι μπορεί οποιοσδήποτε να ζητήσει από οποιαδήποτε δημοσία αρχή τυχόν πληροφορίες που έχει σχετικά με το περιβάλλον, όπως χρησιμοποιείται η δημοσιότητα εν γένει στις συνεδριάσεις των δικαστηρίων. Αυτό που δεν καθιερώσαμε με τους ν.1599/86 και τον ΚΔΔ αναγκαστήκαμε να το καθιερώσουμε με την περιβαλλοντική οδηγία για την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες.

Διοικητικό Δίκαιο

Δημόσια Διοίκηση = Με βάση το οργανικό κριτήριο είναι τα νηδδ, ΟΤΑ, το κράτος. Η λειτουργική έννοια της δημόσιας διοίκησης αναφέρεται στο λειτουργικό περιεχόμενο της διοίκησης, που είναι **καθε δραστηριότητα του κράτους στο πλαίσιο της εννομής τάξης, με εξαίρεση την νομοθεσία και τη δικαιοσύνη**. Επομένως έχουμε έναν αρνητικό ορισμό, διότι είναι τόσο ευρείες οι αρμοδιότητες της Διοίκησης που είναι δύσκολο να το ορίσουμε θετικά.

Βασικοί τύποι Δημόσιας Διοίκησης

Κυριαρχική: όταν ασκεί δημόσια εξουσία, με βάση τους κανόνες δημοσίου δικαίου (πχ τηρηση δημοσίας τάξης και ασφαλείας, επιβολή φόρων, έκδοση κανονιστικών διοικητικών πράξεων κλπ. #

Συναλλακτική: όταν η διοίκηση οργανώνεται ή δρα ως ιδιώτης (πχ όταν συστήνει νηπιδ με μοναδικό ή κυριο μέτοχο το ελληνικό δημόσιο ή όταν έχουμε νηπιδ που δρα ως ιδιώτης-πχ ΑΕΙ προμηθευεται πετρελαιο για να θερμανει το κτηριο τον χειμώνα)

Μορφές κυριαρχικής δημόσιας διοίκησης

1. **Περιοριστική:** όταν περιορίζονται δικαιώματα και ελευθερίες των πολιτών για την τήρηση της τάξεως και ασφάλειας, την επιβολή φορολογίας κλπ.
2. **Παροχική:** όταν η δημόσια διοίκηση προβαίνει σε άμεση παροχή αγαθών και υπηρεσιών προς το κοινωνικό σύνολο.(δικαιολογητική βάση: 1. πρόκειται για ζωτικής σημασίας αγαθά τα οποία πρέπει να παρέχονται σε κάθε περίπτωση, 2. ακόμα κι αν κανείς ιδιώτης δεν ενδιαφέρεται να τα παρέχει. Οσο πιο πολυ οι ιδιωτες ενδιαφερονται να παρεχουν τα αγαθα αυτα και τις υπηρεσίες, τοσο λιγότερο παρίσταται η ανάγκη να τα παρέχει το ίδιο το κράτος (κατάργηση κρατικού μονοπωλίου). Συνεπώς, το μέγεθος της παροχικής δημόσιας διοίκησης αυξομειώνεται ανάλογα με την ανάληψη πρωτοβουλίας απο τους ιδιώτες. 3. Πρέπει να διασφαλίζεται οτι το αγαθο θα παρέχεται υπο όρους προσιτούς σε όλους και όχι με κερδοσκοπικά ιδιωτικά κριτήρια.
3. **Ρυθμιστική:** Κατά την πρώτη έννοια, σημαίνει τον **εγγυητικό ρόλο** του κράτους (και όπου ιδιωτικοποιείται η παροχη υπηρεσιων/αγαθών, το κρατος δεν αποσύρεται αλλα πρεπει να διασφαλίζει την ομαλή λειτουργια της αγοράς σε τιμες ανταγωνιστικές προς όφελος των καταναλωτών. Έτσι πχ η Επιτροπή Ανταγωνισμού υποτίθεται οτι ελέγχει την ορθή λειτουργία της αγοράς και επιβάλλει πρόστιμα.

Η άλλη έννοια είναι ο **σχεδιασμός, προγραμματισμός ή η μελέτη**. Και αυτη ειναι μορφη δράσης που διαφέρει από την κλασσική μορφή δράσης. Πχ σχέδιο πόλεως, προϋπολογισμός του κράτους. Το σχέδιο εμπεριέχει μια πρόγνωση για το μέλλον, αντίθετα το πρόστιμο είναι μια στιγμιαία ενέργεια. Το θέμα είναι πώς γίνεται αυτή η πρόγνωση; Για να γίνει σωστά, πρεπει να συγκεντρώσει η Διοίκηση όλα τα απαιτούμενα στοιχεία και πληροφορίες, να τα επεξεργαστεί με ορθολογικό-επιστημονικό (δηλ επαληθεύσιμο τρόπο) τρόπο. Αυτή η πρόγνωση μπορεί να επιβεβαιωθεί, μπορεί και όχι. Η πρόγνωση είναι επιθυμητή ή ανεπιθύμητη; Ανάλογα με την απάντησή μας σε αυτό το ερώτημα καθορίζουμε και τα μέτρα που μπορούμε να πάρουμε για να καταλήξουμε σε αυτήν.

=Τα μέτρα που παίρνω σημερα προκειμενου να επιτευχθει μια επιθυμητη μελλοντικη εξελιξη, ή να αποτραπει μια ανεπιθύμητη.

4. **Διανεμητική:** Αυτό που είναι θετικό για τον έναν πολίτη είναι δυσμενές για έναν άλλον. Επομένως η Διοίκηση καλείται να παίξει τον ρόλο του **διαιτητή** και να κατανομεί περιορισμένα μέσα που υπάρχουν μεταξύ ιδιωτών που εχουν αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα. Εδώ δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την αρχή επι αμφιβολίας υπέρ του πολίτη. Ποιού πολίτη από όλους;

Βασική διάκριση μεταξύ διοίκησης και νομοθεσίας

Αρχικά διάκριση εξουσιών (άρθρο 26 που κατοχυρώνει την **σχετική** διάκριση των εξουσιών: δεν απαγορεύεται απολύτως στα όργανα της μιας λειτουργίας να επεμβαίνουν στις λειτουργίες άλλης λειτουργίας, αλλά προβλέπεται **διασταύρωση εξουσιών στο βαθμό που εξασφαλίζεται ο αμοιβαίος έλεγχος και η ισορροπία μεταξύ των κρατικών λειτουργιών**).

Στο πλαίσιο της ισχύουσας διάκρισης των εξουσιών η **νομοθετική** εξουσία είναι η θέσπιση κανόνων δικαίου και η **εκτελεστική** λειτουργία είναι η εφαρμογή των κανόνων δικαίου με ατομικές πράξεις. Άλλωστε σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα η Βουλή είναι το κατεξοχήν αρμόδιο όργανο θέσπισης κανόνων δικαίου. Η εκτελεστική εξουσία υπάρχει για να τους εφαρμόζει, για αυτό λεγεται και εκτελεστική.

Υπό το σύστημα της σχετικής διάκρισης των εξουσιών, υπάρχει περίπτωση να **θεσπίζει κ.δ. και η εκτελεστική εξουσία → κανονιστικές πράξεις της διοίκησης με εξουσιοδότηση νόμου** μπορεί και η εκτελεστική εξουσία να θεσπίζει κ.δ.

Αντίστροφη εξαίρεση, η βουλη να εκδίδει ατομικές πράξεις: **ατομικός νόμος**, μπορεί να αναφέρεται σε συγκεκριμένο πρόσωπο (πχ Ολυμπιονίκης διορίζεται ..., γήπεδο ΠΑΟ), για αυτό γίνεται και η διάκριση σε τυπικούς και ουσιαστικούς νόμους. Οι τυπικοί νόμοι είναι πάντα από τη Βουλη, αλλά δεν είναι πάντα ουσιαστικοί, δηλ. δεν περιλαμβάνουν πάντα κ.δ. Αντίθετα οι κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης είναι ουσιαστικοί μόνο νομοι γιατί δεν θεσπίζονται από την βουλή αλλά είναι κανόνες δικαίου. βλ. απόφαση για το γήπεδο του ΠΑΟ: η θέσπιση ατομικών νόμων επιτρέπεται μόνο σε **εξαιρετικές** περιστάσεις όταν προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του νόμου. Ο κανόνας είναι η θέσπιση κ.δ. από την βουλή και όχι η έκδοση ατομικών νόμων.

Διοίκηση και Δικαιοσύνη

Η **εκτελεστική** εξουσία εφαρμόζει τον νόμο, και η **δικαστική** ελέγχει κατά πόσο η εφαρμογή αυτή είναι συμφωνη με το νόμο, προκειμένου να επιλύσει διαφορές.

Επειδή έχουμε σχετική διάκριση των εξουσιών η δικαιοσύνη ασκεί διοικητική αρμοδιότητα: **προληπτική επεξεργασία των κανονιστικών διαταγμάτων** (Σ 95 εδ δ.), η ανακήρυξη των υποψήφιων δημοτικών συμβουλων,βουλευτών κλπ (διοικητικής φύσεως αρμοδιότητα).

Αντίστροφη εξαίρεση από τον κανόνα όπου η διοίκηση επιλύει διαφορές: **Διοικητικές επιτροπές επίλυσης διοικητικών διαφορών**. Αλλά γενικότερα στο πλαίσιο διοικητικών προσφυγών, έχει ληφθεί ήδη μια απόφαση από την διοίκηση η οποία επανεξετάζεται. Άρα εξετάζεται το κατά πόσο σωστα εφήρμοσε η διοίκηση τον νόμο, αρα με λειτουργική έννοια κάνει αυτο ακριβως που κανει και το δικαστήριο.

Πηγές διοικητικού δικαίου

1. Το Σύνταγμα
2. Το ενωσιακό δίκαιο (Σ 28)
3. Το διεθνές δίκαιο (Σ 28 §1)
4. Ο (τυπικός) νόμος
5. Κανονιστικές πράξεις διοίκησης
6. Γενικές αρχές διοικητικού δικαίου (Δεδομένου ότι το γενικό διοικητικό δίκαιο είναι σε μεγάλο βαθμό ακωδικοποίητο).

Αμφ. Νομολογία και η Επιστήμη: Η νομολογία δεν είναι κανόνας δικαίου και δεν δεσμεύει ούτε καν το συγκεκριμένο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση, συνεπώς δεν αποτελεί πηγή του δικαίου αλλά επηρεάζει μέσω των ενδίκων μέσων για να μην αναιρεθεί μια απόφαση ως αντίθετη με την νομολογία, αυτό ωστόσο οφείλεται στην πειθώ της απόφασης και όχι στο γεγονός ότι είναι πηγή του δικαίου.

Η Επιστήμη δεν είναι πηγή του δικαίου, πρόκειται για υποκειμενικές απόψεις που αλλάζουν.

Το **έθιμο** μπορεί να αποτελέσει πηγή του δικαίου, μόνο συμπληρωματικά του νόμου (όταν υπάρχει συνείδηση δικαίου και μακρά ομοιόμορφη πρακτική).

Διχογνωμία σχετικά με την υπεροχή του ενωσιακού ή του εθνικού συνταγματικού δικαίου:

Με βάση το ευρωπαϊκό δίκαιο, το δίκαιο της ΕΕ υπερισχύει των δικαιών των κρατών μελών (πάγια νομολογία).

Στη χώρα μας όμως επικαλούμενοι το Σ 28 δεν δεχόμαστε ότι μπορεί μια Σ διάταξη να δώσει μεγαλύτερη τυπική ισχύ σε διατάξεις (το δικαστήριο ωστόσο δεν το λείει αυτό «προς τα έξω»-μόνο για «εσωτερική κατανάλωση»). Προσπαθεί ωστόσο να αποφύγει την σύγκρουση κάνοντας σύμφωνη με το ενωσιακό δίκαιο ερμηνεία του εθνικού δικαίου.

Ακόμα και αν δεχτούμε την υπεροχή του ενωσιακού δικαίου δεν μπορεί να οδηγήσει αυτό σε καταργηση εθνικής διάταξης αλλά μόνο στην μη εφαρμογή της. Το εθνικό δηλ δίκαιο υποχωρεί μόνο στην εφαρμογή.

Κανόνας είναι η **έμμεση εκτέλεση** (όχι η άμεση εκτέλεση) του δικαίου της ΕΕ.

Αρχή θεσμικής και διαδικαστικής αυτονομίας.

Αρχή της νομιμότητας

ΑΚ 361 αρχή συμβατικής ελευθερίας στο ιδιωτικό δίκαιο

Η διοίκηση δεν αρκεί να μην αντίκειται στο νόμο αλλά μπορεί να δράσει μόνο στον βαθμό που της το επιτρέπει ρητά ο νόμος (αρχή νομιμότητας). Αυτή είναι η θεμελιώδης διαφορά μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου

→ **Αρχή υπεροχής του νόμου**: ο νόμος υπερέχει των διοικητικών πράξεων και επομένως οι πράξεις της διοίκησης δεν μπορεί να είναι αντίθετες με τον νόμο. Το ίδιο ισχύει και στο ιδιωτικό δίκαιο.

→ **Αρχή επιφύλαξης του νόμου**: Το σκέλος αυτό διαφέρει: Στο δημόσιο δίκαιο η Διοίκηση πράττει μόνον ό,τι ρητά της επιτρέπει ο νόμος.

Απο που απορρέει η αρχή της νομιμότητας της Διοίκησης;

-Σ 25 §1 απαιτεί ρητη προβλεψη για τον περιορισμό τους

-Η **αρχή του κράτους δικαίου** επιβάλλει να μην περιορίζονται δικαιώματα και ελευθερίες των πολιτών άρα η αρχή της νομιμότητας απορρέει από την αρχή του κράτους δικαίου.

-Η **δημοκρατική αρχή** και η **Αρχή της λαϊκής κυριαρχίας** : επειδη η δημοσια διοικηση ειναι ασκηση δημόσιας εξουσίας, απαιτείται να γίνεται προς όφελος του λαού, αρα απαιτείται ο νόμος για την δημοκρατική της νομιμοποίηση.

- Τι συμβαίνει όταν η διοίκηση δεν τηρεί την αρχή της νομιμότητας της διοίκησης; (1° επίπεδο)

Η δράση της αυτή είναι παράνομη.

- Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες της παρανομίας της διοικητικής δράσης; (2° επίπεδο):

Είναι περισσότερες: Ποιος θα μας πει ποια πρεπει να εφαρμοσθεί; Ο **νομοθέτης**! Αυτός που θετει της απαιτησεις της νομιμότητας, ειναι αυτος που θα μας πει και τι θα συμβει αν η διοίκηση δεν τηρήσει τις επιταγές του.

Αν δεν λέει κατι ο νομοθέτης, αυτο το κενο καλύπτεται με άγραφες γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου που διαπλάσσονται από το δικαστήριο και την επιστήμη.

πχ μια παράνομη ατομική διοικητική πράξη: Τι είναι; Κατα κανόνα είναι **ακυρώσιμη**. Δηλ. παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματά της μέχρι να ακυρωθεί από το δικαστήριο ή να ανακληθεί από την Διοίκηση.

Ανυποστατη

-οταν εκδοθεί απο όργανο που δεν είναι διοικητικό

-όταν ένα όργανο εκδίδει πράξεις άλλου διοικητικού οργάνου

-τυπικές ελλείψεις (ουσιώδεις)

-αν είναι αποτέλεσμα άσκησης βίας οπότε ελλείπει η βούληση

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις παρανομίας είναι ακυρώσιμη.

Υπάρχουν περιπτώσεις που η παρανομία δεν επισύρει καμία έννομη συνέπεια; Πότε μπορεί να έχει ελάττωμα και να μην ακυρωθεί;

Όταν έχει **επουσιώδες ελάττωμα** (παράβαση μη ουσιώδους τύπου).

Οι κανονιστικές πράξεις έχουν τεκμήριο νομιμότητας;

Έχουν **περιορισμένο τεκμήριο νομιμότητας** γιατί μπορούν να ελεγχθούν οποτεδήποτε παρεπιπτόντως.

Οι διοικητικές συμβάσεις όταν είναι παράνομες;

Δεν υπάρχει γενική διάταξη οτι παράνομη σύμβαση είναι άκυρη. Είναι άκυρη μόνο στις ειδικές περιπτώσεις (πχ αντίθεση στα χρηστά ήθη).

Αρχή αμεροληψίας

ΚΔΔ κωλύματα διενέργειας πράξεων (άρθρο 7) αφορά κυρίως κωλύματα συγγένειας Κομματική ουδετερότητα δημοσίων υπαλλήλων. Οι δημόσιοι υπάλληλοι πρέπει να συμβάλλουν ενεργά στην εκτέλεση του κομματικού προγράμματος, δηλ οι ίδιοι δεν είναι ουδέτεροι. Κομματικά είναι ουδέτεροι.

Αρχή ενότητας δημοσίων υπηρεσιών

Υποχρέωση διαβίβασης αιτήσεως από το αναρμόδιο στο αρμόδιο όργανο. Δεν μπορεί να ζητηθεί εξαίρεση τόσων μελών του συλλογικού διοικητικού οργάνου ώστε να μην μπορεί να σχηματισθεί απαρτία, και εάν το προβλέπει ο νόμος επιτρέπεται η ιεραρχική υποκατάσταση (πχ μπορεί ο δήμαρχος να ασκήσει αρμοδιότητες της Οικονομικής Επιτροπής ή της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής λόγω κινδύνου εκ της αναβολής- και φυσικά στη συνέχεια πρέπει να υποβάλει προς έγκριση τις αποφάσεις του.) Το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως μπορεί να κατατεθεί ενώπιον οποιασδήποτε δημόσιας αρχής Απαγορεύεται η ενδοστρεφής δίκη.

4^ο επίπεδο ελέγχου διακριτικής ευχέρειας: Έχουμε κατάχρηση εξουσίας;

Ελέγχεται αν η διακριτική ευχέρεια ασκείται για σκοπό καταδήλως άλλον από τον σκοπό για τον οποίο παρεσχέθη (ορισμός από το άρθρο 48 ΠΔ 18/89 που απαριθμεί τους λόγους ακυρώσεως). Ο άλλος σκοπός μπορεί να είναι εξίσου θεμιτός με τον σκοπό για τον οποίο παρεσχέθη, αλλά πάλι θα πρόκειται για κατάχρηση εξουσίας.

Νομικές μορφές δράσης της δημόσιας διοίκησης

Δημοσίου Δικαίου (Κυριαρχικής διοίκησης): Μπορεί να έχουν εξωτερικές έννομες συνέπειες, ή εσωτερικές-εντός της διοίκησης (αν αναφέρονται στα διοικητικά όργανα μεταξύ τους). Μπορούν επίσης να έχουν κανονιστικό ή ατομικό χαρακτήρα. Οι ατομικού περιεχομένου μπορεί να είναι μονομερείς ή διμερείς ή πολυμερείς.

Με **εξωτερική** νομική ισχύ:

-**Κανονιστικού** χαρακτήρα: Κανονιστικές πράξεις της διοίκησης (αρ.43 §2 Σ).

Ατομικού χαρακτήρα: Ατομικές διοικητικές πράξεις

Ατομικού χαρακτήρα διμερείς: Διοικητικές συμβάσεις (συμβάσεις διοικητικού δικαίου).

Με **εσωτερική** νομική ισχύ

-**Ατομικού** χαρακτήρα: Εντολή, Διαταγή, Οδηγία του προϊσταμένου στο υφιστάμενο όργανο.

-**Κανονιστικού** χαρακτήρα: οι εγκύκλιοι, οι ώρες λειτουργίας δημόσιας βιβλιοθήκης, ο τρόπος που μπορεί κανείς να δανειστεί βιβλία από αυτήν. Οι εγκύκλιοι εκδίδονται επί τη βάση της **ιεραρχικής σχέσης** προϊσταμένου και υφισταμένου οργάνου. Αντί να εκδόσει τόσες ατομικές διαταγές όσες και τα υφιστάμενα όργανα, εκδίδει εγκύκλιο και την απευθύνει σε όλα τα υφιστάμενα όργανα.

Υπάρχουν προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι εγκύκλιοι αναπτύσσουν και εξωτερική νομική ισχύ; Από που απορρέει αυτή η δέσμευση;

πχ απαιτούνται για να πάρει κανείς κοινωνικό μέρος 3 δικαιολογητικά, και επομένως η διοίκηση ζητά από τους πολίτες να τα υποβάλουν.

Εφόσον με βάση την εγκύκλιο έχει διατυπωθεί μια διοικητική πρακτική, θα παραβίαζε την αρχή της ισότητας (της ίσης μεταχείρισης όμοιων περιπτώσεων) να μετέβαλε η διοίκηση την πρακτική της. Έτσι, εμμέσως αναπτύσσουν οι εγκύκλιοι εξωτερική νομική ισχύ.

Αρχή της χρηστής διοικήσεως και ειδικότερα **αρχή της αυτοδέσμευσης** της διοίκησης ότι θα εφαρμόσει τον νόμο όπως προβλέπεται στην εγκύκλιο. Θα συνιστούσε αντιφατική συμπεριφορά να τον εφαρμόζει με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που εξήγγειλε. Με την εγκύκλιο δήλωσε επίσημα πως σκοπεύει να εφαρμόσει τον νόμο και δεσμεύεται από αυτό. Για αυτό υπάρχει αξίωση να δημοσιεύονται οι εγκύκλιοι, για να μπορεί ο πολίτης να γνωρίζει.

Άρα αναπτύσσεται εξωτερική ενέργεια εμμέσως με δύο διαφορετικούς τρόπους

-είτε έχει αρχίσει η εφαρμογή και αυτό γεννά αξίωση ισότητας στην μεταχείριση

-είτε αν δεν έχει αρχίσει, και μόνο η έκδοση της εγκυκλίου δεσμεύει την διοίκηση.

Ιδιωτικού Δικαίου (Συναλλακτικής Διοίκησης)

Συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου= διμερείς ατομικές πράξεις.

Μονομερείς ιδιωτικού δικαίου μορφές δράσεις της συναλλακτικής διοίκησης, ατομικού χαρακτήρα: πχ όχληση στο πλαίσιο διμερούς σύμβασης, ή καταγγελία =μονομερής μορφή δράσης).

Κανονιστικού χαρακτήρα ιδιωτική δράση;

πχ ΓΟΣ των νπιδ (ΔΕΥ).

Το καταστατικό των δημόσιων εταιριών που συστήνει το κράτος.

Τι είναι κανονιστικές πράξεις, ποιος τις εκδίδει, ποτε κλπ κλπ

Τα ίδια και για τις ατομικές

Ανάκληση διοικητικών πράξεων

Διοικητικές Συμβάσεις

Οι διαφορές από διοικητικές συμβάσεις γεννούν διοικητικές διαφορές ουσίας και πήγαιναν στα πολιτικά δικαστήρια μέχρι το 1986. Επομένως η Νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων δεν αξιοποιήθηκε από την θεωρία. Έτσι έχουμε μια πρόσφατη έναρξη ενασχόλησης με τις διοικητικές συμβάσεις.

Επειδή μπήκαμε στην ΕΕ η έννοια των διοικητικών συμβάσεων ταυτίστηκε με την έννοια των συμβάσεων εκτέλεσης δημοσίων έργων/υπηρεσιών/κρατικών προμηθειών, ενώ στην πραγματικότητα είναι πολύ ευρύτερη.

Αυτό που ξέρουμε σαν ισχυον δίκαιο διοικητικών συμβάσεων είναι επηρεασμένο από τον κλάδο των δημοσίων έργων/υπηρεσιών/προμηθειών.

Στο Σ 2001 προβλέφθηκε ότι προκειμένου να επιτυγχάνεται η ομοιόμορφη εφαρμογή της νομοθεσίας σε όλες τις συμβάσεις, ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου (Σ 94 §3).

Έτσι υπάρχει ένα πρόβλημα στον ορισμό της διοικητικής σύμβασης:

Νομολογία απαιτεί να συντρέχουν τρία κριτήρια: Το **οργανικό** (κράτος, ΟΤΑ ή νπδδ μπορούν να συνάπτουν διοικητικές συμβάσεις, επομένως όχι νπιδ), και το **λειτουργικό**, το οποίο αναλύεται σε α) απο πλευράς περιεχομένου να εξυπηρετεί άμεσα έναν δημόσιο σκοπό που εντάσσεται στο πλαίσιο δημοσίου συμφέροντος και β) κατά την εκτέλεσή της να διέπεται από ιδιαίτερο ή εξαιρετικό καθεστώς προνομίων και υποχρεώσεων που αντιστοιχούν ή προσιδιάζουν στην άσκηση δημόσιας εξουσίας. Μόνο αν συντρέσουν και τα 2 αυτά κριτήρια, είναι η σύμβαση διοικητική.

Το δημόσιο συμφέρον υπηρετούν και ιδιωτικές μορφές δράσης της διοίκησης.

Η έννοια του δημόσιου σκοπού είναι προφανώς στενότερη από την έννοια του δημοσίου συμφέροντος: πράγματα που μόνο το κράτος μπορεί να κάνει. Τώρα ενόψει ιδιωτικοποιήσεων και κρατικοποιήσεων αυτές δεν είναι πολλές, είναι πολύ στενό το περιθώριο των δημοσίων σκοπών.

ιδιαίτερο ή εξαιρετικό καθεστώς προνομίων και υποχρεώσεων που αντιστοιχούν ή προσιδιάζουν στην άσκηση δημόσιας εξουσίας: **σχήμα πρωθύστερο** (δεν είναι διοικητική η σύμβαση ΕΠΕΙΔΗ διέπεται από το διοικητικό δίκαιο), πχ δυνατότητα μονομερούς μεταβολής όρων της σύμβασης. Αυτές οι ρήτρες μπορεί να υπάρχουν και σε ιδιωτικού δικαίου συμβάσεις.

Για αυτό και ένα μέρος της θεωρίας υποστηρίζει ότι διοικητική σύμβαση είναι εκείνη που διαπλάσσει μια έννομη σχέση δημοσίου δικαίου και έχει ως αντικείμενο αμοιβαία δημοσίου δικαίου δικαιώματα και υποχρεώσεις μεταξύ των μερών. Εάν δηλ το Α της συμβάσεις είναι δικ+υποχρ. δδ, πρόκειται για δημοσίου δικαίου σύμβαση, γιατί αυτά μπορούν να είναι μόνο αντικείμενο δημοσίου δικαίου.

Με τις διοικητικές συμβάσεις θα συνεχίσουμε και την επόμενη Τρίτη!!!